

ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์  
ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดเกษตรราชม จังหวัดนครปฐม

นางสาวอัมพวัน ศรีหรั่งไพโรจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต  
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2550

**The Effects of Movement and Rhythmic Activities on Emotional Intelligence  
Of Preschool Children at Wat Kasettaram School in  
Nakhon Prathom Province**

**Miss Ampawan Srirangphairoj**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for  
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction**

**School of Educational Studies**

**Sukhothai Thammathirat Open University**

**2007**

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดเกษราราม จังหวัดนครปฐม

ชื่อและนามสกุล นางสาวอัมพวัน ศรีหรั่งไพโรจน์

แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน  
2. อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย  
3. อาจารย์ ดร.รัตนา ดวงแก้ว

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ  
(อาจารย์ ดร.อรชา ตูลานันท์)

..... กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน)

..... กรรมการ  
(อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย)

..... กรรมการ  
(อาจารย์ ดร.รัตนา ดวงแก้ว)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา  
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวรธีรานนท์)

วันที่ 13 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

**ชื่อวิทยานิพนธ์** ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์  
ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดเกษราราม จังหวัดนครปฐม  
**ผู้วิจัย** นางสาวอัมพวัน ศรีหรั่งไพโรจน์ **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)  
**อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน (2) อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย  
(3) อาจารย์ ดร.รัตนา ดวงแก้ว **ปีการศึกษา** 2550

### **บทคัดย่อ**

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย  
ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี จำนวน 16 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล  
ปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนวัดเกษราราม จังหวัดนครปฐม ได้มาโดยการสุ่ม  
แบบกลุ่ม ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 10 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัด  
กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และแบบสังเกต  
ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน  
มาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเด็กปฐมวัยมีคะแนน  
ความฉลาดทางอารมณ์เฉลี่ยเท่ากับ 9.63 และหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เด็กปฐมวัย  
มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์เฉลี่ยเท่ากับ 20.86 แสดงว่าหลังการทดลองการจัดกิจกรรม  
เคลื่อนไหวและจังหวะ เด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญ  
ทางสถิติที่ระดับ .05

**คำสำคัญ** กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ความฉลาดทางอารมณ์ เด็กปฐมวัย

**Thesis title:** The Effects of Movement and Rhythmic Activities on Emotional Intelligence of Preschool Children at Wat Kasettaram School in Nakhon Prathom Province

**Researcher:** Miss Ampawan Srirangphairoj; **Degree:** Master of Education (Curriculum and Instruction); **Thesis advisors:** (1) Dr. Pacharee Phonyotin, Assistant Professor; (2) Dr. Woranart Raksakulthai; (3) Dr. Rattana Duangkaew; **Academic year:** 2007

### ABSTRACT

The purpose of this research was to compare the emotional intelligence of preschool children before and after receiving the movement and rhythmic activities.

The sample comprised 16 preschool children, aged 4-5 years, studying at the first year kindergarten level in the second semester of the 2007 academic year at Wat Kasettaram School in Nakhon Prathom Province, obtained by cluster sampling. The experiment was undertaken during movement and rhythmic activities for 10 weeks. Research instrument consisted of movement and rhythmic activity plans for development of emotional intelligence of preschool children and an observation form of preschool children's emotional intelligence. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation and t-test.

Research finding showed that before the experiment, the mean score of preschool children's emotional intelligence was 9.63. After the experiment, the mean score of preschool children's emotional intelligence was 20.86 indicating that after receiving the movement and rhythmic activities, preschool children's emotional intelligence was significantly higher at the .05 level.

**Keywords:** Movement and rhythmic activities, Emotional intelligence, Preschool children

## กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย และอาจารย์ ดร.รัตนาควงแก้ว ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์นี้อย่างใกล้ชิดเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มค้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้มอบทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ศิริประภา พฤทธิกุล อาจารย์อรรถวรรณ สุ่มประดิษฐ์ อาจารย์ฐิติมา อุ่นใจ อาจารย์ทิพวรรณ คันทา และ สน.ไชยกาล เพชรชัค ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผอ.กำธร ทาเวียง และคณะครูโรงเรียนวัดเกษราราม ที่ได้ให้ความสะดวกและให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการศึกษาทดลอง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทักษะและประสบการณ์แก่ผู้วิจัย จนทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย และทุกท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อฟู คุณแม่สังวรณ์ ตลอดจนสมาชิกครอบครัวศรีหรั่งไพโรจน์ ทุกคน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนในทุกๆ ด้าน คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดาและครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนผู้วิจัย ให้มีความมานะ พยายาม พากเพียรจนประสบผลสำเร็จในการศึกษา

อัมพวัน ศรีหรั่งไพโรจน์

พฤษภาคม 2551

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย .....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	จ
กิตติกรรมประกาศ .....	ฉ
สารบัญตาราง .....	ฅ
สารบัญภาพ .....	ญ
บทที่ 1 บทนำ .....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา .....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย .....	3
สมมติฐานการวิจัย .....	3
ขอบเขตการวิจัย .....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ .....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ .....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง .....	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ .....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ .....	17
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย .....	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง .....	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล .....	39
การวิเคราะห์ข้อมูล .....	40
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	43
ตอนที่ 1 การเสนอข้อมูลสถิติพื้นฐาน .....	43
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง .....	45
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ .....	53
สรุปการวิจัย .....	53
อภิปรายผล .....	55

สารบัญ

	หน้า
ข้อเสนอแนะ .....	60
บรรณานุกรม .....	61
ภาคผนวก .....	66
ก. รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	67
ข. แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย .....	71
ค. แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย .....	76
ง. ภาพประกอบการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย .....	150
ประวัติผู้วิจัย .....	153



สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ระดับพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยจำแนกเป็นจำนวน และร้อยละ .....	43
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จำแนกเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน .....	44
ตารางที่ 4.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จำแนกรายด้าน ก่อนและหลังการทดลอง .....	45
ตารางที่ 4.4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ด้านที่ 1 การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ก่อนและหลังการทดลอง .....	47
ตารางที่ 4.5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ด้านที่ 2 การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น ก่อนและหลังการทดลอง .....	48
ตารางที่ 4.6 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ด้านที่ 3 การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ก่อนและหลังการทดลอง .....	49
ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง .....	50
ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กปฐมวัยระหว่างสัปดาห์เป็นรายคู่ .....	51

# ญ

## สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4.1 คะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยรายด้าน ก่อน และหลังการทดลอง.....	46
ภาพที่ 4.2 แนวโน้มพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง.....	52

## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ในสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการต่อสู้ดิ้นรน สภาวะเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กปฐมวัย เพื่อให้เติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพราะความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้ ซึ่งโกลแมน (Goleman 1995: 6-7) เมเยอร์และสโลเวย์ (Mayer and Salovey 1997) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิตไม่ใช่เด็กที่มีความฉลาดทางสติปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่เด็กนั้นต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ด้วยการที่เด็กรู้จักอารมณ์ของตนเอง และเรียนรู้ที่จะจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ไม่เก็บกด มีการระบายออกในทางที่เหมาะสม รู้จักรอคอย มีวินัย และรู้จักควบคุมตนเอง สามารถเข้าใจผู้อื่น รู้เขารู้เรา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เด็กเหล่านี้จะสามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม และอยู่ได้อย่างมีความสุข

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 81 ระบุไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุน ให้ผู้เรียนเกิดความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ สถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เด็กปฐมวัยจึงเป็นวัยที่ต้องได้รับการพัฒนาในทุกด้านให้รวดเร็วที่สุด หากได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักการจะส่งผลต่อบุคลิกภาพเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความฉลาดทางอารมณ์นับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญจำเป็นต้องปลูกฝังและฝึกฝนให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ อุสา สุทธิสาคร (2543: 16) ให้เหตุผลว่าความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่เรียนรู้และฝึกฝนได้ สามารถพัฒนาในวัยเด็กได้เหมือนชาวปัญญาเช่นเดียวกับ คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2542: 32) กล่าวว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะเน้นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่เด็กปฐมวัยเพราะความฉลาดทางอารมณ์สามารถนำมาสอนและพัฒนาได้ ส่วนเทอดศักดิ์ เดชคง (2544: 9) กล่าวว่า คนเราสามารถฝึกฝนอบรมเพิ่มพูนทักษะความฉลาดทางอารมณ์ได้ นอกจากนี้ ภาณุ โคตรพิลา (2545: 20) กล่าวไว้เช่นกันว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนให้เกิดขึ้นกับเด็กได้ โดยผู้เกี่ยวข้องจะต้องฝึกให้เด็กรู้จักตนเอง มีความเข้าใจตนเอง สามารถควบคุมและแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น สำหรับอมรรวิชนาครทรพร (2543: 123) ให้ความสำคัญของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ว่า ความฉลาดทาง

อารมณ์เป็นสิ่งสำคัญและไม่ใช่ว่าสิ่งที่ฟ้าประทานเหมือนเขาวัวปัญญา แต่ครูและพ่อแม่สามารถช่วยพัฒนาให้เด็กได้ และสุภัทธา ปิณฑะเพทย์ (2542: 160) กล่าวว่า อารมณ์เป็นสิ่งที่ควบคุมไม่ให้เกิดไม่ได้ แต่สามารถควบคุมไม่ให้แสดงพฤติกรรมที่เกิดจากอารมณ์ออกมาให้เห็นได้ โดยเฉพาะพฤติกรรมในด้านลบของเด็กปฐมวัย เพราะเด็กรวยนี้ยังไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ เมื่อโกรธ อาย ไม่พอใจ จะแสดงออกทันที บางครั้งเป็นพฤติกรรมที่ก้าวร้าว เด็กรวยนี้ยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ไม่ยอมรับความรู้สึกของผู้อื่นไม่รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่สามารถที่จะปรับตัวเมื่อเล่นกับเพื่อนได้

การที่จะพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัยนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็กโดยการจัดประสบการณ์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมหนึ่งของเด็กปฐมวัย ประสบการณ์จากกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะจะช่วยให้เด็กเรียนรู้การรอคอย ช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักเคารพกฎกติกาต่างๆ ซึ่งภรณ์ คุรุรัตน์ (2535: 1) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยควรได้เรียนรู้ระเบียบวินัยต่างๆ โดยการเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนเช่นเดียวกับ วราภรณ์ รักวิชัย (2535: 127) กล่าวไว้ว่า การเล่นและการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนสอนให้เด็กรู้จักเหตุผล รู้จักให้อภัยกัน ฝึกให้รู้จักความสามัคคี รู้จักเสียสละ รู้จักการรอคอย มีความอดทน สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี และอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับเขาวัว เศษะคุปต์ (2542: 33) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมที่พัฒนาร่างกาย และจิตใจให้มีปฏิริยาตอบสนองต่อจังหวะโดยการแสดงท่าทางตามจินตนาการอย่างอิสระ สามารถสำรวจและเข้าใจในการทำงานของอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ ดังนั้น กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็ก โดยเฉพาะสภาพความเป็นอยู่ในสังคมปัจจุบันนั้นเต็มไปด้วยการต่อสู้ดิ้นรนควบคู่ไปกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ การส่งเสริมหรือการฝึกฝนการเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาร่างกายของเด็กควบคู่ไปกับกิจกรรมด้านความฉลาดทางอารมณ์จะช่วยให้เด็กได้ระบายความตึงเครียดทางจิตใจ รู้สึกผ่อนคลาย และสามารถพัฒนาการปรับตัวทางด้านสังคมโดยเด็กจะเล่นรวมกันเป็นกลุ่มกับเพื่อน ในระหว่างที่เล่นหรือทำกิจกรรมเด็กต้องช่วยเหลือเอื้ออาทร ปลอดภัยและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ทำให้เด็กได้พัฒนาจิตใจ เป็นการปลูกฝังให้มีจิตใจที่ตึงมากยิ่งขึ้น

จากความสำคัญดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญช่วยให้เด็กปฐมวัยเติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จึงควรมีการส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวเด็กตั้งแต่วัยศึกษา โดยการจัดประสบการณ์ สถานการณ์ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นให้เด็กได้รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง เข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น ตลอดจนอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาว่าเมื่อนำการเคลื่อนไหวและจังหวะมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยแล้วจะมีผลช่วยให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด เพื่อได้แนวทางและ

ข้อเสนอแนะให้ครูผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้นำผลจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยต่อไป

## 2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

## 3. สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

## 4. ขอบเขตการวิจัย

### 4.1 ประชากร

ประชากร คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4 - 5 ปี ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 328 คน 18 ห้องเรียน กลุ่มโรงเรียนเพชรบัวหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม

### 4.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษานี้ ใช้เวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 20 นาที

### 4.3 กิจกรรมที่ใช้ในการทดลอง

กิจกรรมที่ใช้ในการทดลองเป็นกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่จัดตามตารางกิจกรรมประจำวันในระดับปฐมวัยศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

### 4.4 ตัวแปรที่ศึกษา

4.4.1 **ตัวแปรอิสระ** คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

4.4.1 **ตัวแปรตาม** คือ ความฉลาดทางอารมณ์

## 5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนวัดเกษราราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม

5.2 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระ ในลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

5.2.1 การเคลื่อนไหวพื้นฐาน คือ การคลาน เดิน วิ่ง กระโดด เข่ง คอขวด ก้าวกระโดด และสไลด์

5.2.2 การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย คือ การบรรยายเรื่องราวให้เด็กเกิดจินตนาการ ถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกผ่านคำพูด สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียงและเคลื่อนไหวร่างกายตอบสนองคำบรรยาย

5.2.3 การเคลื่อนไหวเลียนแบบ คือ การให้เด็กแสดงท่าทางเลียนแบบอารมณ์ความรู้สึก ท่าทางการเคลื่อนไหวของผู้อื่นและสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว ตามความรู้สึกของเด็ก

5.2.4 การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม คือ การให้เด็กหมุนเวียนเป็นผู้นำ ผู้ตาม แสดงท่าทางการเคลื่อนไหวตามอารมณ์และความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นทำตาม และแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวตามอารมณ์และความรู้สึกตามผู้อื่น

5.2.5 การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ คือ การให้เด็กเคลื่อนไหวแสดงอารมณ์ความรู้สึก ประกอบอุปกรณ์อย่างอิสระ โดยกระตุ้นด้วยคำถามปลายเปิด เพื่อให้เด็กคิดท่าทางการเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์

5.3 ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยแยกเป็นรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

5.3.1 ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ประกอบด้วย

- 1) ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ขณะเล่นกับเพื่อน
- 2) บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้
- 3) พุดหรือแสดงท่าทางปฏิเสธเมื่อผู้อื่นชวนเล่นในสิ่งที่ไม่ชอบ
- 4) ยิ้มรับหรือปรบมือดีใจเมื่อได้รับคำชมเชย
- 5) รอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นที่ตนเองต้องการจะเล่น

### 5.3.2 ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น ประกอบด้วย

- 1) ยิ้มหรือปรบมือ แสดงความชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น
- 2) หุคการกระทำเมื่อเห็นสีหน้าไม่พอใจของผู้อื่น
- 3) เข้าไปช่วยเหลือหรือพูดปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อนเสียใจหรือทุกข์ร้อน
- 4) ไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเองเมื่อมีโอกาส
- 5) เข้าไปร่วมเล่นด้วยเมื่อเห็นเพื่อนเล่นสนุก

### 5.3.3 ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วย

- 1) แบ่งปันสิ่งของหรืออุปกรณ์ให้ผู้อื่น
- 2) พูดหรือแสดงท่าทางชักชวนผู้อื่นมาร่วมเล่นหรือทำกิจกรรมด้วยกัน
- 3) พูดหรือแสดงท่าทางขอโทษผู้อื่นเมื่อตนเองทำผิด
- 4) พูดหรือแสดงท่าทางขอบคุณเมื่อผู้อื่นให้ของหรือทำอะไรให้ตนเอง
- 5) ปฏิบัติตามกติกาที่ตกลงไว้

5.4 แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่มีต่อตนเองและผู้อื่น ผ่านคำพูด การกระทำ สีหน้า ท่าทาง และน้ำเสียง ในลักษณะการเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย การเคลื่อนไหวเลียนแบบ การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม และการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์

## 6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

6.2 ครูได้แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

6.3 สถานศึกษาตระหนัก และเห็นความสำคัญในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

## บทที่ 2

### วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดตามหัวข้อดังต่อไปนี้

#### 1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

- 1.1 ความหมายของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 1.2 ความสำคัญของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 1.4 องค์ประกอบของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 1.5 ประเภทของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 1.6 หลักการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 1.7 บทบาทครูในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

#### 2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

- 2.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์
- 2.2 ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์
- 2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์
- 2.4 ลักษณะของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์
- 2.5 แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
- 2.6 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์



## 1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

### 1.1 ความหมายของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกิจกรรมที่ใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายประสานสัมพันธ์กันซึ่งเป็นผลจากการที่เด็กได้รับประสบการณ์ฝึกเคลื่อนไหวร่างกายและจังหวะ กิจกรรมนี้อาจจัดเป็นกิจกรรมเดี่ยวหรือผสมผสานกับเสียงเพลง คนตรี ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะไว้ดังนี้

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538: 9) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะว่า หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบการเคลื่อนไหวอาจใช้ เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะเหล็ก รำมะนา

อัญรารักษ์ สุดจิตต์ (2540: 28) กล่าวว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกิจกรรมที่เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระตามเสียงเพลง โดยการเคลื่อนไหวนั้นจะฝึกให้เกิดการควบคุมกล้ามเนื้อ การมีปฏิริยาตอบสนองต่อดนตรีและจังหวะ เพื่อสร้างความสามารถในการเคลื่อนไหวของตนเองและเพื่อความสุขจากการที่ได้มีโอกาสแสดงออก

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542: 32) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะว่า หมายถึง กิจกรรมที่ร่างกายและจิตใจมีปฏิริยาตอบสนองต่อดนตรี เพลง จังหวะ หรืออุปกรณ์ต่างๆ โดยแสดงท่าทางตามจินตนาการอย่างอิสระและสร้างสรรค์ สามารถสำรวจเข้าใจการทำงาน ของอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย

วรรณวิมล ออกนิษฐ์ (2546: 12) กล่าวว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง กิจกรรมที่เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระ ตามเสียงเพลง ตอบสนองต่อดนตรี เสียงเพลงและจังหวะทำให้มีความสุข สนุกสนานในการแสดงออก

สรุปได้ว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะและเสียงเพลง หรืออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้ เกิดความสุข และสนุกสนานจากการที่ได้มีโอกาสแสดงออก

### 1.2 ความสำคัญของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ ในสังคมปัจจุบันซึ่งเต็มไปด้วยการต่อสู้ดิ้นรนควบคู่ไปกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพราะจะช่วยให้บุคคลได้ระบายความตึงเครียดของร่างกาย จิตใจ และส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่น จึงมีผู้ให้ความสำคัญของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะไว้ดังนี้

ชมรมศิลปินวัฒนธรรมเพื่อเยาวชน “มายา” (2531: 7 อ้างถึงใน วรรณวิมล อภนิษฐ์ 2546: 12) ได้ให้ความสำคัญของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะว่าช่วยส่งเสริมการเคลื่อนไหว เกิดความคล่องแคล่วว่องไว ความแข็งแรง และความคุมอวัยวะต่างๆ ของร่างกายได้ดี รวมทั้ง ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ

อัจฉราภรณ์ สุดจิตต์ (2540: 14) กล่าวว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความสำคัญ คือ ส่งเสริมทักษะทางกลไกของร่างกาย ซึ่งทักษะทางกลไกนี้เป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ การเคลื่อนไหวและจังหวะจะช่วยสร้างประสบการณ์ในการพัฒนาศักยภาพทางกลไกแก่เด็ก ได้อย่างมากมาย เพราะการเคลื่อนไหวเริ่มตั้งแต่แรกเกิด เป็นการเคลื่อนไหวเพื่อการค้นพบ สิ่งแวดล้อมใหม่ การเคลื่อนไหวของเด็กแต่ละครั้งเป็นการสะสมประสบการณ์ขั้นพื้นฐานให้ได้มาซึ่งความรู้ อันจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

เขาวพา เศษะคุปต์ (2542: 34) ได้กล่าวถึงกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะว่ามีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด กล้าแสดงออกตามความคิด อารมณ์ต่างๆ และพัฒนาการด้านสติปัญญาในการใช้จินตนาการของตนเองในการเคลื่อนไหว และการคิด กิจกรรมร่วมกับเพื่อนอีกด้วย

แพง ชินพงส์ (2548: 26) กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะว่าสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กโดยตรง เวลาที่เด็กได้ทำกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบดนตรีที่มีจังหวะสนุกสนานเร้าใจ สมองจะหลั่งสารแห่งความสุขออกมา ซึ่งช่วยพัฒนาความฉลาดทางปัญญา (IQ) ในส่วนความจำและเวลาที่เด็กทำกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบดนตรีร่วมกับผู้อื่นจะช่วยให้เด็กมีทักษะทางสังคม รู้จักใช้พื้นที่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักแบ่งปัน ร่วมมือช่วยเหลือกัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก ได้ระบายอารมณ์ และเปิดเผยความรู้สึก ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม และเป็นวิธีพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์วิธีหนึ่ง

สรุปได้ว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย เพราะเป็นกิจกรรมที่เด็กได้มีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างเป็นอิสระหรือตามจังหวะเป็นการพัฒนาทักษะกลไกของร่างกาย รวมถึงการควบคุมอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย และการเคลื่อนไหวแต่ละครั้งก่อให้เกิดพื้นฐานและการเรียนรู้ ทักษะทางสังคมด้านกล้าแสดงออก แบ่งปัน ช่วยเหลือกัน และเปิดเผยความรู้สึกซึ่งเป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และเป็นวิธีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอีกด้วย

### 1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

ทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ คือ

#### 1.3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของ ธอร์นไดค์ (Thorndike's Law of Learning)

ซึ่งเน้นการเรียนรู้ที่สำคัญด้วยกฎ 3 ประการ (พิมพ์พิกา คงรุ่งเรือง 2542: 28) ได้แก่

1) กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความพร้อมทั้งกายและใจเกี่ยวกับร่างกาย (Physical) เพื่อเป็นการเตรียมการใช้กล้ามเนื้อและระบบประสาทให้สัมพันธ์กัน (Co-ordination) และเพื่อเป็นการฝึกทักษะเกี่ยวกับจิตใจ (Mental) เป็นความพร้อมทางด้านสมองหรือสติปัญญาและควรคำนึงถึงความพร้อมในวัยต่างๆ ด้วยว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เมื่อเด็กมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

2) กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) เด็กจะเรียนรู้จากการกระทำซ้ำๆ กัน เกิดทักษะในแบบต่างๆ ซึ่งทำให้ระบบประสาทและกล้ามเนื้อทำงานสัมพันธ์กันดี

3) กฎแห่งผล (Law of Effects) เด็กจะเรียนรู้ได้ดีขึ้น ถ้าผลของการกระทำนั้นเป็นไปในทางบวกหรือทางที่ดี ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความสนใจ มีความสนุกสนานและความพอใจ

#### 1.3.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget's Cognitive

Development Theory)

เพียเจท์ (Piaget) ถือว่า การให้เด็กได้สัมผัสวัตถุต่างๆ จะส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัยซึ่งอาศัยการรับรู้เป็นสื่อในการกระตุ้นความคิดของเด็ก จำเป็นต้องให้เด็กได้มีโอกาสเคลื่อนไหวและสัมผัสสิ่งต่างๆ ทฤษฎีนี้เป็นประโยชน์ในการจัดเนื้อหาและกิจกรรมทางการเคลื่อนไหว โดยให้เด็กได้สัมผัสกับวัตถุต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเด็กซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528: 69)

### 1.4 องค์ประกอบของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

คุชฎี บริพัตร ณ อยุธยา (2535: 12-13 อ้างถึงใน เบญจมาศ หาญกล้า 2548: 32-33) ได้เสนอองค์ประกอบในการจัดกิจกรรมพื้นฐานการเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

#### 1. การรู้จักส่วนต่างๆ ของร่างกาย

การเตรียมร่างกายให้พร้อมทุกส่วน เพื่อให้มีความคล่องดีถือว่าเป็นการปูพื้นฐานเบื้องต้นที่สำคัญอย่างหนึ่ง เด็กจะต้องฝึกหัดให้เข้าใจถึงลักษณะสภาพและการใช้ร่างกายของตนเอง ว่าสามารถเคลื่อนไหวแต่ละส่วนได้อย่างไร ร่างกายส่วนไหนเรียกว่าอะไร อยู่ตรงไหน มีขนาดสั้นยาว เล็กใหญ่ แขนกว้างอย่างไร เช่น โคนงอ บิด เบี้ยว เอียงหรือขยับเขยื้อนส่วนใดบ้าง การฝึกหัดเช่นนี้เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเคลื่อนไหวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

## 2. บริเวณและเนื้อที่

การเคลื่อนไหวนั้นเป็นการขยับเขยื้อนร่างกายบางส่วนหรือการเคลื่อนตัวย่อมต้องการบริเวณและเนื้อที่ที่จะเคลื่อนไหวจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งอยู่ตลอดเวลา บริเวณเนื้อที่จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการเคลื่อนไหวร่างกาย ในการฝึกควรให้เด็กทดลองหาเนื้อที่รอบๆ ตัว ในอิริยาบถต่างๆ กัน เช่น ยืนกางขาเล็กน้อย กางขากว้างมากขึ้น หรือนั่งในหลายลักษณะ เป็นต้น

## 3. ระดับของการเคลื่อนไหว

การเคลื่อนที่ทุกชนิด หากไม่มีการเปลี่ยนระดับ ความสวยงาม ความสมดุล ความเหมาะสม และท่าทางที่หลากหลายจะไม่เกิดขึ้น จะปรากฏแต่ความจำเจซ้ำซาก ความแข็งกระด้างไม่น่าดู การเปลี่ยนระดับทำให้เกิดท่าทางและการเคลื่อนไหวที่แตกต่างกันออกไป การให้เด็กเคลื่อนตัวทั้ง 3 ระดับ คือ สูง กลาง และต่ำ นั้นควรเริ่มปูพื้นฐานโดยใช้เทคนิควิธีต่างๆ เช่น การสมมติให้เป็นสัตว์ประเภทต่างๆ

## 4. ทิศทางของการเคลื่อนไหว

การเคลื่อนไหวย่อมมีทิศทางไปข้างหน้า ไปข้างหลัง ไปข้างๆ หรือเคลื่อนตัวได้รอบทิศ ถ้าไม่ได้รับการฝึกเด็กจะเคลื่อนตัวไปข้างหน้าเพียงอย่างเดียว การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวสำหรับเด็ก โดยให้เด็กเปลี่ยนทิศทางต่างๆ ตลอดเวลาจะช่วยให้ทุกคนเคลื่อนตัวไปโดยอิสระด้วยความเชื่อมั่นเป็นตัวของตัวเอง

## 5. การฝึกจังหวะ

การทำจังหวะด้วยวิธีต่างๆ อาจเป็นการขยับเขยื้อนเคลื่อนไหวร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่ง การเปล่งเสียงออกมาจากลำคอ การทำให้ร่างกายส่วนต่างๆ เกิดเสียง แบ่งเป็น 4 วิธี ดังนี้

5.1 การทำจังหวะด้วยการใช้ร่างกายส่วนต่างๆ เริ่มต้นด้วยการให้ขยับเขยื้อนร่างกายตามจังหวะ เช่น พักหน้า โค้งศีรษะ ขยับปลายจมูก เป่าแก้ม ขยับศอก ฯลฯ และฝึกให้ใช้ร่างกายที่ทำให้เกิดเสียงดังชัดเจนสี่แบบ คือ ดบมือ ดบตัก ดบเท้า ดิบมือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถให้เสียงประกอบจังหวะได้ดังชัดเจนกว่าส่วนอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีการแตะสัมผัสร่างกายล้วนๆ หรือสลับกับทำร่างกายให้เกิดเสียง โดยให้เด็กคิดเองหรือช่วยกันคิด

5.2 การทำจังหวะด้วยการเปล่งเสียง คือ การใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการทำจังหวะ อาจเป็นพยางค์ใดที่มีความหมาย เช่น อี้แอ อี้ออ ตุ่ม ตูบป่อง ฯลฯ หรือเป็นคำที่มีความหมายอาจเป็นชื่อคน สัตว์ สิ่งของ เช่น เด็กออกเสียงคำว่า มยุรี มยุรี ก็เกิดเป็นจังหวะขึ้นมาในตัวของมันเอง

5.3 การทำจังหวะด้วยการใช้เครื่องเคาะจังหวะทุกชนิด เคาะ ตี ขยับ เขย่า ใช้ทำจังหวะได้ ให้เด็กได้สำรวจ และหาเสียงจากเครื่องเคาะให้ได้เสียงมากที่สุด

5.4 การทำจังหวะด้วยการเคลื่อนไหว ไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนไหวที่มีเสียงประกอบหรือเคลื่อนไหวที่ไม่มีเสียงประกอบ เช่น การก้าวเท้าพร้อมปรบมือ การย่อเข้าหรือการโยกตัวสลับขวาซ้าย ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ทำซ้ำๆ กันก็จะใช้เป็นจังหวะได้

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบ 5 ประการ คือ การรู้จักส่วนต่างๆ ของร่างกาย การใช้บริเวณและเนื้อที่ ระดับ ทิศทาง และการฝึกจังหวะ มีส่วนสำคัญเป็นแนวทางส่งเสริมการเคลื่อนไหวและจังหวะช่วยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ เพราะองค์ประกอบต่างๆ ทำให้ทราบว่าร่างกายสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างไร ทำให้เกิดจินตนาการและแสดงออกทางการเคลื่อนไหว

### 1.5 ประเภทของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 60) กล่าวถึงประเภทของกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ไว้ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน ได้แก่ การเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของเด็ก มี 2 ประเภท
  - 1.1 การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ได้แก่ ตบมือ ผงกศีรษะ ขยับตา ชันเข้า เกาะเท้าเคลื่อนไหวมือและแขน มือและนิ้วมือ เท้าและปลายเท้า
  - 1.2 การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ได้แก่ กลาน คืบ เดิน วิ่ง กระโดด ควบม้า ก้าวกระโดด
2. การเลียนแบบ มี 4 ประเภท
  - 2.1 เลียนแบบท่าทางสัตว์
  - 2.2 เลียนแบบท่าทางคน
  - 2.3 เลียนแบบเครื่องดนตรีกลไกและเครื่องเล่น
  - 2.4 เลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ
3. การเคลื่อนไหวตามบทเพลง ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางประกอบเพลง เช่น เพลงไก่ เพลงข้ามถนน
4. การท่าทางกายบริหารประกอบเพลง ได้แก่ การท่าทางกายบริหารตามจังหวะและทำนอง หรือคำคล้องจอง
5. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การเคลื่อนไหวที่让孩子คิดสร้างสรรค์ท่าทางขึ้นเอง อาจขึ้นนำด้วยการป้อนคำถามเคลื่อนไหวโดยใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น ห่วงหอย แแถบผ้า ริบบิ้น ฉุงทราย
6. การเล่นหรือการแสดงท่าทางตามคำบรรยายเรื่องราว ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือแสดงท่าทางตามจินตนาการจากเรื่องราวหรือคำบรรยาย
7. การปฏิบัติตามคำสั่งและข้อตกลง ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางตามสัญญาณ หรือคำสั่งตามที่ได้ตกลงไว้ก่อนเริ่มกิจกรรม
8. การฝึกท่าทางเป็นผู้นำ ผู้ตาม ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางจาก

ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเอง แล้วให้เพื่อนปฏิบัติตาม

สำหรับชาวลิต ภูมิภาค (2532: 10-11 อ้างถึงใน เขียวพา เดชะคุปต์ 2542: 47-48) กล่าวถึงประเภทของการเคลื่อนไหวเคลื่อนไหวที่ว่าเป็นการเคลื่อนไหวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ได้แก่

1. การเดิน (Walking) คือ การเคลื่อนที่ตามจังหวะโดยการก้าวเท้าสลับกันไปในทิศทางใดก็ได้ เท้าที่เป็นหลักจะสัมผัสอยู่กับพื้นตลอดเวลา จนกว่าการถ่ายน้ำหนักตัวไปยังอีกเท้าหนึ่งจะเสร็จสิ้น น้ำหนักตัวจะตกบนเท้าทั้งสองข้างเท่าๆ กัน ถ้าตัวตั้งตรงอยู่ในลักษณะสบายๆ ปล่อยแขนให้อยู่ตามธรรมชาติ การก้าวเท้าให้ก้าวเรียบๆ ไปตามจังหวะ

2. การวิ่ง (Running) คือ การเคลื่อนที่ตามจังหวะโดยการก้าวเท้าสลับกันไปพร้อมกับเปลี่ยนน้ำหนักตัวจากเท้าหนึ่งไปยังอีกเท้าหนึ่ง โดยในขณะที่ถ่ายน้ำหนักตัวนั้นเท้าทั้งสองจะไม่อยู่บนพื้นเลย จังหวะการลงสู่พื้นจะเร็วกว่าการเดิน

3. การกระโดด (Jumping) คือ การสปริงตัวขึ้นจากพื้นแล้วลงสู่พื้นด้วยเท้าทั้งสองพร้อมกัน

4. การกระโดดเขย่ง (Hopping) คือ การสปริงตัวขึ้นจากพื้นแล้วลงสู่พื้นด้วยเท้าข้างใดข้างหนึ่งเพียงข้างเดียว

5. การวิ่งโห่ (Leaping) คือ การทิ้งน้ำหนักตัวไว้บนเท้าหนึ่งแล้วสปริงตัวขึ้นจากพื้นด้วยเท้าเดิมนั้น สวิงอีกเท้าหนึ่งไปข้างหน้า เพื่อที่จะรับน้ำหนักตัวในขณะที่ลงสู่พื้น

6. การก้าวกระโดด (Skipping) คือ การวิ่งช้าๆ ให้ตัวลอยอยู่ในกลางอากาศนานกว่าธรรมดา ลงสู่พื้นด้วยปลายเท้าก่อนฝ่าเท้า เป็นการรวมทั้งทักษะการเดินและการวิ่งเข้าด้วยกัน

7. การลื่นไถล (Sliding) คือ การก้าวเท้าออกไปข้างๆ แล้วลากเท้าขวาไปชิดเท้าซ้ายหรือลากเท้าซ้ายไปชิดเท้าขวา การลากเท้าไปชิดแต่ละครั้งต้องให้เท้าพื้นพื้นและให้เข้ากับจังหวะดนตรี

8. การควมม้า (Galloping) คือ การเคลื่อนที่ไปข้างหน้าด้วยการก้าวแล้วตามชิดอีกเท้าหนึ่งเข้าไปชิดเท้าหน้า เท้าเดิมจะนำหน้าอยู่เสมอ

9. การก้าวชิด (Two Step) คือ การเคลื่อนที่ไปข้างหน้าด้วยการก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าชิดเท้าขวาไปหาเท้าซ้ายที่น้ำหนักตัวตามมาไว้ที่เท้าขวา ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าอีกครั้ง พักเท้าซ้ายด้วยเท้าขวา ชิดเท้าซ้าย (ก้าว-ชิด-ก้าว-พัก)

จากข้างต้นที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะการเคลื่อนไหวแบบอยู่กับที่ เช่น ดมมือ ผงกศีรษะ เคลื่อนไหวมือและแขน และการเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ เช่น การเดิน วิ่ง ควมม้า รวมทั้งการเคลื่อนไหวในรูปแบบการเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหวเลียนแบบ และการเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม

### 1.6 หลักการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 61) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ไว้ดังนี้

1. ควรเริ่มกิจกรรมจากการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระและมีวิธีการที่ไม่ยุ่งยากมากนัก เช่น ให้เด็กได้กระชากอยู่ภายในห้องหรือบริเวณที่ฝึก และให้เด็กเคลื่อนไหวไปตามธรรมชาติของเด็ก
2. ควรให้เด็กได้แสดงออกด้วยตนเองอย่างอิสระและเป็นไปตามความนึกคิดของเด็กเอง ผู้สอนไม่ควรชี้แนะ
3. ควรเปิดโอกาสให้เด็กคิดหาวิธีการเคลื่อนไหวทั้งที่ต้องเคลื่อนที่และไม่ต้องเคลื่อนที่เป็นรายบุคคล เป็นคู่ เป็นกลุ่ม ตามลำดับและกลุ่มไม่ควรเกิน 5 – 6 คน
4. ควรใช้สิ่งของที่อยู่กับตัวเด็ก เศษวัสดุต่างๆ เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ เศษผ้า ห่อนไม้ เข้ามาช่วยในการเคลื่อนไหวและให้จังหวะ
5. ควรกำหนดจังหวะสัญญาณนัดหมายในการเคลื่อนไหวต่างๆ เช่น การเปลี่ยนท่าทาง หรือหยุดให้เด็กทราบเมื่อทำกิจกรรมทุกครั้ง
6. ควรสร้างบรรยากาศอย่างอิสระ ช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่นเพลิดเพลิน และรู้สึกสบายสนุกสนาน
7. ควรจัดให้มีเกมการเล่นบ้าง เพื่อช่วยให้เด็กสนใจมากขึ้น
8. กรณีเด็กไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรม ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีบังคับ ควรให้เวลาและโน้มน้าวให้เด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ
9. หลังจากเด็กได้ออกกำลังเคลื่อนไหวร่างกายแล้ว ต้องให้เด็กพักผ่อนโดยอาจให้นอนเล่นบนพื้นห้อง นั่งพัก หรือเล่นสมมติเป็นตุ๊กตา อาจเปิดเพลงจังหวะช้าๆ เบาๆ ที่สร้างความรู้สึกให้เด็กอยากพักผ่อน

พัชรี ผลโยธิน (2523: 127-130) ได้เสนอหลักการในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. ให้เด็กได้แสดงออกด้วยตนเองอย่างอิสระและเป็นไปตามความนึกคิดของเด็กเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แสดงความนึกคิด ความรู้สึกต่างๆ
2. ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กคิดหาวิธีการเคลื่อนไหวทั้งแบบที่ต้องเคลื่อนที่เป็นรายบุคคล เป็นคู่ เป็นกลุ่มตามลำดับ
3. ให้เด็กได้แสดงเขียนแบบในเรื่องต่างๆ เช่น
  - 3.1 กิจกรรมตามธรรมชาติ เช่น ตกปลา พายเรือ ว่ายน้ำ การยก แบก หาม
  - 3.2 ชีวิตรอบตัวเด็ก เช่น ชีวิตในบ้าน ในโรงเรียน
  - 3.3 ชีวิตสัตว์ต่างๆ
  - 3.4 ปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ลม ฝน พายุ

ให้เด็กนั่งหรือนอนลงถ้าพื้นสะอาด ให้เด็กอยู่ในท่านั่งไม่เคลื่อนไหวสักครู่ จะเป็นการพักผ่อน หลังจากการออกกำลังกาย

5. ควรจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ วันละไม่น้อยกว่า 15 – 20 นาที

6. ในระยะแรกควรให้เด็กออกมาร่วมกิจกรรมทีละกลุ่ม กลุ่มละไม่เกิน 10 คน แต่ในระยะต่อไปเมื่อเด็กเข้าใจสัญญาณและกิจกรรม อาจเพิ่มจำนวนเด็กมากขึ้น

7. ใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะสัมพันธ์กับทักษะทางคณิตศาสตร์ เช่น เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ครูสั่งให้เด็กจับกลุ่ม จำนวน 3 คน เป็นต้น

ดังนั้น ขณะดำเนินกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะครูควรเอาใจใส่ สนใจ สังเกต และศึกษาพฤติกรรมเด็กทุกคน ถ้าพบเด็กที่อายไม่ยอมพูดหรือไม่สามารถแสดงออก ครูไม่ควรบังคับ ครูควรให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษ พยายามส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออก และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น ใช้วิธีให้ตอบคำถามง่ายๆ ที่ครูมั่นใจว่าเด็กตอบได้ หรืออาจให้เข้าร่วมกิจกรรมการแสดงเป็นกลุ่ม จากความรู้สึกลายที่เด็กไม่กล้าแสดงออกในตอนแรกจะค่อยๆ เปลี่ยน เกิดความมั่นใจตัวเองขึ้นทีละน้อย เกิดความรู้สึกลอยากเรียน อยากทำ และอยากแก้ปัญหามากขึ้น ทั้งนี้ครูควรสนับสนุนสร้างบรรยากาศที่เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระ โดยไม่ชี้แนะเด็กมากเกินไปและนำกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะมาบูรณาการกับกิจกรรมอื่น เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้

## 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

### 1.8.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

การิช (Calitz 1988: 17) ได้ศึกษาถึงศักยภาพในการแก้ปัญหาด้านการใช้ภาษา ในการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ระหว่างการเตรียมกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะในรูปแบบการสอนแบบไม่เป็นทางการของครู ในขณะที่เด็กสำรวจและเคลื่อนไหวไปในบริเวณต่างๆ และค้นหาสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขข้อบกพร่อง เสนอแนะ และปรับภาษาในการสื่อความหมายของเด็กให้ดีขึ้น

เม็ทซ์ (Metz 1986 อ้างถึงใน พิริฐา โพธิ์นคร 2546: 42) ได้ศึกษาสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวในสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ธรรมชาติของเด็กปฐมวัย อายุ 2-4 ปี โรงเรียนอนุบาลในรัฐออริโซน่า โดยใช้แถบบันทึกภาพบันทึกข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูล จากสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวของเด็กปฐมวัย จำนวน 7 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ ลำดับขั้น พัฒนาการ การเป็นผู้นำ การแสดงเป็นตัวอย่าง การอธิบาย การแนะนำ และเสียงดนตรี ผลการวิจัยพบว่า เสียงดนตรีมีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีธรรมชาติของการเคลื่อนไหว



### 1.8.2 งานวิจัยในประเทศ

ศุภสี ศรีสุคนธ์ (2539: 64-67) ได้ศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้ดนตรีไทย พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้ดนตรีไทยมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ปกติในชั้นอนุบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริรัตน์ ชูชีพ (2544: 36-39) ได้ศึกษาพฤติกรรมชอบสังคัมของเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์มีพฤติกรรมชอบสังคัมก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยหลังการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมชอบสังคัมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์

วรรณวิมล อกนิษฐ์ (2546: 47-49) ได้ศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะตามแบบนี้โอฮิวแมนนิส มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธนาภรณ์ ธนิตย์ธีรพันธ์ (2547: 66-70) ได้ศึกษาการพัฒนาสัมพันธภาพของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลง พบว่ามีการพัฒนาสัมพันธภาพจำแนกรายด้าน ได้แก่ การพูด การแสดงท่าทาง การมีส่วนร่วมกับเพื่อน พบว่าคะแนนการพัฒนาสัมพันธภาพทั้ง 3 ด้านมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะด้านสังคัม ในส่วนของการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคัม และด้านอารมณ์ จิตใจ ในส่วนของความเชื่อมั่นในตนเอง

## 2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

### 2.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์มาจากคำในภาษาอังกฤษ คือ Emotional Intelligence หรือ Emotional Quotient เรียกย่อว่า EQ ส่วนในภาษาไทยยังไม่มีคำบัญญัติศัพท์คำนี้อย่างเป็นทางการมีแต่ผู้แปลมาจาก Emotional Intelligence ใช้คำว่า เชาวปัญญา หรือความฉลาดทางอารมณ์ และสมาคมจิตวิทยาแนะแนวแห่งประเทศไทยใช้คำว่า ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยใช้เรียก Emotional Intelligence ในการวิจัยครั้งนี้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์และใช้ชื่อย่อว่า EQ ทั้งนี้ในภาษาอังกฤษยังมีคำอื่นๆ ที่มีความหมายใกล้เคียงอีกมากมายและมีผู้ให้นิยามไว้หลากหลายดังต่อไปนี้

โกลแมน (Goleman 1995: 12) ให้นิยาม EQ ว่าประกอบไปด้วยความสามารถในการควบคุมตนเอง มีใจจดจ่อ เพียรพยายาม และสามารถจูงใจตนเอง นอกจากนี้โกลแมนได้เสนอว่า EQ เป็นความฉลาดที่เกิดจากการประสานระหว่างอารมณ์ (Emotional) กับเหตุผล (Rational) หรือการทำงานของจิตใจ (Heart) กับสมอง (Head)

การ์ดเนอร์ (Gardner 1993 อ้างถึงใน บัศวร วุฒิสักดิ์ชัยกุล 2546: 10) ได้ให้ความหมายของ EQ คือ ความสามารถหรือศักยภาพทางอารมณ์ของแต่ละคน และได้จำแนกความฉลาดทางอารมณ์เป็นสองลักษณะ คือความฉลาดต่อบุคคลอื่น (Interpersonal Intelligence) หมายถึงความสามารถในการรับรู้และตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของผู้อื่นอย่างเหมาะสม และอีกลักษณะคือความฉลาดในตนเอง (Intrapersonal Intelligence) หมายถึง การรับรู้อารมณ์ของตนเอง และสามารถแยกแยะตลอดจนจัดการกับอารมณ์ของตนเอง นำไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสม

เทอดศักดิ์ เดชคง (2544: 39) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง การเข้าใจความรู้สึกของคนและผู้อื่น รู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเองรู้จักควบคุมจัดการและแสดงออกทางอารมณ์และใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสมที่สำคัญคือมองโลกในแง่ดี แก้ไขความขัดแย้งโดยเฉพาะความเครียดที่เกิดขึ้นในจิตใจได้อย่างดี

พระราชวรานูณี (2542 อ้างถึงใน เขวลักษณ์ ชำนาญพงษ์ 2546: 10) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง การใช้ปัญญากับการแสดงอารมณ์ที่ออกมาอย่างมีเหตุผล เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกออกมาในแต่ละสถานการณ์ โดยถือว่าอารมณ์หรือความรู้สึกนั้นเป็นพลังให้เกิดพฤติกรรมซึ่งถ้าพลังขาดปัญญากำกับก็จะเป็นพลังดาบอด ปัญญาจึงเป็นตัวที่จะมากำกับชีวิตของเราให้การแสดงออกมาเป็นไปในทางที่ถูกต้อง

เทิดศักดิ์ สุพันธ์ (2542 อ้างถึงใน เขวลักษณ์ ชำนาญพงษ์ 2546: 11) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ และตระหนักถึงอารมณ์ความรู้สึกของ

ตนเองและผู้อื่น การบริหารอารมณ์ให้แสดงออกอย่างเหมาะสม การควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ความสามารถในการรู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง การมองโลกในแง่ดี การแก้ไขความขัดแย้ง การรู้จัก จัดความเครียดที่ขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อันมีค่า การให้กำลังใจตนเองในการเผชิญความ ขัดแย้งต่างๆ การตัดสินใจที่ดี ความอดกลั้น ความอดทนต่อความผิดหวัง ความมีระเบียบวินัยใน ตนเอง ความขยันหมั่นเพียร ความกระตือรือร้น ความไม่ย่อท้อ ความสามารถสู้กับปัญหาชีวิตได้ ความเข้าใจสถานการณ์ทางสังคมการพัฒนาจิตใจของตนให้มีสติและความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งในฐานะผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาได้อย่างถูกต้อง และประสบผลสำเร็จในการเรียน ในอาชีพ ตลอดจนประสบความสำเร็จในชีวิต

จากนิยามข้างต้นสรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการ รับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนรู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง รู้จักควบคุมจัดการและแสดงออกทางอารมณ์ สามารถใช้ ชีวิตได้อย่างเหมาะสม ที่สำคัญคือการมองโลกในแง่ดี

## 2.2 ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์เป็นทักษะเฉพาะคนที่จะส่งเสริมบุคคลให้ประสบความสำเร็จ ในด้านการทำงานและครอบครัว ตลอดจนความสำเร็จและความสุขในการดำเนินชีวิต โดยประยุกต์หลัก ของความฉลาดทางอารมณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อบุคคล วีระวัฒน์ ปันนิดาภัย (2542: 9) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญในการกำหนดบุคลิกภาพที่ พึงประสงค์ สร้างวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เหมาะสมตามวัยมีความสามารถในการปรับตัวและแก้ไข ปัญหาทางอารมณ์ เช่น ความเครียดและแรงกดดันต่างๆ ในชีวิต ได้เป็นอย่างดี และทำให้เป็นผู้ที่มี ความสามารถในการสื่อสาร การแสดงความรู้สึก และแสดงอารมณ์ของตนได้ถูกต้องเหมาะสมตาม กาลเทศะ การเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นทำให้เกิดการยอมรับและเข้าใจผู้อื่น ก่อให้เกิด ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เป็นผู้ที่มีความเข้าใจชีวิตในทุกด้านทำให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข รวมทั้ง ทำให้เป็นผู้ที่มีอัจฉริยภาพของความเป็นผู้นำ รู้จักใช้คน และครองใจคน สามารถโน้มน้าวผู้อื่นให้ทำ ตามสิ่งที่ตนต้องการได้สำเร็จ ทำให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างผลิตผลที่ตนเอง เป้าหมาย ลดการขาดงาน ลางาน หรือย้ายงาน

นอกจากนี้ เทอดศักดิ์ เดชคง (2544: 47-48) กล่าวถึงความสำคัญของความฉลาด ทางอารมณ์ (EQ) ดังนี้

1. ด้านตนเอง ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงทำให้เป็นผู้ที่เรียนหนังสือได้อย่างมี สมานธิ ส่งผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียนที่ดี รักการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ สามารถปรับอารมณ์ของตนเอง ได้อย่าง เหมาะสม ทำให้มีความสุขตามอัธยาศัย เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็จะเป็นผู้ที่มีเป้าหมายในชีวิต รู้จักปรับตัวเอง อยู่เสมอ รู้ว่าตนต้องการอะไร เปรียบเทียบศักยภาพของตนเองและสามารถเลือกกระทำสิ่งต่างๆ ได้

อย่างเหมาะสม สามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพอ่อนน้อม เน้นการร่วมมือในการทำงาน สามารถแก้ไขความขัดแย้งหรือแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดี

2. ด้านครอบครัว ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นผู้ที่มีความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจผู้อื่น แก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข

3. ด้านสังคมแวดล้อม ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นผู้ที่มีความสามารถลดข้อขัดแย้งต่างๆ ทำให้การเอาเปรียบ ความเห็นแก่ตัวในสังคมลดน้อยลง สร้างความรักใคร่ปรองดอง กิดถึงใจเขาใจเรา ทำให้สังคมสงบสุข

### 2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์

2.3.1 *ทฤษฎีทางอารมณ์ของออซูเบล (Ausubel 1970 อ้างถึงใน พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ 2547: 75-76) นักจิตวิทยาในสมัยศตวรรษที่ 20 ออซูเบล อธิบายการแสดงออกและการโต้ตอบของอารมณ์ว่า การแสดงออกของอารมณ์นั้นมีขั้นตอนตามลำดับดังต่อไปนี้*

ขั้นที่ 1 การตีความหมาย (Interpretative Phase) คือ การที่เรารับรู้เหตุการณ์นั้นๆ ว่ามีผลต่อตัวเราและความต้องการ หรือจุดมุ่งหมายของเราอย่างไร เหตุการณ์ที่เรารับรู้ นั้นตรงกับประสบการณ์เดิมหรือไม่

ขั้นที่ 2 การเตรียมตอบสนอง (Preparatory Reactive Phase) คือ ขั้นที่ร่างกายอยู่ในระยะที่รับอารมณ์และเตรียมการตอบสนองตามลักษณะต่างๆ ของอารมณ์

ขั้นที่ 3 การตอบสนองภายใน (Consummator Reactive Phase) คือ ขั้นที่ร่างกายและระบบประสาทตระหนักถึงลักษณะของอารมณ์ที่เกิดขึ้น เป็นผลให้ประสาทและอวัยวะเคลื่อนไหวเตรียมพร้อมที่จะทำงานในการตอบสนองต่ออารมณ์ที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 4 การตอบสนองปฏิกิริยาภายนอก (Reflective Reactive Phase) คือ ขั้นที่ร่างกายประมวลสภาพอารมณ์และตอบสนองออกมาเป็นปฏิกิริยาภายนอกตามรูปแบบของประสบการณ์เดิมที่ได้รับอิทธิพลมาจากการเลี้ยงดูและลักษณะเฉพาะของบุคลิกภาพ

อารมณ์ของมนุษย์นั้นมีพัฒนาการตามระดับอายุเช่นกัน อารมณ์แต่ละชนิดของมนุษย์เกิดขึ้นในวัยต่างๆ ของมนุษย์ตามระดับขั้นพัฒนาการ ส่วนความกตัญของอารมณ์จะมากน้อยเท่าใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ออซูเบล ได้แบ่งลักษณะอารมณ์ออกเป็น 2 พวก คือ

1. อารมณ์ดี (Positive Emotions) ได้แก่ อารมณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ได้รับรู้ในสิ่งที่เขาปรารถนาจะรับรู้ หรือตรงกับความปรารถนาของเขาตามความคิดของออซูเบล อารมณ์ดี ได้แก่ มิจิตปฏิสัมพันธ์ (Affection) ร่าเริง (Joy) เห็นอกเห็นใจ (Sympathy) และอารมณ์ขัน (Humor)

2. อารมณ์ไม่ดี (Negative Emotions) ได้แก่ อารมณ์พลัดพรากจากความรัก กลัว วิดกกังวล โกรธ ก้าวร้าว และอิจฉาริษยา

### 2.3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) นักจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) ประเทศสหรัฐอเมริกา นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Bandura & Walters 1963 Cited in Thomas 1985: 405 อ้างถึงใน พัชร ผลโยธิน 2549: 12) โดยเน้นความสำคัญของบริบทสังคม และพฤติกรรมที่เด็กสังเกตและเลียนแบบ ทั้งนี้แบนดูราเชื่อว่าการเลียนแบบเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญของพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก เด็กจะเรียนรู้ทางสังคมผ่านการสังเกตตัวแบบในสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก และเมื่อมีการแสดงตัวแบบที่มีความแตกต่างกันหลายๆ ตัวแบบ เด็กจะสังเกตรวมเอาลักษณะต่างๆ ของตัวแบบแต่ละตัวที่ต่างกั นนำมาผสมผสานกันใหม่กลายเป็นรูปลักษณะของตนเอง การเรียนรู้โดยการเลียนแบบซึ่งมีความสำคัญต่อโครงสร้างของแบนดูรานั้น ตัวแบบที่เด็กยึดถือชอบเลียนแบบพฤติกรรม คือ

1. ตัวแบบที่มีชื่อเสียง
2. ตัวแบบที่เป็นเพศเดียวกับเด็ก
3. ตัวแบบที่ได้รับรางวัล เช่น เงิน ชื่อเสียง สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูง
4. ตัวแบบที่เด็กมองเห็นว่าคล้ายคลึงกับตนเอง เช่น อายุ สถานภาพทางสังคม การเลียนแบบผ่านการสังเกตตัวแบบของเด็ก ทำให้เด็กมีทางเลือกใหม่ๆ เก็บ

สะสมพฤติกรรมเป็นไปได้เพิ่มขึ้นและตัวแบบจะช่วยให้เด็กตัดสินใจเลือกสถานการณ์ที่ดีที่สุดที่จะนำทางเลือกใหม่นั้นสู่การปฏิบัติต่อไป ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา ทำให้เข้าใจในพัฒนาการเด็กว่าเป็นเสมือนกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. เป็นกระบวนการของการสะสมคำตอบอย่างค่อยเป็นค่อยไปที่ละน้อยหรือการกระทำต่างๆ ที่เป็นไปได้ของเด็ก จากการสังเกตบุคคลอื่นและจากการพยายามกระทำด้วยตนเอง
2. เป็นกระบวนการของการใช้ข้อมูลต่างๆ ของเด็กจากการสังเกตผลที่ได้ อันเป็นการตัดสินใจในอนาคตว่าจะตอบสนองอย่างไรให้เหมาะสม เพื่อจะได้รับสิ่งที่เด็กมีความต้องการและรางวัลที่ตามมา

แบนดูราจะไม่แยกพัฒนาการออกเป็นขั้นตอน แต่จะพิจารณาจากกระบวนการของการเจริญเติบโตทางสติปัญญาและสังคม ซึ่งคนเราจะค่อยๆ พัฒนาและตอบสนองต่อสถานการณ์ของสิ่งเร้าต่างๆ แตกต่างกันไปเป็นลำดับมากขึ้น แบนดูราเชื่อว่าลักษณะนิสัยต่างๆ ของเด็กได้จากการเรียนรู้ มิใช่จากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม การสืบค้นของแบนดูราสนับสนุนว่าพัฒนาการในการควบคุมตนเอง (self-control) ของเด็กได้รับอิทธิพลจากการสังเกตตัวแบบและจากแบบแผนของการที่เด็กได้รับแรงเสริม โดยตรง เช่น วินัยที่พ่อแม่หรือครูใช้ ตัวแบบที่ได้รับรางวัลหรือถูกลงโทษในสถานการณ์นั้นๆ อย่างทันที ลักษณะต่างๆ ของตัวแบบดังกล่าวมีอิทธิพลต่อเด็กในการรับเอาตัวแบบที่มีการควบคุมตนเองหรือตัวแบบที่ขาดการควบคุมตนเองเอาไว้ ทั้งนี้ตัวแบบที่มีอิทธิพลมากที่สุดจะต้องเป็นตัวแบบที่มีความสามารถ ความสำเร็จ และมีชื่อเสียงเกียรติยศ สำหรับระยะเวลาของ

การให้รางวัลและการลงโทษก็มีความสำคัญด้วยเช่นกัน แบบดูราแนะนำว่าการระงับสิทธิพิเศษจะก่อให้เกิดผลมากกว่าการใช้สิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดความเกลียด เช่น การตี หรือการกักบริเวณ นอกจากนี้ การระงับแรงเสริมจนกว่าเด็กจะแสดงความสำนึกผิดแล้วจึงได้สิ่งที่ต้องการจะก่อให้เกิดผลมากกว่า และจะทำให้เด็กพัฒนาการควบคุมตนเองอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ถ้าผู้ระงับการให้รางวัลแล้วให้คืนในเวลาต่อมาเป็นผู้ที่ให้ความอบอุ่นใจหรือเป็นที่รักของบุคคลมากกว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีมิตรรักหรือบุคคลที่มีแต่ความโกรธแค้น

### 2.3.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของซิกมันด์ ฟรอยด์

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ได้พัฒนาทฤษฎีที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยรุ่น โดยให้ชื่อว่าทฤษฎีพัฒนาการทางเพศ (Psychosexual Development) ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่าพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพของร่างกายโดยร่างกายจะเปลี่ยนแปลงบริเวณแห่งความพึงพอใจเป็นระยะๆ ในช่วงอายุต่างๆ กัน และถ้าบริเวณแห่งความพึงพอใจต่างๆ นี้ได้รับการตอบสนองเต็มที่ เด็กจะมีพัฒนาการที่ดีและสมบูรณ์ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าไม่ได้รับการตอบสนองเต็มที่ก็จะทำให้เกิดการสะสมปัญหา และแสดงออกเมื่อเด็กโตขึ้น (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ 2545: 42-44) ซึ่งซิกมันด์ ฟรอยด์ได้แบ่งขั้นพัฒนาการไว้ดังนี้

อายุ 0-1 ปี ขั้นความพอใจอยู่บริเวณปาก (Oral) พัฒนาการสนใจบริเวณปาก ปากนำความสุขเมื่อได้ดูดอาหารสนองความต้องการของความหิว ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองก็อาจจะทำให้เกิดความคับข้องใจ

อายุ 1-3 ปี ขั้นความพอใจอยู่ที่บริเวณทวารหนัก (Anal) พัฒนาการระยะขับถ่าย เรียนรู้การขับถ่าย เด็กไม่ถูกบังคับเกิดความพอใจ ไม่ขัดแย้ง ไม่เกิดความดิ่งเครียดทางอารมณ์

อายุ 3-5 ปี ขั้นความพอใจอยู่ที่อวัยวะเพศ (Phallic) พัฒนาการระยะเกี่ยวข้องกับอวัยวะสืบพันธุ์ สนใจอยากรู้อยากเห็น สภาพร่างกายแตกต่างกันไปตามเพศ เรียนรู้บทบาททางเพศของตน เรียนแบบบทบาทพ่อแม่ของตน ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่

อายุ 6-11 ปี ขั้นก่อนวัยรุ่น (Latency) พัฒนาการระยะสนใจสังคม เพื่อนฝูง หลังต่างๆ เด็กจะพยายามปรับตัวให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นๆ

อายุ 13-18 ปี ขั้นวัยรุ่น พัฒนาการความสนใจในเพศตรงข้ามมากขึ้นและเป็นจุดเริ่มต้นความรักระหว่างเพศ

นอกจากนี้ฟรอยด์ ยังกล่าวถึงโครงสร้างของบุคลิกภาพไว้ด้วยว่าบุคลิกภาพประกอบไปด้วย อิด (Id) อีโก้ (Ego) และซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) ซึ่งการทำงานของบุคลิกภาพอยู่ภายใต้พลัง 3 สิ่งนี้ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ 2545: 42-44)

อิด (Id) คือ บุคลิกภาพส่วนที่เป็นจิตไร้สำนึก เป็นแรงผลักดันตามธรรมชาติที่สั่งให้มนุษย์กระทำสิ่งต่างๆ เพื่อให้ได้ตามที่ตนต้องการ เป้าหมาย อิด (Id) คือ ความพึงพอใจ

(Pleasure Principle)

อีโก้ (Ego) คือ บุคลิกภาพส่วนที่มนุษย์พัฒนาขึ้นจากการได้มีปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก เป็นส่วนที่ควบคุมให้มนุษย์ปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยใช้หลักแห่งความเป็นจริง (Reality Principle)

ซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) คือ บุคลิกภาพที่มนุษย์พัฒนาขึ้นจากค่านิยมและมาตรฐาน จริยธรรมของบิดามารดา เป็นส่วนที่ควบคุมให้มนุษย์เลือกทำแต่สิ่งที่ตนคิดว่าดี (Ego deal) และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมของตน (Conscience) บุคคลที่มีบุคลิกภาพดีคือ บุคคลที่สามารถปรับให้เกิดความสมดุลระหว่างแรงขับตามธรรมชาติของอิด (Id) กับมาตรฐานจริยธรรมของซูเปอร์อีโก้ (Super Ego)

### 2.3.4 ทฤษฎีพัฒนาการเหตุผลทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ลอว์เรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) เป็นนักจิตวิทยาที่กำหนดทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมโดยระบุว่า พัฒนาการทางจริยธรรมจะเป็นลำดับขั้นเช่นเดียวกับพัฒนาการด้านอื่น โคลเบอร์กมีความเชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะต้องเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้นตอน โดยเริ่มจากขั้นแรกก่อน แต่ระยะเวลาในการอยู่ขั้นหนึ่งขั้นใดนั้นจะแตกต่างกันแล้วแต่บุคคล หรือบางคนอาจจะอยู่ในขั้นที่คาบเกี่ยวกันได้ พัฒนาการทางจริยธรรมจะเป็นเช่นเดียวกับพัฒนาการทางด้านการคิดและเหตุผล กล่าวคือ จะค่อยๆ มีการเปลี่ยนแปลงในการแยกแยะถึงผลดี ผลเสีย แล้วนำไปก่อให้เกิดการจัดระบบใหม่ที่จะนำไปสู่ความสมดุลของโครงสร้างในที่สุด (พัชรี สวนแก้ว 2536: 93-94)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ประกอบด้วยขั้นพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้น ซึ่งมีระดับความคิดทางจริยธรรม 3 ระดับ (พัชรี สวนแก้ว 2536: 93-94) ดังนี้

1. ระดับเริ่มมีจริยธรรม (Reconvention level) เป็นระดับก่อนเกณฑ์ (อายุ 2-10 ปี) เด็กในระดับนี้จะทำตามคำสั่งที่กำหนดว่าดีหรือไม่ดี แต่ส่วนใหญ่จะมองที่ผลของการกระทำว่าได้รับความเจ็บปวดหรือความพึงพอใจและจะทำตามกฎเกณฑ์ที่ผู้มีอำนาจเหนือตนกำหนดไว้ เลือกทำพฤติกรรมเฉพาะที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่น ระดับนี้จะมีพัฒนาการ 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 (อายุ 2-7 ปี) เด็กจะเคารพกฎเกณฑ์เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ

ขั้นที่ 2 (อายุ 7-10 ปี) ใช้หลักการแสวงหารางวัล เด็กจะเลือกกระทำในสิ่งที่นำความพอใจมาให้ตนเท่านั้น สิ่งใดที่สนองความต้องการของตนถือว่าสิ่งนั้นถูกต้อง การมองความสัมพันธ์ของคนยังแคบ เป็นลักษณะการแลกกัน เช่น “ถ้าเธอตีฉัน ฉันจะตีเธอบ้าง”

2. ระดับมีจริยธรรมตามกฎเกณฑ์และประเพณีนิยม (Conventional level) เป็นระดับตามกฎเกณฑ์ (อายุ 10-16 ปี) เด็กในระดับนี้ทำตามความคาดหวังของครอบครัวของสังคมหรือประเทศชาติโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะตามมาพยายามประพฤติตนเป็นคนดีอยู่ใน โอวาทหลีกเลี่ยง

ความประพฤติที่ผู้อื่นหรือสังคมลงความเห็นว่าไม่ดีเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับ ระดับนี้จะมีพัฒนาการ 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 3 (อายุ 10 – 13 ปี) เป็นการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ โดยเด็กมองว่าการทำดีคือทำสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นพอใจและการช่วยเหลือผู้อื่น ทำตามสังคมเพื่อให้ได้รับการยอมรับว่าเป็นเด็กดี

ขั้นที่ 4 (อายุ 13 – 16 ปี) เป็นการทำตามหน้าที่ทางสังคม ซึ่งกฎที่ผู้ปกครองหรือสังคมตั้งไว้เป็นตัวกำหนดความประพฤติด้านจริยธรรมของเด็ก การทำถูกต้องคือการทำตามหน้าที่เคารพผู้ปกครองและทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่สังคมตั้งไว้เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกประณามจากสังคม

3. ระดับมีจริยธรรมของตนเอง (Post conventional) เป็นระดับเหนือเกณฑ์ (อายุ 16 ปีขึ้นไป) เด็กในระดับนี้จะพยายามกำหนดหลักการทางจริยธรรมที่ต่างไปจากกฎเกณฑ์ของสังคมหรือกฎต่างๆ ที่ผู้ปกครองวางเอาไว้ กระทำพฤติกรรมตามความเชื่อส่วนตัว ถึงแม้จะไม่ตรงกับกลุ่มพวกพ้องก็ตาม ระดับนี้จะมีพัฒนาการ 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 5 (อายุ 16 ปีขึ้นไป) คำนึงถึงกฎที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล ยอมรับกฎที่เป็นประชาธิปไตย

ขั้นที่ 6 (วัยผู้ใหญ่) เป็นการยึดหลักอุดมคติ คำนึงถึงหลักจริยธรรม ตัดสินความถูกต้องจากจริยธรรมที่ตนยึดถือจากสามัญสำนึกตนเองและจากเหตุผล คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและเคารพสถานภาพของบุคคลไม่คล้อยตามสังคม สามารถบังคับใจตนเองได้

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ สรุปได้ว่า การแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามระดับขั้นพัฒนาการ และการเรียนรู้ผ่านการสังเกตตัวแบบในสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่มีความแตกต่างกันหลายๆ ตัวแบบ แล้วนำมาผสมผสานกลายเป็นบุคลิกภาพของเด็ก โดยเด็กจะเลือกทำพฤติกรรมที่สังคมเห็นว่าดี และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ

#### 2.4 ลักษณะของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์

ไฮน (Hein 1999: 143 อ้างถึงใน วีระวัฒน์ ปิ่นนิตามัย 2542: 143-144) ได้กล่าวถึงลักษณะที่บ่งชี้ถึงความเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ไว้ ดังนี้

1. แสดงความรู้สึกรู้ใจของตนเองออกมาได้ชัดเจนตรงไปตรงมา
2. ไม่ถูกครอบงำโดยความรู้สึกในทางลบ
3. สามารถอ่านภาษาท่าทางในการสื่อสารได้
4. ชีวิตผสมผสานจากเหตุผล ความเป็นจริง ตรรกะ ความรู้สึก และสามัญสำนึก
5. พึ่งพาตนเองได้ มีความเป็นอิสระด้านการใช้เหตุผลทางจริยธรรม
6. สร้างแรงจูงใจที่ดีให้เกิดขึ้นภายในตนเองได้
7. สามารถนำภาวะอารมณ์ของตนกลับคืนสู่สภาวะปกติได้



8. มองโลกในแง่ดี ไม่ยอมแพ้กับอุปสรรคหรือปัญหา
9. สนใจและให้ความสำคัญกับความรูสึกของผู้อื่น
10. ไม่ถูกครอบงำโดยความกลัวหรือความวิตกกังวล
11. สามารถระบุความรู้สึกหรือภาวะอารมณ์ทางลบต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองใน

ขณะนั้น ได้

12. รู้สึกเป็นธรรมชาติเมื่อพูดถึงเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดต่างๆ
13. ชีวิตไม่ถูกชี้นำโดยอำนาจ ความร่ำรวย เกียรติ ศักดิ์ศรี ตำแหน่ง ชื่อเสียงหรือ

การได้รับการยอมรับ

14. กล้าเปิดเผยความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมา ไม่พยายามสอดแทรกความคิดไว้

ในความรู้สึกของตนเอง

15. มองหาแง่มุมที่ดีจากภาวะอารมณ์ในทางลบหรือในสถานการณ์อันเลวร้าย
16. แยกแยะสิ่งที่เป็นความคิดออกจากความรู้สึกได้

พ่อพระธรรม เกิดพิทักษ์ (2545: 15-16) ได้กล่าวว่าบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นบุคคลที่มีลักษณะต่างๆ ต่อไปนี้

1. รู้จักและเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง สามารถควบคุม จัดการ และแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีสติที่สามารถรับรู้และตระหนักรู้ได้ว่าขณะนี้กำลังทำอะไร รู้สึกอย่างไร ตลอดจนสามารถรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม
2. มีพลังใจ มีแรงบันดาลใจที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้บรรลุเป้าหมายในชีวิต
3. สามารถอดทนอดกลั้นต่อสภาพต่างๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนสามารถเผชิญต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียดได้อย่างเหมาะสม
4. มีความยืดหยุ่น ไม่ยึดมั่นถือมั่น จนทำให้ปรับตัวไม่ได้
5. มีความสามารถที่จะควบคุมตนเอง คือ มีการควบคุมแรงกระตุ้นหรือแรงผลักดัน
6. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
7. มีสัมพันธภาพที่บ่งบอกถึงความไว้วางใจผู้อื่น มีความจริงใจ และซื่อสัตย์
8. มีความคิดริเริ่ม มีความคิดสร้างสรรค์
9. มองโลกในแง่ดี

จากคุณลักษณะต่างๆ ของความฉลาดทางอารมณ์ดังกล่าวข้างต้น ล้วนแต่มี

ความสำคัญต่อความเป็นอยู่และความผาสุกในการดำเนินชีวิตของเด็กปฐมวัย ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์ และนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัย

## 2.5 แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

อารมณ์มีส่วนเกี่ยวข้องและสำคัญอย่างยิ่งต่อคนเรา โดยเฉพาะอารมณ์ของเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยที่ต้องได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์เพราะเด็กวัยนี้จะเริ่มเข้าใจความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น เริ่มเรียนรู้พฤติกรรมกรช่วยเหลือผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น จึงควรพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งมีผู้ให้แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ไว้ดังนี้

โกลแมน (Goleman 1995 อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต 2545: 24-26) ได้เสนอวิธีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งครูใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กได้เป็นอย่างดี ดังนี้

1. การรู้จักอารมณ์ของตนเอง เป็นองค์ประกอบสำคัญเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การควบคุมอารมณ์และการแสดงออกที่เหมาะสมต่อไป ขั้นตอนของการรู้จักอารมณ์ตนเอง เริ่มจากการใช้เวลาทบทวนอารมณ์ตนเองว่ามีลักษณะอย่างไร ผลย้อนกลับของการแสดงอารมณ์ว่าพอใจไม่พอใจเหมาะสมหรือไม่ ฝึกให้เกิดการรู้ตัวเสมอ มีสติอยู่กับการรู้ตัว รู้ว่ากำลังรู้สึกอย่างไรกับตัวเอง กับสิ่งที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัว ความรู้สึกนั้นมีผลอย่างไรต่อการแสดงออก การรู้จักอารมณ์ตนเองช่วยให้สามารถเรียกชื่ออารมณ์ที่เกิดขึ้นได้ เข้าใจสาเหตุของความรู้สึกได้ดีขึ้นและรู้จักความแตกต่างระหว่างความรู้สึกและการกระทำ

2. การรู้จักจัดการกับอารมณ์ของตนเอง เป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์และการแสดงออกทางอารมณ์ทั้งดีและไม่ดีได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล สถานที่ เวลา และสถานการณ์ การจะจัดการกับอารมณ์ได้อย่างมีความเหมาะสมเพียงใดขึ้นอยู่กับ การสามารถยับยั้งอารมณ์ไม่แสดงออกทันทีทันใด สามารถอธิบายได้อย่างสมเหตุสมผลถึงการเกิดและแสดงอารมณ์และการแสดงพฤติกรรมที่มีผลย้อนกลับในทางบวก แนวทางการจัดการกับอารมณ์ตนเองนี้มีวิธีการต่างๆ ได้แก่

- 2.1 ทบทวนว่ามีอะไรบ้างที่ทำลงไป ฝึกการตั้งตนเองว่าจะทำและไม่ทำอะไร
- 2.2 เตรียมการในการแสดงอารมณ์ ฝึกการตั้งตนเองว่าจะทำและไม่ทำอะไร
- 2.3 ฝึกการรับรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว หรือที่ต้องเกี่ยวข้องในทางดี สร้างอารมณ์

แจ่มใสสบายใจ

2.4 ฝึกการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผู้อื่น และสิ่งที่อยู่รอบตัว

2.5 ฝึกการมองหาประโยชน์หรือโอกาสจากอุปสรรค โดยการเปลี่ยนแปลงมุมมองในแง่ดี คิดว่าเป็นสิ่งที่ทำทนายและมีทางเลือกมากกว่าหนึ่ง

2.6 ฝึกการผ่อนคลายความเครียดเมื่อเกิดอารมณ์ไม่ดี เลือกวิธีที่เหมาะสมกับตนเอง

การจัดการกับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม จะทำให้เกิดความสบายใจซึ่งจะมีผลไปถึงความสำเร็จและความสุขในการเรียน การทำงานและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น สามารถจัดการกับความโกรธ ผิดหวัง ทนต่อความผิดหวังได้มากขึ้น มีอารมณ์ก้าวร้าวน้อยลง มีความรู้สึกทางบวกต่อ

ตนเอง ต่อโรงเรียน และต่อครอบครัว จัดการกับความเครียด ได้ดีขึ้น รู้สึกว่าหัว วิตกกังวลน้อยลง มีความรับผิดชอบมากขึ้น มีสมาธิเอาใจใส่ในการเรียนและผลสำเร็จทางการเรียนสูงขึ้น

3. การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง เป็นการมองแง่ดีของสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และสร้างความเชื่อมั่นว่าเราสามารถอยู่กับสิ่งนั้นได้ สามารถทำได้ เพื่อจะได้เกิดกำลังใจที่จะสร้างสรรค์ในสิ่งที่คิดมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ แนวทางในการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง ได้แก่

3.1 ทบทวนว่าสิ่งสำคัญในชีวิตของเรามีอะไรบ้าง และจัดอันดับของความ ต้องการ พิจารณาว่าสิ่งใดเป็นไปได้หรือเป็นไปได้ไม่ได้

3.2 นำความต้องการที่เป็นไปได้และเกิดประโยชน์มาตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน และวางขั้นตอนในการบรรลุเป้าหมายนั้นๆ

3.3 ระมัดระวังอย่าให้มีเหตุการณ์ที่ทำให้ไขว้เขว และออกนอกทางที่บรรลุ เป้าหมาย

3.4 ลดความสมบูรณ์แบบลงบ้าง ไม่ใช่ทำทุกอย่างดีที่สุดและต้องไม่คิดเลย

3.5 ฝึกความยืดหยุ่นทางอารมณ์ อย่าให้เครียดและผิดหวัง

3.6 ฝึกการมองหาประโยชน์จากอุปสรรคเพื่อสร้างพลังให้เกิดสิ่งดีๆ ต่อไป

3.7 ฝึกการสร้างความหมายให้แก่ชีวิตตนเองและบุคคลอื่น

3.8 ให้กำลังใจตนเอง คิดว่าเราทำได้ เราจะทำ และลงมือทำ

การสร้างแรงจูงใจให้ตนเองนี้ จะช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความพยายาม พยายาม ซึ่งจะนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน รู้จักการตั้งเป้าหมายและดำเนินการจนสำเร็จ โดย ไม่ล้มเลิกกลางคัน แม้เมื่อพบอุปสรรคเพียงเล็กน้อย

4. การหยั่งรู้อารมณ์ผู้อื่น เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของ ผู้อื่นมีความเห็นใจและเข้าอกเข้าใจ สามารถปรับความสมดุลของอารมณ์ตนเองตอบสนองต่อผู้อื่น ได้ อย่างสอดคล้องกัน การหยั่งรู้อารมณ์ผู้อื่นและสามารถเข้าใจได้ ทำให้รู้ช่องทางที่จะ โน้มน้าวใจผู้อื่น ในสิ่งที่เราต้องการได้ การฝึกอารมณ์ด้านนี้จะต้องนึกถึงผู้อื่นพอๆ กับที่นึกถึงตนเองแนวทางการฝึก สามารถทำได้ดังนี้

4.1 ให้ความสนใจในการแสดงออกของผู้อื่น เช่น การสังเกตสีหน้า ท่าทาง การพูด น้ำเสียง เป็นต้น

4.2 อ่านอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นจากสิ่งที่สังเกตเห็น อาจตรวจสอบว่าเขา รู้สึกอย่างไรโดยการถาม แต่ต้องทำในสภาพที่เหมาะสม มิฉะนั้นจะกลายเป็นการทำลายความรู้สึกได้

4.3 ทำความเข้าใจสภาพอารมณ์และความรู้สึกของบุคคลตามสภาพที่เขา เจริญอยู่หรือที่เรียกว่าเอาใจเขามาใส่ใจเรา

4.4 แสดงการตอบสนองอารมณ์ของบุคคลอื่นที่เป็นการแสดงว่าเข้าใจเห็นใจ ทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกที่ดีต่อกัน

5. การรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เป็นความสามารถในการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน สร้างสรรค์ผลงานที่มีประโยชน์ แนวทางการปฏิบัติได้แก่

5.1 ฝึกสร้างความรู้สึที่ดีต่อผู้อื่น ซึ่งจะทำให้การเริ่มต้นมีสัมพันธภาพที่ดีเกิดขึ้น

5.2 ฝึกการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ฝึกการเป็นผู้ฟังและผู้พูดที่ดี และคำนึงถึงความรู้สึกของผู้ฟัง

5.3 ฝึกแสดงน้ำใจ เอื้อเฟื้อ รู้จักการให้ การรับ การแลกเปลี่ยนให้เกิดคุณค่าและประโยชน์แก่ตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

5.4 ฝึกให้เกิดยติผู้อื่นอย่างจริงจัง ให้การยอมรับเพราะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้รับรู้สึกภาคภูมิใจและมีความรู้สึกที่ดีตอบแทน

5.5 ฝึกแสดงความชื่นชม ให้กำลังใจซึ่งกันและกันตามวาระที่เหมาะสม การจะเกิดผลอย่างแท้จริงต้องอาศัยความมุ่งมั่นและเวลา

กรมสุขภาพจิต (2543: 83-85) ได้เสนอแนวทางสำหรับครูผู้สอนเพื่อใช้ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. รู้เท่าทัน หย้งรู้ในความรู้สึกของเด็ก ครูควรแสดงความเข้าใจ ยอมรับเห็นอกเห็นใจ เอื้ออาทรให้ความสำคัญกับสิ่งที่เด็กสนใจแทนการตำหนิ บังคับ วิจารณ์ หรือลงโทษ ขณะเดียวกันครูจะต้องเฝ้าระวังความรู้สึกและอารมณ์ของตนเอง ไม่แสดงออกในลักษณะที่ขาดการควบคุมซึ่งเป็นตัวอย่างไม่ดีสำหรับเด็ก

2. ใช้โอกาสหรือสถานการณ์แต่ละเรื่องสร้างความใกล้ชิดสนิทสนม โดยให้ข้อมูลมุมมองต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม เช่น เด็กเกิดความตื่นตระหนกเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ตื่นเต้น ชวนให้วาดคกลัว ครูอาจเข้าไปนั่งใกล้เด็ก ปลอดภัยและอธิบายด้วยเหตุผลเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ให้กล้าเผชิญสถานการณ์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

3. รับฟังความรู้สึกและอารมณ์ของเด็กด้วยความตั้งใจ เอื้ออาทรและพยายามตรวจสอบความรู้สึกของเด็กโดยพิจารณาจากสถานการณ์ พฤติกรรม ภาษาท่าทางและอากัปกิริยาที่แสดงออกในขณะที่รับฟังครูอาจสะท้อนหรือสรุปในสิ่งที่ได้ยินได้ฟังมา พร้อมกับหาเหตุผลให้เด็กเข้าใจในแง่มุมอื่นบ้าง แต่ไม่ควรสรุปหรือชี้นำ

4. ฝึกให้เด็กระบายอารมณ์ความรู้สึกของตนได้อย่างถูกต้องแทนการเก็บกดไว้หรือระบายออกโดยขาดการควบคุม การแสดงอารมณ์ที่เปิดเผยตรงไปตรงมา เป็นลักษณะพื้นฐานของผู้มีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดี รู้ตัวว่ากำลังโกรธ เสียใจ น้อยใจ อิจฉา เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการอารมณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

5. กำหนดขอบเขตของการช่วยเหลือพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก เมื่อครูเห็นว่าเด็กเข้าใจอารมณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตน และเล็งเห็นพฤติกรรมที่

พึงปฏิบัติ ครูควรแสดงให้เห็นเด็กทราบว่าอารมณ์ต่างๆ เป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่ควรปรับปรุงวิธีการแสดงออกที่ขาดการควบคุม และควรแสดงออกให้เหมาะสมกับบุคคล เวลา สถานที่ และสถานการณ์ พร้อมให้ข้อคิดในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก ดังนี้

5.1 ฝึกให้เด็กซึมซับมาตรฐานทางศีลธรรมของศาสนา เช่น แสดงความเมตตา กรุณาช่วยเหลือผู้อื่น และปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการให้บริการต่อชุมชน โดยไม่เลือก เวลา และ โอกาส

5.2 ฝึกให้เด็กพูดความจริงและประพฤติปฏิบัติที่สอดคล้องกับคำพูดด้วยการสร้างความไว้วางใจด้วยคุณความดี ความตรงไปตรงมา ไม่พูดปด

5.3 ฝึกให้เด็กนำอารมณ์ทางลบมาเป็นอุทาหรณ์ เช่น ความละอายหรือความรู้สึกผิดต่อพฤติกรรมบางอย่างในอดีต เช่น การลักขโมยของเด็กแล้วถูกจับได้ ครูให้นำของมาคืนและกล่าวคำขอโทษซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ควรจดจำ และยับยั้งชั่งใจไม่ปฏิบัติซ้ำอีก

5.4 ฝึกให้เด็กมองโลกในแง่ดีจากการเป็นแบบอย่างของครู

5.5 ฝึกให้เด็กใช้ความคิดในการแก้ปัญหาแทนการใช้ความรู้สึก เช่น การเตือนสติตนเอง พูดคุยกับตัวเองเชิงชี้แนะ โดยทำอย่างรู้ตัว เป็นการสร้างสติที่จะควบคุมอารมณ์ของตนเอง อาจสร้างจินตภาพ เช่น เมื่อเกิดความเครียดโดยสมมุติตัวเองว่าอยู่ในสถานที่สวยงาม และที่ตนเองไฝ่ฝันจะไปเที่ยวพักผ่อน ทำให้เกิดความผ่อนคลาย และมีกำลังใจที่จะต่อสู้ปัญหาอุปสรรคต่อไป ไม่หมกมุ่นอยู่กับความทุกข์อย่างเดียว การฟังดนตรีบรรเลงเบาๆ ที่มีจังหวะช้าหรือให้ดูภาพเขียนนามธรรมสอบถามว่าภาพนั้นทำให้เขารู้สึกอย่างไร และการมองภาพที่มีรายละเอียดต่างๆ แล้วให้ปิดตานึกภาพไว้ในสมองแล้วรายงาน ว่า ภาพนั้นมีรายละเอียดใดบ้าง

5.6 ฝึกให้เด็กมีทักษะทางสังคมที่ดีต่อผู้อื่น โดยฝึกให้เด็กรับรู้ เรียนรู้ ดีความ คอบสนอง และวางตนในสถานการณ์ต่างๆ ทางสังคม สามารถแก้ไขข้อขัดแย้งด้วยการประนีประนอม และเสริมทักษะในการพูดคุยของเด็กในสถานการณ์ต่างๆ

5.7 ฝึกให้เด็กเกิดทักษะความเป็นผู้มีอารมณ์ขัน ร่าเริง เพราะจะทำให้เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน ครูควรเป็นต้นแบบที่ดีของความเป็นผู้มีอารมณ์ขันและใช้อารมณ์ขันเป็นเครื่องมือในการสอนคุณค่าหรือค่านิยมในชีวิต ในการสร้างมิตรและละลายความตึงเครียด

5.8 ฝึกให้เด็กสามารถสร้างและรักษาสายสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน รู้จักการคบเพื่อน และมีเพื่อนสนิท

5.9 ฝึกให้เด็กรู้จักมารยาทส่วนตัวและมารยาททางสังคมเพื่อให้เข้ากับผู้อื่นได้ และประสบผลสำเร็จในการเรียน การทำงาน

5.10 ฝึกให้เด็กมีความเพียรพยายาม รู้จักบริหารเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุด แสวงหางานอดิเรกที่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนได้เรียนรู้ และสนุกสนานไปด้วย

5.11 ฝึกให้เด็กรู้จักยอมรับข้อผิดพลาดและความล้มเหลวของตน ให้เด็กได้รู้ว่า

ไม่มีใครจะสมบูรณ์แบบไปหมดทุกอย่าง และการทำอะไรผิดพลาดเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับทุกคนและให้  
รู้สึกรู้สึกว่าเป็นครู

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2542: 1-16) ได้ให้แนวคิดในการพัฒนาความฉลาด  
ทางอารมณ์ของเด็กไว้ดังนี้

1. ฝึกให้เด็กคิดด้านบวก ฝึกมองด้านบวกในทุกสิ่งทุกอย่าง
2. ฝึกให้เด็กเป็นคนมีความอดทน
3. อย่าเปรียบเทียบเด็กโดยใช้คำพูดในด้านลบกับเด็ก เช่น โง่ เซ่อ ไม่เอาไหน
4. เป็นแบบอย่างที่ดี

สรุปได้ว่า การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กปฐมวัยนั้น ครูสามารถสร้างและ  
ปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้ โดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในด้านการพูดและการแสดงออก  
นอกจากนี้ ควรฝึกให้เด็กรู้เท่าทันอารมณ์ รู้จักควบคุมอารมณ์และจัดการกับอารมณ์ของตนเอง  
ในการแสดงออก ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง ได้อย่างเหมาะสม การฝึกให้เด็กคิด  
หรือมองสิ่งต่างๆ ในทางบวก และยอมรับในสิ่งที่ผิดพลาดหรือข้อบกพร่องของตนว่าเป็นเรื่องปกติที่  
เกิดขึ้นได้กับทุกคน และนำความผิดพลาดนั้นมาปรับใช้ในการพัฒนาตนเอง

## 2.6 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์

อารมณ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้กับคนทุกคน ซึ่งมีความแตกต่างกันตามสถานการณ์และ  
วุฒิภาวะของแต่ละบุคคลในการที่จะแสดงอารมณ์ต่างๆ รวมถึงปัจจัยทางชีวภาพ โดยทั่วไป เรา  
สามารถรับรู้อารมณ์ของบุคคลอื่นได้โดยวิธีการสังเกตอารมณ์ของบุคคลที่เราปฏิสัมพันธ์ด้วยจาก  
สีหน้า แววตา น้ำเสียง และการแสดงออกทางภาษากาย สำหรับเด็กปฐมวัยวิธีที่นิยมใช้มาก คือ  
วิธีการสังเกตเป็นหลัก โดยใช้เครื่องมือประกอบ ดังต่อไปนี้

### 2.6.1 การสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์

การสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ ครูสามารถสังเกตได้ในขณะที่  
เด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดยสังเกตจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กเพื่อจะได้เข้าใจ  
ถึงการแสดงออกทางอารมณ์ เครื่องมือประกอบการสังเกตที่ครูปฐมวัยควรนำมาใช้ (พัชรี ผลโยธิน  
2549: 36) คือ แบบบันทึกต่างๆ และแบบสังเคราะห์การ

#### 1. แบบบันทึกต่างๆ ได้แก่ แบบบันทึกสั้น (anecdotal records)

แบบบันทึกยาว (running records) และแบบบันทึกเป็นช่วงเวลา (time sampling) แบบบันทึกทั้ง 3  
แบบนี้ มีความสำคัญและเรียนรู้ได้ง่าย ทั้งยังสามารถช่วยครูในการแปลผลพฤติกรรมได้เป็นอย่างดี  
ดังนี้

1.1 แบบบันทึกสั้น (anecdotal records) เป็นการบันทึกแบบธรรมดา  
ระหว่างการสังเกตถ้าครูพบพฤติกรรมที่เด่น หรือเหตุการณ์ที่อธิบายพฤติกรรมการแสดงออกทาง

อารมณ์ของเด็ก เหตุการณ์จะถูกบันทึกอย่างสั้นๆ และครูควรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกระทำและอธิบายความสำคัญของเหตุการณ์ โดยอาจรวมการเสนอแนะ การช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มด้วย

1.2 การบันทึกยาว (running records) ถ้ามีเหตุการณ์มากกว่า 1 เหตุการณ์ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นมีความสำคัญที่จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็ก บันทึกแบบยาวสามารถนำมาใช้ได้ การบันทึกชนิดนี้คล้ายกับบันทึกสั้นต่างกันตรงที่มีเหตุการณ์ต่อเนื่องที่จะต้องถูกบันทึกโดยมีการจดบันทึกและแปลผลที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน

1.3 การบันทึกเป็นช่วงเวลา (time sampling) เมื่อครูต้องการทราบว่าพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตปรากฏบ่อยครั้งเพียงใด ครูใช้การบันทึกเป็นช่วงเวลา ส่วนใหญ่การสังเกตชนิดนี้ถูกนำมาใช้เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว และครูต้องการสังเกตเด็กเพื่อให้ได้ข้อมูลใช้ในการพิจารณา โดยครูจะสังเกตเด็กในเวลาปกติเป็นช่วงเวลาและบันทึกไว้ ถึงแม้พฤติกรรมที่ครูต้องการสังเกตไม่ปรากฏก็ตาม ครูอาจสังเกตพฤติกรรมโดยบันทึกเวลาที่พฤติกรรมปรากฏ แล้วพิจารณาจำนวนครั้งที่ปรากฏทั้งหมดโดยเฉลี่ยหลังการสังเกต

2. แบบสังเกตรายการ แบบสังเกตรายการมีประโยชน์เมื่อครูต้องการประเมินความก้าวหน้าของพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ เป็นระยะๆ ในระหว่างปี ทั้งนี้ ครูต้องมีความสามารถในการสังเกตเด็กอย่างเป็นระบบตามสภาพจริงในชีวิตประจำวันของเด็ก ขณะเด็กทำกิจกรรมประจำวัน และบันทึกพฤติกรรมตามข้อรายการในแบบสังเกต เป็นรายบุคคล โดยครูสามารถทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อรายการเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมนั้นๆ บ่อยครั้งที่เด็กปฐมวัยไม่สามารถแสดงออกทางการพูด ครูจึงต้องสังเกตและบันทึกการตอบโต้หรือพฤติกรรมเฉพาะ ขณะที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นในขณะที่ทำกิจกรรมต่างๆ ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกควรเก็บไว้ในบันทึกของเด็กแต่ละคน และใช้เมื่อต้องวางแผนพัฒนาเด็ก เพื่อช่วยให้ความรู้สึกลึกต่อตนเองของเด็กดีขึ้น ซึ่งเราสามารถสังเกตได้จากการยิ้มอย่างมีความสุขของเด็ก

โดยสรุป การประเมินพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการของเด็ก และสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของเด็ก ขณะทำกิจกรรมประจำวันตามปกติทั้งในและนอกห้องเรียน โดยใช้เครื่องมือการประเมินพร้อมกับบันทึกพฤติกรรมที่ปรากฏ และนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กทางด้านความฉลาดทางอารมณ์

### 2.6.2 ข้อเสนอแนะในการสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์

พัชรี ผล โยธิน (2549: 34-39) ได้กล่าวถึงข้อเสนอแนะในการสังเกตพฤติกรรมด้านความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์เป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและสังคมเป็นสิ่งที่ประเมินได้ยากเพราะพฤติกรรมแสดงออกของเด็ก ถือว่าเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดู

รวมทั้งค่านิยมของพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูที่ใกล้ชิดเด็ก นอกจากนี้ การเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของเด็กในช่วงปฐมวัยนี้จะเป็นไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการแสดงออก และช่วงความสนใจของเด็กยังมีข้อจำกัด ทำให้การประเมินค่อนข้างยาก เกิดข้อผิดพลาดได้

2. ต้องคำนึงถึงเวลา สถานที่ แหล่งที่มาของข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ ดังนี้
  - 2.1 เวลา ต้องใช้เวลาเก็บข้อมูลหลายๆ ครั้ง อย่างวางใจในการวัดประเมิน

เพียงครั้งเดียว

- 2.2 สถานที่ ต้องเก็บข้อมูลจากหลายสถานที่ ที่เด็กทำกิจกรรม
- 2.3 แหล่งที่มาของข้อมูล ควรมาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กหลายคน
- 2.4 เครื่องมือที่ใช้ ต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน

3. ครูปฐมวัยควรจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับพัฒนาการ โดยพิจารณาว่าพฤติกรรมที่จะสังเกตเป็นไปตามที่คาดหวังในแต่ละวัย และตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยให้ดีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ต่อไปนี้

- 3.1 กำกับการเรียนรู้และพัฒนาการเด็ก
- 3.2 ช่วยแนะนำการวางแผนและการตัดสินใจของครู
- 3.3 ช่วยชี้ว่าเด็กคนใดที่ต้องการการสนับสนุนหรือบริการพิเศษ
- 3.4 รายงานและสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องกับผู้เด็ก

4. วิธีการประเมินเด็กปฐมวัยต้องมีความเหมาะสม ในเรื่องต่อไปนี้

4.1 วัย ได้แก่ การคาดหมายคุณลักษณะของเด็กในช่วงวัยที่ประเมิน ซึ่งมีผลต่อความถูกต้องของการประเมิน

4.2 ความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้แก่ การเลือก และประยุกต์ใช้เครื่องมือการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดีที่สุดของเด็ก

4.3 วัฒนธรรม ได้แก่ การพิจารณาพื้นฐานภาษาและวัฒนธรรมของเด็กที่ประเมิน หลีกเลี่ยงการใช้สื่อ วัสดุการประเมินที่ไม่ได้อยู่ในบริบทของสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ เช่นเดียวกับการแปลความหมายของพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก

5. เครื่องมือการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยนั้นมีจำนวนไม่มาก วิธีที่ใช้ไม่ได้เลยสำหรับเด็กปฐมวัย คือ การรายงานตนเอง (self study) เนื่องจากเด็กยังไม่สามารถอ่านเขียนและไม่เข้าใจวิธีการตอบ หากจะใช้วิธีสัมภาษณ์จะต้องมีเทคนิคพิเศษ และการคาดหวังผลที่ได้จะแตกต่างจากการสัมภาษณ์เด็กโต เพราะเด็กปฐมวัยยังแสดงออกได้ไม่เต็มที่รวมทั้งยังไม่สามารถแยกแยะเหตุการณ์ต่างๆ ได้ หรือจะใช้การวาดภาพก็เป็นวิธีที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากความสามารถในการวาดภาพของเด็กยังทำได้ไม่ดี ถ้ามั่นใจยังไม่ดีพอ การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่นิยมใช้มาก คือการประเมินโดยพ่อแม่ และผู้ใกล้ชิด เช่น ครู ผู้ดูแล ซึ่งรู้จักเด็กเป็นอย่างดี (กรมสุขภาพจิต 2545: 31 อ้างถึงใน พัชรีย์ ผลโยธิน 2549: 35) ด้วยวิธีการสังเกต



เป็นหลัก

6. วิธีการสังเกตเด็กปฐมวัยควรใช้วิธีการสังเกตอย่างมีระบบ (systematic observation) ซึ่งทำได้ 3 วิธี คือ

6.1 การสังเกตที่เป็นจริงในชีวิตประจำวันของเด็ก

6.2 การสังเกตโดยผู้ประเมินสร้างสถานการณ์ขึ้น โดยเฉพาะที่คิดว่าจะทำให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต

6.3 การสังเกตโดยการสร้างสถานการณ์ที่คิดว่าจะเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต โดยทั่วไปครูปฐมวัยจะใช้การสังเกตตามสภาพจริงในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวัน เพราะการสังเกตเด็กอย่างใกล้ชิด จะทำให้ครูรู้จักอารมณ์ จิตใจ และความสามารถทางสังคมของเด็กแต่ละคน ทั้งนี้ การประเมินเด็กปฐมวัยนั้น ต้องการครูที่มีความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างแท้จริง

7. การรวบรวมหลักฐานการประเมินจากการสังเกต คือ คุณสมบัติสำคัญของการประเมิน การสังเกตจะสะท้อนให้เห็นว่า ในแต่ละวันเด็กทำอะไรได้ และเข้าใจอย่างไร ดังนั้น ครูจึงต้องสังเกตเด็กในสถานที่ต่างๆ ทั้งในห้องเรียน ในสนามเด็กเล่น ระหว่างที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน กับผู้ใหญ่ กับคนแปลกหน้า การประเมินควรกระทำตลอดหลักสูตร ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมดนตรี รวมทั้งตามมุมเล่นต่างๆ เพราะเด็กจะมีโอกาสแสดงให้เห็นว่ารู้อะไร และทำอะไรได้

## 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

### 2.7.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กระดับปฐมวัยในต่างประเทศ ผู้วิจัยได้พยายามศึกษาค้นคว้าแล้วปรากฏว่า งานวิจัยความฉลาดทางอารมณ์ในระดับปฐมวัยมีน้อยมาก จะมีบ้างเฉพาะองค์ประกอบย่อยของความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนองานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ ดังนี้

บริชและบิลล์แมน (Birch and Billman 1986: 387-395 อ้างถึงในทิพวรรณ คันทรา 2546: 36) ได้ทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อสืบค้นดูว่า องค์ประกอบทางสังคมจะมีอิทธิพลต่อการแบ่งปันอาหารให้เพื่อนและความคุ้นเคยกับเพื่อนของเด็กปฐมวัยในช่วงเวลาพักรับประทานอาหารหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี จำนวน 57 คน ของศูนย์พัฒนาเด็กมหาวิทยาลัยฮิลลินอยล์ ผลการวิจัยพบว่า การแบ่งปันอาหารของเด็กผู้หญิงที่ให้เพื่อนกับคนที่คุ้นเคยกันจะไม่แตกต่างกัน ปัจจัยที่ทำให้เกิดการแบ่งปันอาหารอยู่ที่ว่าใครจะเป็นผู้รับการแบ่งปัน ถ้าผู้รับเป็นเพื่อนจะมีการแบ่งปันอาหารมากที่สุด และประสบการณ์จากที่เคยเป็นผู้รับการแบ่งปันมาก่อนจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแบ่งปันมากกว่าเด็กที่ยังไม่เคยรับการแบ่งปัน การแบ่งปันเป็นส่วนหนึ่งของความฉลาดทางอารมณ์ในด้านการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น คือ การเห็นอกเห็นใจมีเมตตา

อิสเซ็นเบอร์ก (Eisenverg 1997: Abstract อ้างถึงใน เขาวลัทธิ จันทร์ฉายพงษ์ 2546: 43) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มที่เด็กปฐมวัยจะมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Sympathy) กับการแสดงอารมณ์และการควบคุมอารมณ์ตามการประเมินของครูและพ่อแม่ พบว่าความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมีความสัมพันธ์กับการควบคุมอารมณ์และการมีอารมณ์ทางบวกในระดับสูง และการที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในระดับสูงมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดทักษะทางสังคมสูงด้วย ผลการวิจัยนี้พบในเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง

ลิซา บราวเลย์ (Lisa Browley 1999: Abstract อ้างถึงใน ทิพวรรณ คันธา 2546: 36) ได้ศึกษาพฤติกรรมความก้าวร้าวและพฤติกรรมทักษะทางสังคมในกิจกรรมวงกลม กิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมอิสระของเด็กอนุบาลอายุระหว่าง 3-5 ปี โดยตั้งสมมติฐานว่าเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวและทักษะทางสังคมมากในการทำกิจกรรมอิสระ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวและทักษะทางสังคมเกิดขึ้นน้อยเมื่อทำกิจกรรมที่มีกฎระเบียบมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมเสรีซึ่งไม่มีกฎระเบียบข้อบังคับ สรุปว่า จำนวนข้อกำหนดที่เป็นกติกาใช้ควบคุมพฤติกรรมของเด็กมีความสัมพันธ์กับจำนวนข้อของพฤติกรรมก้าวร้าวกับทักษะทางสังคม ซึ่งพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ ทั้งด้านการรับรู้ความรู้สึกของคนอื่น และการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น

อซูมา (Uzomah 2000: Abstract) ได้ทำการศึกษาวิธีการบำบัดการรับรู้ความรู้สึกของตนเองในเด็กปฐมวัยที่อยู่ในสลัม อายุระหว่าง 3-5 ปี จำนวน 96 คน โดยจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทเกม ทำการทดลอง 6 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองก่อนและหลังการจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทเกม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการวิจัยทำให้ทราบว่า เพศ อายุ และภูมิหลังของเด็กมีผลต่อการบำบัดความรู้สึกของตนเองในเด็กปฐมวัยที่อยู่ในสลัม

### 2.7.2 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กในระดับปฐมวัยศึกษา พบว่ามีค่อนข้างน้อย แต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคม อารมณ์ จิตใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อยของความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ดังนี้

จิรภรณ์ วสุวัต (2540 อ้างถึงใน วิลาศลักษณ์ ชวัลลภ 2545: 79-80) ได้สร้างโปรแกรมส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม (หรือคุณธรรมสังคม) ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 3 ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ผลปรากฏว่าเด็กมีจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้ารับการพัฒนา ทั้งนี้การส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น

ฉัฐจิตต์ ลิมนวาทิพงษ์ (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความ  
รับผิดชอบของเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับการที่  
ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบให้ผู้ปกครองมีส่วน  
ร่วมมีความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่  
ระดับ .01

เสาวลักษณ์ หนูรอด (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง  
ของเด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี ที่ผู้ปกครองใช้สารสัมพันธ์บ้านกับโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า  
เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้สารสัมพันธ์บ้านกับโรงเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมี  
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เยาวลักษณ์ ชำนาญพงษ์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาชาวอารมณ์ของ  
เด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกม ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด  
กิจกรรมเกมทั้ง 4 เกม คือ 1) เกมปริศนาคำศัพท์ พัฒนาชาวอารมณ์ด้านการรักษาระเบียบวินัยอยู่ใน  
ระดับดีมาก ด้านความเป็นผู้นำและผู้ตาม การแสดงอารมณ์ต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ความตระหนัก  
และเข้าใจอารมณ์ตนเองอยู่ในระดับปานกลาง 2) เกมตามฉันทมาเถอะ พัฒนาด้านการสร้าง  
ความสนุกสนานให้แก่ตนเองและผู้อื่นในระดับมาก ด้านการเป็นที่ไว้วางใจ การรักษาระเบียบวินัย  
อยู่ในระดับน้อย 3) เกมสุนัขไล่ห่าน พัฒนาด้านการแสดงอารมณ์ต่อผู้อื่นได้เหมาะสมกับการรักษา  
ระเบียบวินัยอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ความตระหนักเข้าใจตนเอง ความ  
ซื่อสัตย์เป็นที่ไว้วางใจ ความสามารถในการรอคอยอยู่ในระดับปานกลาง และ 4) เกมตาข่าย  
พัฒนาด้านความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ด้านสนอง  
ความต้องการของผู้อื่น การแสดงอารมณ์ต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ความซื่อสัตย์เป็นที่ไว้วางใจอยู่ในระดับ  
ปานกลาง

ทิพวรรณ คันธา (2546: 72-73) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย  
อายุ 4-5 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านของเด็กอีสาน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่  
ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านของเด็กอีสานมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น เด็กปฐมวัยมี  
ความพึงพอใจในการเล่นพื้นบ้านอีสานที่เล่นเป็นกลุ่ม โดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่น  
และชอบเล่นนอกห้องเรียนมากกว่าในห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บัวสร วุฒิสักดิ์ชัยกุล (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการสื่อสารของมารดา  
ที่ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี พบว่าระดับการศึกษาของมารดาที่มีผลต่อ  
ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โดยทำการเปรียบเทียบระดับการศึกษาของมารดาเด็กปฐมวัย  
ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเด็กปฐมวัยที่มีมารดาจบการศึกษาระดับ  
ปริญญาตรีจะมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องชี้ให้เห็นว่าความฉลาดทางอารมณ์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมและปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับปฐมวัยศึกษา ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของชีวิตดังเช่นคำกล่าวที่ว่า “ไม้อ่อนคั่งง่ายไม้แก่ค้ำยาก” ถ้าหากว่าช่วงเวลาทองของชีวิตได้ผ่านพ้นไปแล้วเราคงไม่สามารถย้อนเวลากลับมาแก้ไขอะไรได้ ดังนั้นการที่เราจะอยู่ในสังคมนี้ได้ อย่างมีความสุขจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ รู้เท่าทันอารมณ์ และสามารถจัดการกับอารมณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในตนเองและในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ได้อย่างสร้างสรรค์

### บทที่ 3

## วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดเกษราราม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเดียว ทดสอบก่อน หลัง (One Group Pretest - Posttest Design) มีลักษณะการทดลองดังนี้ (ปริชา เนาวีเย็นผล 2546: 155-156)

$O_1 \quad x \quad O_2$

เมื่อ	$O_1$	แทนคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง (Pretest)
	X	แทนการดำเนินกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
	$O_2$	แทนคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง (Posttest)

### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

#### 1.1 ประชากร

ประชากร คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4-5 ปี ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 328 คน 18 ห้องเรียน กลุ่มโรงเรียนเพชรบัวหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม

#### 1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4 - 5 ปี ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนวัดเกษราราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม จำนวนทั้งหมด 16 คน 1 ห้องเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

## 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยเขียนแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 40 แผนๆ ละ 20 นาที ผู้วิจัยจัดกิจกรรมตามแผนดังกล่าว สัปดาห์ละ 4 วันๆ ละ 20 นาที หรือสัปดาห์ละ 4 แผน รวมทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ โดยดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาหลักการและรูปแบบการเขียนแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อวิเคราะห์แนวทางในการเขียนแผนการจัดกิจกรรม

2.1.2 ศึกษาทฤษฎีและองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น จากเอกสารต่างๆ ได้แก่ หนังสือ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กปฐมวัยตามองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ดังกล่าว

2.1.3 จัดทำตารางวิเคราะห์พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการเขียนจุดประสงค์ของแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้ครอบคลุมพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบย่อยของความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 3 ด้าน และมีความสอดคล้องกับหลักการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ พัฒนาการและวุฒิภาวะของเด็กปฐมวัย

2.1.4 เขียนแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 40 แผนๆ ละ 20 นาที โดยคำนึงถึงหลักในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ตลอดจนพัฒนาการและวุฒิภาวะของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมดังนี้

- 1) จุดประสงค์ เป็นจุดประสงค์ของการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละองค์ประกอบย่อย
- 2) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม เป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
- 3) สื่อการจัดกิจกรรม เป็นสื่อที่ใช้ประกอบกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะรวมทั้งสื่อที่เป็นบุคคล ได้แก่ ตัวครูและนักเรียน

4) การประเมิน โดยการสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในขณะทำกิจกรรม

2.1.5 จัดทำคู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย คำชี้แจงที่กล่าวถึงขอบข่ายเนื้อหา ขั้นตอนการจัดกิจกรรม การประเมินผล บทบาทของครู และบทบาทของเด็ก

2.1.6 เสนอแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน (รายชื่อปรากฏในภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์ ขั้นตอนดำเนินการ สื่อการจัดกิจกรรม และการประเมิน ปรากฏว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Congruence (IOC) ทั้ง 40 แผนเท่ากับ .96 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองมีความเหมาะสม

2.1.7 ปรับแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจนได้แผนการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม (ภาคผนวก ก) แล้วสุ่มแผนดังกล่าวจำนวน 10 แผน ไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน จากโรงเรียนวัดนิลเพชร อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเกี่ยวกับภาษา ความสอดคล้องเรื่องเวลา และเทคนิคในการจัดกิจกรรม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์อีกครั้งจนสามารถนำไปใช้ในการทดลองได้

2.2 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีวิธีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.2.1 ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสังเกตจากตำราและเอกสารทางวิชาการ

2.2.2 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย แบบสังเกตฉบับนี้มีจำนวน 15 ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น จำนวน 5 ข้อ และ 3) ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่นจำนวน 5 ข้อ (ภาคผนวก ข)

2.2.3 จัดทำคู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย คำชี้แจงที่กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของแบบสังเกต วิธีการบันทึกผลพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เกณฑ์การให้คะแนน เวลาที่ใช้สังเกต โดยแบบสังเกตมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ที่เป็นการบันทึกในรูปของค่า (จำนวนครั้ง) ตามระดับคุณภาพของพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตซึ่งจัดเป็น 3 ระดับคะแนน คือ

ระดับคะแนน 2	หมายถึง	เด็กแสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ด้วยตนเอง
ระดับคะแนน 1	หมายถึง	เด็กแสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์แต่ไม่ได้ด้วยตนเองโดยอาจมีเพื่อนหรือผู้อื่นบอก
ระดับคะแนน 0	หมายถึง	เด็กไม่แสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์

2.2.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมไปหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ภาคผนวก ก) เป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพ ปรากฏว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์กับพฤติกรรมที่แสดงออกขององค์ประกอบทั้งฉบับ เท่ากับ .99 เมื่อจำแนกตามองค์ประกอบรายด้านพบว่าด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1 ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ .96 และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลมีความเหมาะสม

### 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนวัดเกษตรราชม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 16 คน 1 ห้องเรียน เป็นเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน โดยทำการสังเกตก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์ ระหว่างการทดลอง 10 สัปดาห์ และหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีแบบแผนและวิธีการเก็บข้อมูลดังนี้

3.1 การเก็บข้อมูลโดยการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่จะสังเกต ออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน โดยทำการสังเกต 2 ช่วงเวลา คือในช่วงเล่นอิสระตอนเช้า และช่วงเล่นอิสระตามมุมประสบการณ์ ในแต่ละช่วงเวลาผู้วิจัยทำการสังเกต 1 กลุ่ม ใช้เวลา 40 นาที ซึ่งแบ่งการสังเกตเป็น 2 รอบๆ ละ 20 นาที โดยมีรูปแบบการสังเกตกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มดังนี้

สังเกตครั้งที่ 1	นาทีที่ 1 - 5	- สังเกตเด็กคนที่ 1
(นาทีที่ 1 - 20)	นาทีที่ 6 - 10	- สังเกตเด็กคนที่ 2
	นาทีที่ 11 - 15	- สังเกตเด็กคนที่ 3
	นาทีที่ 16 - 20	- สังเกตเด็กคนที่ 4



สังเกตครั้งที่ 2	นาทิตี่ 21 - 25	- สังเกตเด็กคนที่ 1
(นาทิตี่ 21 - 40)	นาทิตี่ 26 - 30	- สังเกตเด็กคนที่ 2
	นาทิตี่ 31 - 35	- สังเกตเด็กคนที่ 3
	นาทิตี่ 36 - 40	- สังเกตเด็กคนที่ 4

3.1.2 สังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตทั้งในช่วงเล่นอิสระตอนเช้าและช่วงเล่นอิสระตามมุมประสบการณ์ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ใน 1 สัปดาห์ ใช้เวลาสังเกต 4 วัน จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมดังกล่าวก่อนการทดลอง

3.1.3 สังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยระหว่างการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตทั้งในช่วงเล่นอิสระตอนเช้าและช่วงเล่นอิสระตามมุมประสบการณ์ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ใช้เวลาสังเกตรวม 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมดังกล่าวระหว่างการทดลอง

3.1.4 สังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตทั้งในช่วงเล่นอิสระตอนเช้าและช่วงเล่นอิสระตามมุมประสบการณ์ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ใน 1 สัปดาห์ ใช้เวลาสังเกต 4 วัน จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมดังกล่าวหลังการทดลอง

#### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

4.2 นำข้อมูลพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่วัดได้จากแบบสังเกตมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานด้วยค่า ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง

4.3 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบค่าที แบบ Dependent Sample t-test

4.4 วิเคราะห์แนวโน้มคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กปฐมวัย ทั้ง 3 ระยะ คือ ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง โดยเปรียบเทียบระหว่างสัปดาห์เป็นรายคู่ โดยใช้ ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที แบบ Dependent Sample t-test

## 5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สูตรการคำนวณหาค่าดัชนีของความสอดคล้อง Index of Congruence (IOC) (กัญญา ลินทรต้นศิริกุล 2538: 75)

	IOC	=	$\frac{\sum R}{n}$	
เมื่อ	IOC	แทน		ความสอดคล้องระหว่างความฉลาดทางอารมณ์แต่ละด้านกับลักษณะพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ที่ประเมินหรือความสอดคล้องของแผนในประเด็นเกี่ยวกับจุดประสงค์ ขั้นตอนดำเนินการ สื่อการจัดกิจกรรม และการประเมินผล
	$\sum R$	แทน		ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	n	แทน		จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5.2 สูตรการหาค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย (ล้วน สายยศ 2536: 269)

	$\bar{X}$	=	$\frac{\sum X}{n}$	
เมื่อ	$\bar{X}$	แทน		ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน		ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน		จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

### 5.3 สูตรการหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานพหุคูณความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย (ค่า S.D.) ทั้งฉบับ (ล้วน สายศ 2536: 273)

	SD	=	$\frac{\sqrt{n \sum fx^2 - (\sum fx)^2}}{n(n-1)}$
เมื่อ	SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum fx$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum fx^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
	X	แทน	คะแนนของนักเรียนแต่ละคน

### 5.4 สูตรการทดสอบค่าที แบบ Dependent Sample t-test (ล้วน สายศ 2536: 301)

	t	=	$\frac{\sum D}{\frac{\sqrt{n \sum D^2 - (\sum D)^2}}{n-1}}$
			และ df = n - 1
เมื่อ	D	แทน	ผลต่างของคะแนนหลังเรียนกับก่อนเรียน
	$D^2$	แทน	ผลต่างของคะแนนหลังเรียนกับคะแนนก่อนเรียนแต่ละคนยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
	df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ

### 5.5 เกณฑ์การประเมินระดับพหุคูณความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ระดับสูง	ตั้งแต่ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม (24 - 30 คะแนน)
ระดับปานกลาง	ตั้งแต่ร้อยละ 60 - 70 ของคะแนนเต็ม (18 - 23 คะแนน)
ระดับต่ำ	ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม (ต่ำกว่า 18 คะแนน)

## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่องผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดเกษศราราม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การเสนอข้อมูลสถิติพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

#### ตอนที่ 1 การเสนอข้อมูลสถิติพื้นฐาน

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองแสดงผลระดับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ระดับพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยจำแนกเป็นจำนวนและร้อยละ

ระดับความฉลาดทางอารมณ์	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับสูง (ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม)	0	0	1	6.25
ระดับปานกลาง (ร้อยละ 60 – 79 ของคะแนนเต็ม)	0	0	15	93.75
ระดับต่ำ (ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม)	16	100	0	0
รวม	16	100	16	100

หมายเหตุ คะแนนเต็ม 30 คะแนน ก่อนการทดลองได้คะแนนเฉลี่ย 9.63 S.D. = 1.76 หลังการทดลองได้คะแนนเฉลี่ย 20.86 S.D. = 0.96

จากตารางที่ 4.1 จะเห็นได้ว่าคะแนนเต็มของพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ 30 คะแนน ก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ได้คะแนนเฉลี่ย 9.63 หรือร้อยละ 32.10 ของคะแนนเต็ม แสดงว่าเด็กปฐมวัยกลุ่มนี้ทุกคนมีพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์

อยู่ในระดับต่ำ หลังการทดลอง เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ได้คะแนนเฉลี่ย 20.86 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 69.53 แสดงว่าเด็กปฐมวัยกลุ่มนี้มีพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีเด็กปฐมวัยร้อยละ 6.25 มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง และมีเด็กปฐมวัยร้อยละ 93.75 มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้จากแบบสังเกต พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง แสดงข้อมูลพื้นฐานของระดับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จำแนกเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน

สัปดาห์	ด้านการรับรู้อารมณ์และ ความรู้สึกของตนเอง		ด้านการรับรู้อารมณ์และ ความรู้สึกของผู้อื่น		ด้านการอยู่ ร่วมกับผู้อื่น		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ก่อน	4.63	0.82	2.41	0.62	2.59	0.82	9.63	1.76
1	4.97	0.79	2.86	0.57	2.89	0.55	10.70	1.43
2	5.08	0.69	3.44	0.53	3.16	0.48	11.67	1.39
3	5.08	0.72	3.39	0.57	3.26	0.49	11.73	1.26
4	5.12	0.48	4.00	0.46	3.83	0.44	12.95	0.93
5	5.36	0.52	3.75	0.40	4.08	0.44	13.19	1.12
6	5.36	0.54	3.78	0.38	4.22	0.58	13.36	1.04
7	5.88	0.45	4.23	0.37	4.70	0.59	14.81	1.06
8	6.31	0.39	4.64	0.39	5.16	0.57	16.11	1.04
9	6.62	0.36	5.06	0.43	5.51	0.52	17.19	0.99
10	7.38	0.49	5.67	0.35	6.29	0.43	19.34	1.02
หลัง	7.97	0.44	6.17	0.35	6.72	0.44	20.86	0.96

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ มีพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ที่เพิ่มสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 9.63 และคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 20.86 ซึ่งมีผลต่างของ

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.23 นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าในระหว่างการทดลองคือสัปดาห์ที่ 1 – 10 พบว่าพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยเพิ่มสูงขึ้น

## ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

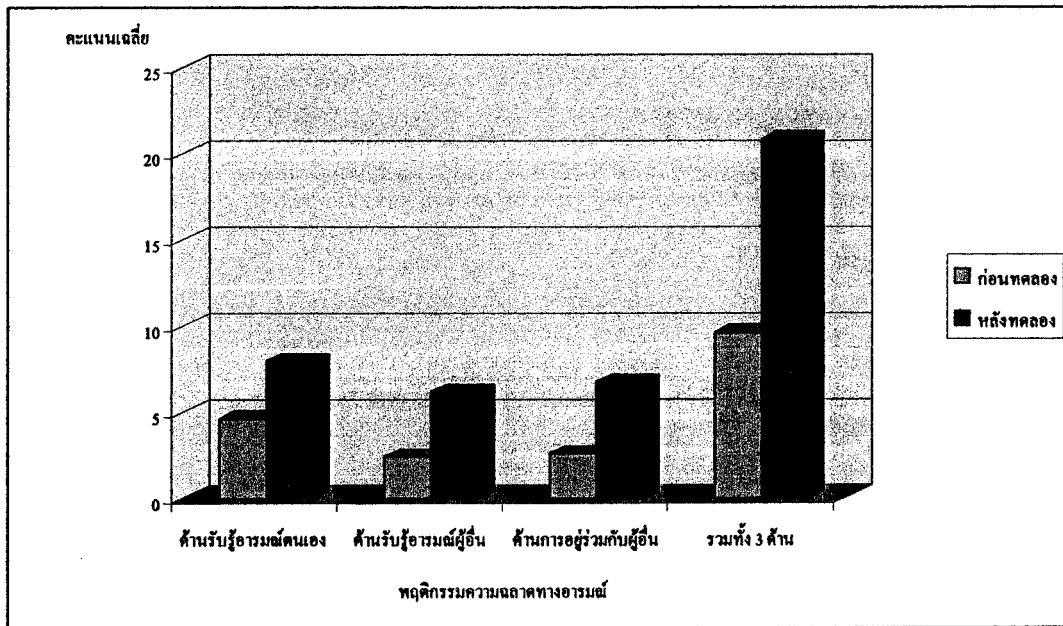
2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองโดยจำแนกเป็นรายด้าน

ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองจำแนกรายด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้านที่ 2 ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และด้านที่ 3 ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ปรากฏในตารางที่ 4.3 และรูปภาพแท่งภาพที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยจำแนกรายด้าน ก่อน และหลังการทดลอง

ด้าน	ความฉลาดทางอารมณ์	คะแนนเต็ม	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t
			(n = 16)	(n = 16)	(n = 16)	(n = 16)	
			$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง	10	4.63	0.82	7.97	0.44	20.34*
2	การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น	10	2.41	0.62	6.17	0.35	23.26*
3	การอยู่ร่วมกับผู้อื่น	10	2.59	0.82	6.72	0.44	21.36*
	รวม	30	9.63	1.76	20.86	0.96	28.31*

\*p < .05



ภาพที่ 4.1 คะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย รายด้าน ก่อนและหลัง การทดลอง

จากตารางที่ 4.3 และภาพที่ 4.1 พบว่า โดยภาพรวมการเปรียบเทียบพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยแต่ละด้านทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทั้งก่อนและหลังการทดลองจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ พบว่าในแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในแต่ละองค์ประกอบ โดยพิจารณาพฤติกรรมย่อยเป็นรายชื่อของแต่ละองค์ประกอบ ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 4.4 – 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย  
ด้านที่ 1 การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ก่อน และหลังการทดลอง

ด้านที่ 1 การรับรู้อารมณ์และ ความรู้สึกของตนเอง	คะแนน เต็ม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1.1 ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ขณะเล่นกับเพื่อน	2	1.44	0.17	1.95	0.13	10.71*
1.2 บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้	2	1.03	0.28	1.91	0.20	12.07*
1.3 พุดหรือแสดงท่าทางปฏิเสธเมื่อผู้อื่นชวน เล่นในสิ่งที่ไม่ชอบ	2	0.63	0.20	1.16	0.17	12.14*
1.4 ยิ้มรับหรือปรบมือดีใจเมื่อได้รับคำชมเชย	2	0.66	0.30	1.39	0.31	7.12*
1.5 รอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของที่ ตนเองต้องการจะเล่น	2	0.87	0.28	1.56	0.29	8.86*
รวม	10	4.63	0.82	7.97	0.44	20.34*

\*p < .05

จากตารางที่ 4.4 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย  
ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกที่คิดต่อตนเองเป็นรายข้อ ก่อนและหลังการทดลอง พบว่า หลังการ  
ทดลองเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ในด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง  
สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 5 พฤติกรรม คือ 1) ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ขณะเล่น  
กับเพื่อน 2) บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้ 3) พุดหรือแสดงท่าทางปฏิเสธเมื่อผู้อื่นชวน  
เล่นในสิ่งที่ไม่ชอบ 4) ยิ้มรับหรือปรบมือดีใจเมื่อได้รับคำชมเชย และ 5) รอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลัง  
เล่นของที่ตนเองต้องการจะเล่น อย่างไรก็ตาม พบว่า พฤติกรรมด้านร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใสขณะเล่น  
กับเพื่อนจะมีคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นน้อยกว่าข้ออื่นๆ



ตารางที่ 4.5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย  
ด้านที่ 2 การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น ก่อน และหลังการทดลอง

ด้านที่ 2 การรับรู้อารมณ์และ ความรู้สึกของผู้อื่น	คะแนน เต็ม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
2.1 ยิ้มหรือปรบมือแสดงความชื่นชม ในความสำเร็จของผู้อื่น	2	0.45	0.20	1.43	0.14	20.88*
2.2 หยุดการกระทำเมื่อเห็นสีหน้า ไม่พอใจของผู้อื่น	2	0.31	0.21	1.04	0.10	11.19*
2.3 เข้าไปช่วยเหลือหรือพุดปลอบใจ เมื่อเห็นเพื่อนเสียใจหรือทุกข์ร้อน	2	0.27	0.21	1.01	0.11	11.67*
2.4 ไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของ ตนเองเมื่อมีโอกาส	2	0.31	0.21	0.90	0.15	13.38*
2.5 เข้าไปร่วมเล่นด้วยเมื่อเห็นเพื่อน เล่นสนุก	2	1.07	0.98	1.79	0.22	11.08*
รวม	10	2.41	0.62	6.17	0.35	23.26*

\*p < .05

จากตารางที่ 4.5 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย  
ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นเป็นรายชื่อ ก่อนและหลังการทดลอง พบว่า หลังการ  
ทดลองเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น  
สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 5 พฤติกรรม คือ 1) ยิ้มหรือปรบมือแสดงความ  
ชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น 2) หยุดการกระทำเมื่อเห็นสีหน้าไม่พอใจของผู้อื่น 3) เข้าไปช่วยเหลือ  
หรือพุดปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อนเสียใจหรือทุกข์ร้อน 4) ไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเองเมื่อมี  
โอกาส และ 5) เข้าไปร่วมเล่นด้วยเมื่อเห็นเพื่อนเล่นสนุก อย่างไรก็ตาม พบว่า พฤติกรรมไม่หยิบ  
สิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเองเมื่อมีโอกาสมีคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นน้อยกว่าพฤติกรรมอื่นๆ

ตารางที่ 4.6 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย  
ด้านที่ 3 การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ก่อน และหลังการทดลอง

ด้านที่ 3 การอยู่ร่วมกับผู้อื่น	คะแนน เต็ม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
3.1 แบ่งปันสิ่งของหรืออุปกรณ์ให้ผู้อื่น	2	0.62	0.25	1.50	0.15	15.73*
3.2 พุดหรือแสดงท่าทางชักชวนผู้อื่น มาร่วมเล่นหรือทำกิจกรรมด้วยกัน	2	0.54	0.22	1.37	0.20	13.16*
3.3 พุดหรือแสดงท่าทางขอโทษผู้อื่น เมื่อตนเองทำผิด	2	0.36	0.12	1.06	0.14	21.63*
3.4 พุดหรือแสดงท่าทางขอบคุณเมื่อ ผู้อื่นให้ของหรือทำอะไรให้ตนเอง	2	0.36	0.13	1.17	0.19	6.74*
3.5 ปฏิบัติตามกติกาที่ตกลงไว้	2	0.71	0.26	1.62	0.18	10.13*
รวม	10	2.59	0.82	6.72	0.44	21.36*

\*p < .05

จากตารางที่ 4.6 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นรายข้อ ก่อนและหลังการทดลอง พบว่าหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ในด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น สูงขึ้นอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 5 พฤติกรรม คือ 1) แบ่งปันสิ่งของหรืออุปกรณ์ให้ผู้อื่น 2) พุดหรือแสดงท่าทางชักชวนผู้อื่นมาร่วมเล่นหรือทำกิจกรรมด้วยกัน 3) พุดหรือแสดงท่าทางขอโทษผู้อื่นเมื่อตนเองทำผิด 4) พุดหรือแสดงท่าทางขอบคุณเมื่อผู้อื่นให้ของหรือทำอะไรให้ตนเอง และ 5) ปฏิบัติตามกติกาที่ตกลงไว้ อย่างไรก็ตาม พบว่า พฤติกรรมด้านพุดหรือแสดงท่าทางขอโทษผู้อื่นเมื่อตนเองทำผิดจะมีคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นน้อยกว่าพฤติกรรมอื่นๆ

## 2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังการทดลอง

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการบันทึกผลการสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กปฐมวัย ทั้งก่อนการทดลอง ระหว่างดำเนินการทดลอง คือในช่วงสัปดาห์ที่ 1 – สัปดาห์ที่ 10 และหลังการทดลอง โดยผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปตาราง และกราฟเส้นประกอบตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังการทดลอง

ระยะทดลอง	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	$\bar{D}$	S.D. <sub>d</sub>	t
ก่อนการทดลอง	5.5	12.5	9.63	11.23	1.54	28.31*
หลังการทดลอง	18.75	23.25	20.86			

หมายเหตุ \* $p < .05$  และ S.D.<sub>d</sub> = S.D. ของคะแนนผลต่างระหว่างก่อนกับหลังการทดลอง

จากตารางที่ 4.7 แสดงว่า หลังการทดลองจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น

## 2.3 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง

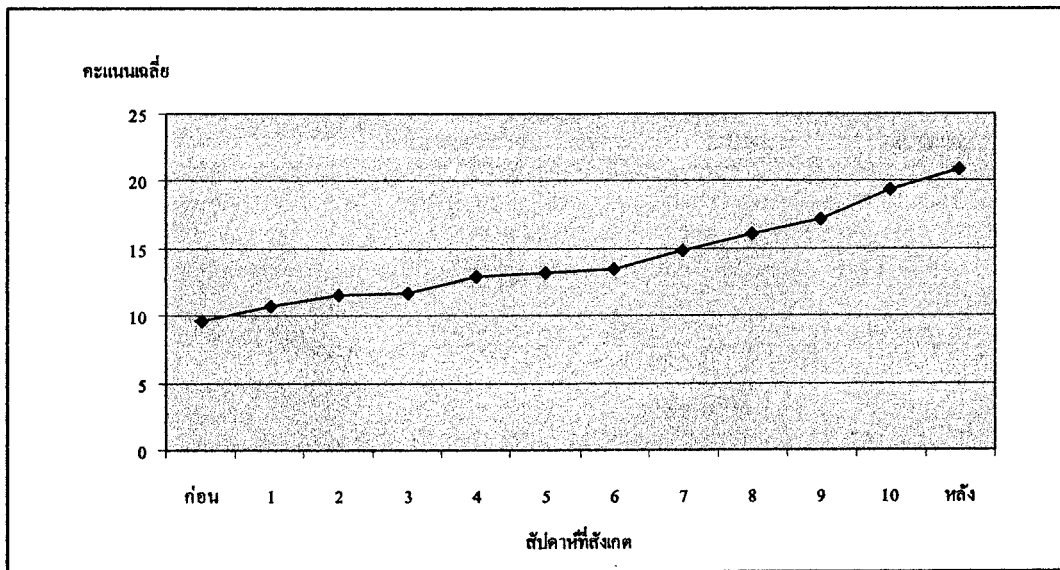
ในการวิเคราะห์แนวโน้มพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้นำคะแนน พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ทั้ง 3 ระยะ คือ ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง มาเปรียบเทียบพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก ปฐมวัยระหว่างสัปดาห์เป็นรายคู่ ซึ่งปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย  
ระหว่างสัปดาห์เป็นรายคู่

การเปรียบเทียบความ แตกต่าง ระหว่างสัปดาห์	สัปดาห์แรก		สัปดาห์หลัง		ค่า เปลี่ยนแปลง	t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ก่อนทดลอง สัปดาห์ที่ 1	9.63	1.76	10.72	1.44	+1.09	7.71*
สัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2	10.72	1.44	11.67	1.39	+0.95	6.00*
สัปดาห์ที่ 2 สัปดาห์ที่ 3	11.67	1.39	11.74	1.26	+0.07	5.19*
สัปดาห์ที่ 3 สัปดาห์ที่ 4	11.74	1.26	12.95	0.93	+1.21	10.15*
สัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 5	12.95	0.93	13.19	1.12	+0.24	3.05*
สัปดาห์ที่ 5 สัปดาห์ที่ 6	13.19	1.12	13.36	1.04	+0.17	4.28*
สัปดาห์ที่ 6 สัปดาห์ที่ 7	13.36	1.04	14.81	1.06	+1.45	18.31*
สัปดาห์ที่ 7 สัปดาห์ที่ 8	14.81	1.06	16.11	1.04	+1.30	14.31*
สัปดาห์ที่ 8 สัปดาห์ที่ 9	16.11	1.04	17.19	0.99	+1.08	21.11*
สัปดาห์ที่ 9 สัปดาห์ที่ 10	17.19	0.99	19.31	1.02	+2.15	22.08*
สัปดาห์ที่ 10 หลังทดลอง	19.34	1.02	20.86	0.96	+1.52	25.51*

\*p < .05

จากข้อมูลในตารางที่ 4.8 แสดงเป็นกราฟเส้น เพื่อศึกษาแนวโน้มพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยแต่ละสัปดาห์ ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลองได้ดังนี้



ภาพที่ 4.2 แนวโน้มพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อน ระหว่าง และหลังทดลอง

จากตารางที่ 4.8 และภาพที่ 4.2 แสดงว่า ระหว่างการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เด็กปฐมวัยมีแนวโน้มพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มสูงขึ้น โดยจะสังเกตได้จาก คะแนนเฉลี่ยในสัปดาห์ที่ 7 - สัปดาห์ที่ 10 และหลังการทดลองที่เส้นกราฟแสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัย มีแนวโน้มพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

## บทที่ 5

### สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดเกษราราม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

#### 1. สรุปการวิจัย

##### 1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

##### 1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

###### 1.2.1 แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเดียว ทดสอบก่อน หลัง (One Group Pretest - Posttest Design) การทดลอง

###### 1.2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

###### 1) ประชากร

ประชากร คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4 - 5 ปี ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 328 คน 18 ห้องเรียน กลุ่มโรงเรียนเพชรบัวหลวง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม

###### 2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4 - 5 ปี ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนวัดเกษราราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม จำนวนทั้งหมด 16 คน 1 ห้องเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

###### 1.2.3 ตัวแปรที่ศึกษา

- 1) ตัวแปรอิสระ คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 2) ตัวแปรตาม คือ ความฉลาดทางอารมณ์



3) วิเคราะห์แนวโน้มคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กปฐมวัย ทั้ง 3 ระยะ คือ ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง โดยเปรียบเทียบระหว่างสัปดาห์เป็นรายคู่ โดยใช้ ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที แบบ Dependent Sample t-test

### 1.3 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1.3.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความฉลาดทางอารมณ์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.3.2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.3 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีแนวโน้มพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพิ่มสูงขึ้น

## 2. อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่องผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กปฐมวัย ปรากฏผลดังที่จะอภิปรายต่อไปนี้

2.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ มีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ การรอคอย ช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักเคารพกฎกติกาต่างๆ ซึ่งภรณ์ กุรุรัตน์ (2535: 1) ได้กล่าวไว้ เช่นเดียวกับ วราภรณ์ รักวิจัย (2535: 127) ว่าการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนสอนให้เด็กรู้จักเหตุผล รู้จักให้อภัย รู้จักเสียสละ รู้จักการรอคอย และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะยังเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ระบายความเครียด รู้สึกผ่อนคลายทางจิตใจได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการปรับตัวทางด้านสังคมโดยในการเล่นร่วมกันเป็นกลุ่มกับเพื่อน ขณะที่เล่นเด็กจะเรียนรู้การช่วยเหลือ เอื้ออาทร ปลอดภัย และให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ แพง ชินพงศ์ (2548: 26) กล่าวว่ากิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกิจกรรมซึ่งช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กโดยตรง เวลาที่เด็กได้ทำกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบดนตรีที่มีจังหวะ



สนุกसानเราใจ สมองจะหลังสารแห่งความสุขออกมา เวลาที่เด็กทำกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบ คนตรีร่วมกับผู้อื่นจะช่วยให้เด็กมีทักษะทางสังคม รู้จักใช้พื้นที่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักแบ่งปัน ร่วมมือ ช่วยเหลือกัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก ได้ระบายอารมณ์ และเปิดเผยความรู้สึกซึ่งเป็น พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ ชูชีพ (2544: 36-39) และธนาภรณ์ ธนิตย์ธีรพันธ์ (2547: 66-70) ที่พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะมีพฤติกรรมชอบสังคม และมีการพัฒนาสัมพันธภาพ ด้านการพูด การแสดง ท่าทาง และการมีส่วนร่วมกับเพื่อนเพิ่มสูงขึ้น ดังที่ เขียวพา เศษะคุปต์ (2542: 34) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความสำคัญต่อพัฒนาการทางกาย อารมณ์ ความรู้สึก นึกคิด กล้า แสดงออกตามความคิด อารมณ์ต่างๆ และพัฒนาการทางสติปัญญาในการใช้จินตนาการของตนเอง ในการเคลื่อนไหว และการคิดกิจกรรมร่วมกับเพื่อน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งไว้คือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความฉลาดทางอารมณ์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ และ พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ จากการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

2.1.1 การเคลื่อนไหวเลียนแบบ ในการแสดงท่าทางเลียนแบบนั้น ครูผู้สอนจะให้ เด็กปฐมวัยได้แสดงท่าทางเลียนแบบสัตว์ที่ชอบ ยานพาหนะ คนในชุมชน ตลอดจนอารมณ์และความรู้สึก ที่เกิดจากความรู้สึกของตัวเอง ความรู้สึกของผู้อื่น และจากภาพที่เห็น ดังที่ พัชรี ผลโยธิน (2523: 127-130) ได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะไว้ว่า ครูควรให้เด็ก ได้แสดงเลียนแบบกิจกรรมตามธรรมชาติ เช่น การพายเรือ ว่ายน้ำ รวมถึงเลียนแบบสิ่งมีชีวิตรอบตัว เด็ก ตลอดจนอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น เนื่องจากธรรมชาติของเด็กปฐมวัยจะเกิดการเรียนรู้ จากการเลียนแบบและการปฏิบัติซ้ำๆ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura 1985: 405 อ้างถึงใน พัชรี ผลโยธิน 2549: 12) ที่เชื่อว่าการเลียนแบบ เปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญของพัฒนาการทางสังคมของเด็ก ซึ่งเด็กจะสังเกตตัวแบบแต่ละตัวที่ แตกต่างกันแล้วนำมาผสมผสานกันใหม่กลายเป็นรูปลักษณะของตนเอง โดยเชื่อว่าลักษณะนิสัยต่างๆ ของเด็กได้จากการเรียนรู้ มิใช่จากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม

2.1.2 การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย เด็กจะแสดงท่าทางประกอบเรื่องราวตาม คำบรรยาย ซึ่งทำให้เด็กมีจินตนาการ สนุกสนาน ร่าเริง กล้าแสดงออก รับรู้ความรู้สึกของตนเองจาก การเคลื่อนไหวร่างกาย อีกทั้งยังเป็นการตอบสนองอารมณ์และความรู้สึกของบุคคลอื่นจากคำบรรยาย ที่ได้ฟัง ตามแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของ โกลแมน (Goleman: 1995 อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต 2545: 24-26) ในขณะที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวตามคำบรรยายก็เป็นการตอบสนองต่อ ธรรมชาติของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กวัยนี้ไม่ชอบอยู่นิ่งเป็นวัยแห่งการเพื่อฝัน ช่างจินตนาการ การ เคลื่อนไหวตามคำบรรยายจึงเป็นทางหนึ่งที่ทำให้เด็กแสดงอารมณ์ไม่ดี โดยไม่ต้องก้าวร้าวผู้อื่น

2.1.3 การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมกับอุปกรณ์ซึ่งมีความหลากหลาย ได้แก่ ผ้าแพร ห่วงหอย ท่อนไม้ ถุงถั่ว ลูกบอล ตะเกียบ ไม้หนีบผ้า ฟาน้ำอัดลม และลูกโป่ง โดยกำหนดให้อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบในการเคลื่อนไหวมีจำนวนน้อยกว่าจำนวนเด็ก เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักการรอคอย การแบ่งปัน และความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบริชและบิลล์แมน (Birch and Billman 1986: 387-395 อ้างถึงใน ทิพวรรณ คันธา 2546: 36) ที่พบว่าเด็กที่มีประสบการณ์เคยได้รับการแบ่งปันสิ่งของหรืออาหารจากผู้อื่นมาก่อน จะมีพฤติกรรมการแบ่งปันมากกว่าเด็กที่ยังไม่เคยรับการแบ่งปัน นอกจากนี้ ศิริรัตน์ ขุชีพ (2544: 36-39) ยังพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์จะมีพฤติกรรมชอบสังคมสูงขึ้น

2.1.4 การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม เด็กพลัดเปลี่ยนกันออกมาเป็นผู้นำในการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยที่ครูคอยสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสหมุนเวียนเป็นผู้นำผู้ตาม ในการแสดงท่าทางการเคลื่อนไหว อารมณ์ ความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นทำตาม และการแสดงท่าทางการเคลื่อนไหว อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่นจากสิ่งที่สังเกตเห็น เช่น การสังเกตสีหน้า ท่าทาง การพูด น้ำเสียง เป็นต้น ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ตามที่โกลแมน (Goleman 1995 อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต 2545: 24-26) ได้เสนอไว้

2.2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

2.2.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 5 พฤติกรรม ได้แก่ 1) ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ขณะเล่นกับเพื่อน 2) บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้ 3) พูดหรือแสดงท่าทางปฏิเสธเมื่อผู้อื่นชวนเล่นในสิ่งที่ไม่ชอบ 4) ยิ้มรับหรือปรบมือดีใจเมื่อได้รับคำชมเชย และ 5) รอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของที่ตนเองต้องการจะเล่น แต่พบว่าพฤติกรรมด้านร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ขณะเล่นกับเพื่อนจะมีคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นน้อยกว่าพฤติกรรมด้านอื่น เนื่องจากเด็กมีพื้นฐานความฉลาดทางอารมณ์ในพฤติกรรมด้านร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ขณะเล่นกับเพื่อนค่อนข้างสูง โดยสังเกตได้จากคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง 1.44 และคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง 1.95 จากคะแนนเต็ม 2 ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองน้อยกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านการพูดหรือแสดงท่าทางปฏิเสธเมื่อผู้อื่นชวนเล่นในสิ่งที่ไม่ชอบ เนื่องจากมีความชื่นชอบและสนใจในสิ่งที่เพื่อนชวนเล่น และเรียนรู้ที่จะรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น

2.2.2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 5 พฤติกรรม คือ 1) ยิ้มหรือปรบมือแสดงความชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น 2) หยุดการกระทำเมื่อเห็นสีหน้าไม่พอใจของผู้อื่น 3) เข้าไปช่วยเหลือหรือพูดปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อนเสียใจหรือทุกข์ร้อน

4) ไม่หิบลึงของผู้อื่นมาเป็นของตนเองเมื่อมีโอกาส และ 5) เข้าไปร่วมเล่นด้วยเมื่อเห็นเพื่อนเล่นสนุก แต่พบว่า พฤติกรรมไม่หิบลึงของผู้อื่นมาเป็นของตนเองเมื่อมีโอกาสมีคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นน้อยกว่าพฤติกรรมอื่นๆ เนื่องจากเด็กได้เรียนรู้ที่จะรอคอย และรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้นจากกิจกรรมที่เด็กได้ปฏิบัติ เช่น กิจกรรมที่แสดงท่าทางเลียนแบบตุ๊กตาล้มลุก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura 1985: 405 อ้างถึงใน พัชรีย์ ผลโยธิน 2549: 12) ที่เชื่อว่าการเลียนแบบเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญของพัฒนาการทางสังคมของเด็ก และพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ และรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น

2.2.3 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 5 พฤติกรรม คือ 1) แบ่งปันสิ่งของหรืออุปกรณ์ให้ผู้อื่น 2) พุดหรือแสดงท่าทางชักชวนผู้อื่นมาร่วมเล่นหรือทำกิจกรรมด้วยกัน 3) พุดหรือแสดงท่าทางขอโทษผู้อื่นเมื่อตนเองทำผิด 4) พุดหรือแสดงท่าทางขอขอบคุณเมื่อผู้อื่นให้ของหรือทำอะไรให้ตนเอง และ 5) ปฏิบัติตามกติกาที่ตกลงไว้ อย่างไรก็ตาม พบว่า พฤติกรรมด้านพุดหรือแสดงท่าทางขอโทษผู้อื่นเมื่อตนเองทำผิดจะมีคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นน้อยกว่าพฤติกรรมอื่นๆ ซึ่งเป็นผลมาจากเด็กเรียนรู้ที่จะระมัดระวังตนเองในด้านการกระทำ และคำพุดเพื่อไม่ให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบหรือเสียใจจากสิ่งที่ตนเองกระทำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภรณ์ ธนศิษฐ์พันธ์ (2547: 66-67) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ มีส่วนในการพัฒนาสัมพันธภาพด้านการพุด การแสดงท่าทาง และการมีส่วนร่วมกับเพื่อน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2.3 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีแนวโน้มพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพิ่มสูงขึ้น โดยสังเกตได้จากการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะในสัปดาห์ที่ 7 - สัปดาห์ที่ 10 และหลังการทดลอง พบว่าเด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 3 ด้าน เปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากเด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยมีรูปแบบกิจกรรม และสื่อที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528: 69) ที่กล่าวว่า การที่เด็กได้เคลื่อนไหวและสัมผัสวัตถุต่างๆ ที่อยู่รอบตัวจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ทำให้เด็กได้ซึมซับและเกิดการเรียนรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น และรู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง รู้จักควบคุมจัดการและแสดงออกทางอารมณ์และใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสม ที่สำคัญคือมองโลกในแง่ดี แก้ไขความขัดแย้ง ความเครียด ที่เกิดขึ้นในจิตใจได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับเยาวลักษณ์ ชำนาญพงษ์ (2546: บทคัดย่อ) และ ทิพวรรณ คันธา (2546: 72-73) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ทำกิจกรรม และเล่นเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน พบว่าสามารถพัฒนาพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ให้สูงขึ้นได้ โดยขณะที่ทำกิจกรรมเด็กได้มีโอกาส

แสดงปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น และพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก

นอกจากนี้จากการสังเกตการทำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะในกลุ่มตัวอย่างพบว่า

1. ในการจัดกิจกรรมครั้งแรกเด็กจะยังไม่ค่อยกล้าแสดงออก ทั้งการแสดงท่าทางและการตอบคำถาม ผู้วิจัยจึงให้แรงเสริมโดยการชมเชย และกระตุ้นด้วยการซักถาม หลังจากสัปดาห์ที่ 3 เด็กจะเริ่มกล้าแสดงออกมากขึ้น มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้นหลังจากการจัดกิจกรรม รู้จักการแบ่งปันสิ่งของและอุปกรณ์ ห่วงใยความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งจะปรากฏชัดเจนในสัปดาห์ที่ 7 โดยสังเกตได้จากขณะที่เด็กเล่นและทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในและนอกห้องเรียน

2. ในการจัดกิจกรรมในระยะแรกๆ เด็กจะไม่เข้าใจคำถาม เช่น เด็กๆ มีความรู้สึกอย่างไร ครูต้องอธิบายให้เด็กเข้าใจก่อนว่าความรู้สึกเป็นเรื่องของอารมณ์ที่เราแสดงออกมา เช่น ดีใจ เสียใจ โดยยกตัวอย่างเหตุการณ์ใกล้ตัว เมื่อถึงสัปดาห์ที่ 4 เด็กๆ เริ่มเข้าใจความหมายของสิ่งที่ถามได้ดี สามารถตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้อย่างหลากหลายมากขึ้นในการทำกิจกรรม ซึ่งต่างจากสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 เด็กจะตอบตามเพื่อน ครูจึงต้องกระตุ้นโดยการชมเชยและให้เพื่อนๆ ประมอให้กับเด็กที่ตอบได้แตกต่างจากเพื่อน ดังงานวิจัยของ คาลิทซ์ (Calitz 1988: 17) ที่พบว่าครูมีบทบาทสำคัญในการเสนอแนะ แก้ไข และปรับภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมายของเด็กให้ดีขึ้น

3. ในการจัดกิจกรรมที่มีการใช้ภาพประกอบการทำกิจกรรม มีเด็กบางคนไม่เข้าใจไม่รู้ว่า จะแสดงท่าทางและคำพูดอย่างไรในการเลียนแบบภาพ ก่อนจัดกิจกรรมครูควรให้เด็กได้ดูภาพและถามเด็กเกี่ยวกับภาพที่เห็นก่อน ว่ามีใครบ้าง และเขากำลังทำอะไร เพื่อที่เวลาทำกิจกรรมจะได้มีความเข้าใจที่ตรงกัน

4. ในการจัดกิจกรรมเด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมทั้งเป็นรายบุคคล เป็นคู่ และเป็นกลุ่ม ทำให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนทุกคนได้ดี ทุกครั้งที่มีการจัดกลุ่มเด็กจะจัดกลุ่มได้เอง

ดังที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่ากิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะช่วยให้เด็กได้แสดงอารมณ์และความรู้สึกผ่านการทำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ในรูปแบบการเลียนแบบ การเป็นผู้นำผู้ตาม การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ และการเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย โดยใช้อุปกรณ์และรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้เด็กรู้สึกสนุกและมีความสุขทุกครั้งในการทำกิจกรรม กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะช่วยให้เด็กได้ระบายความตึงเครียดทางจิตใจ รู้สึกผ่อนคลาย และสามารถพัฒนาการปรับตัวทางด้านสังคม โดยเด็กจะเล่นรวมกันเป็นกลุ่มกับเพื่อน ในระหว่างที่เล่นหรือทำกิจกรรมเด็กเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือ เอื้ออาทร ปลอดภัย และให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ทำให้เด็กได้พัฒนาจิตใจ เป็นการปลูกฝังให้มีจิตใจที่ดีงามยิ่งขึ้น

### 3. ข้อเสนอแนะ

#### 3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

3.1.1 การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมและเป็นต้นแบบที่ดีในการแสดงออกถึงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรที่จะต้องศึกษาถึงแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ให้่องแท้ เพื่อประโยชน์ต่อตัวเด็ก

3.1.2 การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ต้องมีสถานที่ที่กว้าง อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างตามธรรมชาติ และเหมาะสมสำหรับการเคลื่อนไหวของเด็กทั้งรายบุคคล เป็นคู่ และเป็นกลุ่ม

3.1.3 การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ควรใช้สื่อ อุปกรณ์และรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเป็นการกระตุ้นและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

#### 3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยด้วยวิธีการสอนอื่น เช่น นิทานทางเลือก ละครสร้างสรรค์ เพลงและดนตรี

3.2.2 ควรมีการวิจัยซ้ำ โดยเปรียบเทียบกลุ่มที่สอนตามปกติกับกลุ่มที่ใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยแต่ละด้านว่าจะเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่

## บรรณานุกรม

### บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543) *อริยคุณความฉลาดทางอารมณ์ (ฉบับปรับปรุง) นนทบุรี*  
 สำนักพัฒนาสุขภาพจิต
- \_\_\_\_\_ . (2545) *รายงานวิจัยการพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ อายุ 3-5 ปี และ 6-11 ปี* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- กัญจนา ลินทรต้นศิริกุล (2538) “การรวบรวมข้อมูลการวิจัย” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2*  
 หน่วยที่ 1 หน้า 75 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช บัณฑิตศึกษา  
 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2542) *แค่คุณพ่อคุณแม่และคุณครูที่ห่วงรัก* กรุงเทพมหานคร ที.ที.พริน  
 คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน (2528) *เด็กก่อนวัยเรียนกับการเรียนรู้และ*  
*หลักการสำคัญบางประการ* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์เจริญผล
- \_\_\_\_\_ . (2538) *แผนการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่ม 1* กรุงเทพมหานคร  
 โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน (2546) *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย*  
*พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี)* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2542) “มนุษย์สัมพันธ์” *วารสารการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา*  
 (มกราคม – มิถุนายน) : 32 - 37
- ณัฐจิตต์ ลิมวนาทิพงษ์ (2542) “การเปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด  
 กิจกรรมแบบให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับการที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ” วิทยานิพนธ์  
 ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
- ทิพวรรณ คันธา (2546) “การใช้การเล่นพื้นบ้านของเด็กอีสาน เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์  
 ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม” วิทยานิพนธ์  
 ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
- เทอดศักดิ์ เดชคง (2544) *จากความฉลาดทางอารมณ์สู่สติและปัญญา พิมพ์ครั้งที่ 7* กรุงเทพมหานคร  
 มติชน
- ธนาภรณ์ ธนิตชัยพันธ์ (2547) “การพัฒนาสัมพันธภาพของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม  
 การเคลื่อนไหวประกอบเพลง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต  
 วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- นิรัตน์ กรองสอาด (2535) “การศึกษาการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นเทคนิคใน  
 การสื่อความหมายที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย” วิทยานิพนธ์  
 การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- เบญจมาศ หาญกล้า (2548) “ผลการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้อุปกรณ์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร”  
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- บัวสร วุฒิสักดิ์ชัยกุล (2546) “รูปแบบการสื่อสารของมารดาที่ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ปรีชา เนาว์เย็นผล (2546) “การวิจัยเชิงทดลอง” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน หน่วยที่ 6 หน้า 155-156 นนทบุรี มหาวิทยาลัย  
สุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- พัชรี ผลโยธิน (2549) “การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม”  
ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 11  
หน้า 12-13 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- \_\_\_\_\_ (2523) “การบริหารและจังหวะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน” ใน เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน  
ชมรมไทยอิสราเอล กรุงเทพมหานคร
- พัชรี สวนแก้ว (2536) จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย เอกสารประกอบการสอน  
วิชา 2173107 ภาควิชาโรงเรียนสาธิต คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต  
กรุงเทพมหานคร บริษัทสำนักพิมพ์ ดวงกมล จำกัด
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2547) ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร  
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง (2542) “การศึกษาลักษณะพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่  
ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะตามแกนแห่งการเรียนรู้ของไฮ/โคป”  
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- พิรฐา โพธิ์นคร (2546) “การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน  
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ”  
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัย  
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- แพง ชินพงศ์ (2548) คนตรีเพิ่มพลังสมอง กรุงเทพมหานคร เพาเวอร์พรินท์
- ห้องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545) “คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับ EQ” รวมบทความทางวิชาการเรื่องอีคิว  
หน้า 14-19 กรุงเทพมหานคร เคสทอป



- ภรณ์ คุรุรัตน์ (2535) *การเล่นของเด็ก เอกสารประกอบการสอน วิชา ปว. 333 กรุงเทพมหานคร*  
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
ประสานมิตร
- ภานุ โคตรพิลา (2545) “ผลการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อพัฒนาความ  
เฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา  
ปีที่ 2 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา  
มหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) *ดนตรีและกิจกรรมเข้าจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย กรุงเทพมหานคร*  
บริษัท สำนักพิมพ์แม่จ๋า จำกัด
- เยาวลักษณ์ ชำนาญพงษ์ (2546) “การศึกษาผลการจัดกิจกรรมเกมเพื่อพัฒนาเจ้าอารมณ์ของนักเรียน  
ระดับปฐมวัย” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา  
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ล้วน สายยศ (2536) “ระเบียบวิธีทางสถิติบางประการเพื่อการวิจัย” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัย*  
*หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน* หน่วยที่ 4 หน้า 255 - 374 นนทบุรี  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- วราภรณ์ รักวิจัย (2535) *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย กรุงเทพมหานคร* แสงศิลป์การพิมพ์
- วรรณวิมล ออกนิษฐ์ (2546) “ผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแนวคิด  
นีโอฮิวแมนนิสที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย” วิทยานิพนธ์ปริญญา  
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วิลาศลักษณ์ ชวัลลสี (2545) “ความสามารถทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง”  
รวมบทความทางวิชาการ เรื่อง อีคิว หน้า 53-88 กรุงเทพมหานคร เดสทอป
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2542) *ดัชนีวัดความสุขและความสำเร็จในชีวิต กรุงเทพมหานคร*  
เอ็กซ์เปอร์เน็ท
- ศิริรัตน์ ชูชีพ (2544) “พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว  
เชิงสร้างสรรค์” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ศุกสี ศรีสุคนธ์ (2539) “การศึกษาความมั่นใจในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม  
เคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้ดนตรีไทย” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต  
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
ประสานมิตร

- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545) *การวัดและประเมินแนวใหม่เด็กปฐมวัย* กรุงเทพมหานคร  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2542) *พฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาคน* กรุงเทพมหานคร  
ภาควิชาจิตวิทยาแนะแนว สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
- เสาวลักษณ์ หนูรอด (2542) “การใช้สารสัมพันธ์บ้านกับโรงเรียนเพื่อพัฒนาความรู้สึที่ดีต่อ  
ตนเองของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลเสาวลักษณ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” วิทยานิพนธ์  
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- อังกรารณณ์ สุดจิตต์ (2540) “การเปรียบเทียบพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด  
กิจกรรมดนตรี-นาฏศิลป์กับกิจกรรมการเคลื่อนไหว” วิทยานิพนธ์ปริญญา  
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- อมรวิรัช นาคทรพรพ (2543) *การจัดการศึกษาโดยครอบครัว (Home School) ประสบการณ์  
ของนานาชาติ* กรุงเทพมหานคร กลุ่มงานปฏิรูปการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- อุสา สุทธิสาคร (2543) *พัฒนา EQ เด็กได้อย่างไร* กรุงเทพมหานคร พิมพ์ดี
- Calitz, E.M. Verbal. (1988). “Accompaniment During Planned Movement Activities in the  
Preprimary School Master” *Abstracts International*. 26 (1) : 17 Spring
- Goleman, Daniel. (1995). *Emotional Intelligence : Why It can Matter More than IQ*.  
New York: Bantam Books.
- \_\_\_\_\_. (1998) *Working with Emotional Intelligence*. New York: Bantam Books.
- Mayer, J.D. and Salovey, P. (1997). *Emotional Development and Emotional Intelligence*  
New York: Basic Book.
- Uzomah, Celestina Nenna. (2000). “The role of challenge/Initiative recreation games as a  
therapeutic regimen in fostering a positive self-concept for inner-city preschool  
children” Thesis (Ph.D.) University of Maryland College Park. Abstract online.  
Pub. No. AAT9967987 Retrieved June 2, 2006, from Dissertation Abstracts  
Online <http://thailis.uni.net.th/detail.nsp>.

## ภาคผนวก

**ภาคผนวก ก**

**รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย**

## รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชื่อ ดร. ศิริประภา พุทธิกุล  
 สถานที่ทำงาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา  
 วุฒิการศึกษา ค.ด. (ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต การศึกษาปฐมวัย)  
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ อาจารย์มหาวิทยาลัย 3 ปี
2. ชื่อ อาจารย์อรรวรรณ สุ่มประดิษฐ์  
 สถานที่ทำงาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร  
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย)  
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูผู้สอนระดับชั้นปฐมวัย 11 ปี อาจารย์มหาวิทยาลัย 16 ปี
3. ชื่อ สน. ไชยกาล เพชรชัด  
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2  
 วุฒิการศึกษา ศษ.ม. การวัดผลการศึกษา  
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ศึกษานิเทศก์ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา 5 ปี
4. ชื่อ อาจารย์ฐิติมา อุ่นใจ  
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี ตำบลบางปรอก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี  
 วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (ปฐมวัยศึกษา)  
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูผู้สอนระดับชั้นปฐมวัย 27 ปี
5. ชื่อ อาจารย์ทิพวรรณ คันธา  
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม  
 วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (ปฐมวัยศึกษา)  
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูผู้สอนระดับชั้นปฐมวัย 30 ปี

สรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์  
ของเด็กปฐมวัย

ด้าน	รายการพฤติกรรมที่ประเมิน	N = 5		
		รายการประเมิน		
		+1	0	-1
การรับรู้อารมณ์และ ความรู้สึกของ ตนเอง	1. ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ขณะเล่นกับเพื่อน	1	-	-
	2. บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้	1	-	-
	3. พุดหรือแสดงท่าทางปฏิเสธเมื่อผู้อื่นชวนเล่นในสิ่งที่ไม่ชอบ	1	-	-
	4. ยอมรับหรือปรับมือจิตใจเมื่อได้รับคำชมเชย	1	-	-
	5. รอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นที่ตนเองต้องการ จะเล่น	1	-	-
รวม		1		
การรับรู้อารมณ์และ ความรู้สึกของผู้อื่น	6. ยอมรับหรือปรับมือแสดงความชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น	1	-	-
	7. หลีกเลี่ยงการกระทำเมื่อเห็นสีหน้าไม่พอใจของผู้อื่น	1	-	-
	8. เข้าไปช่วยเหลือหรือพุดปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อนเสียใจหรือ ทุกข์ร้อน	1	-	-
	9. ไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเมื่อมีโอกาส	.80	.20	-
	10. เข้าไปร่วมเล่นด้วยเมื่อเห็นเพื่อนเล่นสนุก	1	-	-
รวม		.96		
การอยู่ร่วมกับผู้อื่น	11. แบ่งปันสิ่งของหรืออุปกรณ์ให้ผู้อื่น	1	-	-
	12. พุดหรือแสดงท่าทางชักชวนผู้อื่นมาร่วมเล่นหรือทำกิจกรรม ด้วยกัน	1	-	-
	13. พุดหรือแสดงท่าทางขอโทษผู้อื่นเมื่อตนเองทำผิด	1	-	-
	14. พุดหรือแสดงท่าทางขอบคุณเมื่อผู้อื่นให้ของหรือทำอะไร ให้ตนเอง	1	-	-
	15. ปฏิบัติตามกติกาที่ตกลงไว้	1	-	-
รวม		1		
รวมเฉลี่ยทั้งฉบับ		.99		

สรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ  
เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ข้อ	รายการประเมิน	N = 5		
		รายการประเมิน		
		+1	0	-1
1	จุดประสงค์มีความสอดคล้องกับหัวข้อการวิจัย	1	-	-
2	กิจกรรมที่จัดตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้	1	-	-
3	กิจกรรมที่จัดมีความเหมาะสมตามวัยของเด็ก	1	-	-
4	กิจกรรมที่จัดช่วยกระตุ้นความสนใจของเด็ก	1	-	-
5	รูปแบบการจัดกิจกรรมมีความหลากหลาย	1	-	-
6	สื่อที่ใช้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม	.80	.20	-
7	การประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพที่แท้จริง	1	-	-
8	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลมีความเหมาะสม	.80	.20	-
9	คำถามที่ใช้กระตุ้นมีความเหมาะสม	1	-	-
10	เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	1	-	-
รวมเฉลี่ย		.96		

**ภาคผนวก ข**

**แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย**



## คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

### คำชี้แจง

1. พฤติกรรมที่สังเกตและบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ มี 3 ด้าน ได้แก่
  - 1.1 ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย
    - 1.1 ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ขณะเล่นกับเพื่อน
    - 1.2 บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้
    - 1.3 พุดหรือแสดงท่าทางปฏิเสธเมื่อผู้อื่นชวนเล่นในสิ่งที่ไม่ชอบ
    - 1.4 ยอมรับหรือปรบมือดีใจเมื่อได้รับคำชมเชย
    - 1.5 รอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นที่ตนเองต้องการจะเล่น
  - 1.2 ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย
    - 2.1 ยิ้มหรือปรบมือแสดงความชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น
    - 2.2 หยุดการกระทำเมื่อเห็นสีหน้าไม่พอใจของผู้อื่น
    - 2.3 เข้าไปช่วยเหลือหรือพุดปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อนเสียใจหรือทูกข์ร้อน
    - 2.4 ไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเองเมื่อมีโอกาส
    - 2.5 เข้าไปร่วมเล่นด้วยเมื่อเห็นเพื่อนเล่นสนุก
  - 1.3 ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย
    - 3.1 แบ่งปันสิ่งของหรืออุปกรณ์ให้ผู้อื่น
    - 3.2 พุดหรือแสดงท่าทางชักชวนผู้อื่นมาร่วมเล่นหรือทำกิจกรรมด้วยกัน
    - 3.3 พุดหรือแสดงท่าทางขอโทษผู้อื่นเมื่อตนเองทำผิด
    - 3.4 พุดหรือแสดงท่าทางขอบคุณเมื่อผู้อื่นให้ของหรือทำอะไรให้ตนเอง
    - 3.5 ปฏิบัติตามกติกาที่ตกลงไว้
2. แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ที่เป็นการบันทึกในรูปของความถี่ (จำนวนครั้ง) และระดับคุณภาพของพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกต จัดเป็น 3 ระดับคะแนน คือ
 

ระดับคะแนน 2	หมายถึง	เด็กแสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ด้วยตนเอง
ระดับคะแนน 1	หมายถึง	เด็กแสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์แต่ไม่ได้ด้วยตนเองโดยอาจมีเพื่อนหรือผู้อื่นบอก

- ระดับคะแนน 0 หมายถึง เด็กไม่แสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์
3. เวลาที่ใช้ในการสังเกต ช่วงเวลาละ 40 นาที โดยแบ่งการสังเกตเป็น 3 ระยะ ดังนี้
- |                 |   |
|-----------------|---|
| ก่อนการทดลอง    | เป็นการสังเกตในช่วงระยะเวลาการจัดกิจกรรมตามปกติ เป็นเวลา 1 สัปดาห์                                |
| ระหว่างการทดลอง | เป็นการสังเกตในช่วงการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เป็นเวลา 10 สัปดาห์ |
| หลังการทดลอง    | เป็นการสังเกตต่อจากสัปดาห์ที่ 10 เป็นเวลา 1 สัปดาห์   |

รวมเวลาในการสังเกต 12 สัปดาห์ โดยทำการสังเกตแต่ละระยะและบันทึกพฤติกรรมของเด็กในกิจกรรมการเล่นอิสระ 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงเวลาเล่นอิสระตอนเช้า และช่วงเวลาเล่นอิสระตามมุมประสบการณ์ ในวันจันทร์ - วันพฤหัสบดี จากนั้นจึงทำการสรุปผลการสังเกตในแต่ละสัปดาห์

4. แนวการสังเกต แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน โดยทำการสังเกตครั้งละ 1 กลุ่ม ในแต่ละช่วงใช้เวลาในการสังเกต 40 นาที โดยทำการสังเกตกลุ่มตัวอย่างแต่ละครั้ง ดังนี้

	นาทีที่ 1 - 5	- สังเกตเด็กคนที่ 1
สังเกตครั้งที่ 1 (นาทีที่ 1 - 20)	นาทีที่ 6 - 10	- สังเกตเด็กคนที่ 2
	นาทีที่ 11 - 15	- สังเกตเด็กคนที่ 3
	นาทีที่ 16 - 20	- สังเกตเด็กคนที่ 4
	นาทีที่ 21 - 25	- สังเกตเด็กคนที่ 1
สังเกตครั้งที่ 2 (นาทีที่ 21 - 40)	นาทีที่ 26 - 30	- สังเกตเด็กคนที่ 2
	นาทีที่ 31 - 35	- สังเกตเด็กคนที่ 3
	นาทีที่ 36 - 40	- สังเกตเด็กคนที่ 4

#### ขั้นปฏิบัติในการสังเกต

1. เขียนชื่อผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต (เด็ก) สัปดาห์ที่ วัน เดือน ปีและระยะเวลาที่ทำการสังเกต
2. ผู้วิจัยทำการสังเกตโดยการบันทึกผลการสังเกตลงในแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์

### การบันทึกพฤติกรรม

ให้ทำการบันทึกพฤติกรรม โดยเมื่อสังเกตเห็นพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ที่เด็กแสดงว่าตรงกับข้อใดแล้ว ก็ให้ทำการบันทึกคะแนนโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในข้อนั้น ถ้าเกิดพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ซ้ำในข้อเดิมให้ทำเครื่องหมาย ✓ เพิ่มลงในช่องเดิมตามจำนวนความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยทำการบันทึกดังนี้

ระดับคะแนน	2	บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ด้วยตนเอง
ระดับคะแนน	1	บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์แต่ไม่ได้ด้วยตนเองโดยอาจมีเพื่อนหรือผู้อื่นบอก
ระดับคะแนน	0	บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์

### การให้คะแนน

1. ในช่วงเวลาที่สังเกตพฤติกรรมของเด็ก เด็กแต่ละคนจะได้รับการสังเกต จำนวน 2 ครั้ง โดยใช้เวลาในการสังเกตครั้งละ 5 นาที ในการสังเกตครั้งแรกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ตรงกับข้อใดและช่องระดับคะแนนใดให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องนั้น และในการสังเกตพฤติกรรมในครั้งที่ 2 ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับครั้งแรก แต่ถ้าเด็กเกิดพฤติกรรมซ้ำในข้อและช่องระดับคะแนนเดิมก็ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ซ้ำลงไป在那个ช่อง
2. ถ้าพบเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับคะแนนใดก็ให้คะแนนเท่ากับช่องระดับคะแนนในช่องนั้น ในกรณีที่มีเครื่องหมาย ✓ ซ้ำกัน เช่นในช่องระดับคะแนน 2 คะแนน ซ้ำ 2 ครั้งรวมคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน เป็นต้น

## แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ก่อนการทดลอง     ระหว่างการทดลอง     หลังการทดลอง

ชื่อผู้ถูกสังเกต ..... นามสกุล .....

ชั้นอนุบาลปีที่ 1 สัปดาห์ที่ ..... วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2551

เวลาที่สังเกต     เล่นอิสระตอนเช้า     เล่นอิสระตามมุมประสบการณ์

พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์	ระดับคะแนน		
	2	1	0
<b>ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น</b>			
1. ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ขณะเล่นกับเพื่อน			
2. บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้			
3. พุดหรือแสดงท่าทางปฏิเสธเมื่อผู้อื่นชวนเล่นในสิ่งที่ไม่ชอบ			
4. ยอมรับหรือปรบมือเมื่อได้รับคำชมเชย			
5. รอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นที่ตนเองต้องการจะเล่น			
<b>ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น</b>			
1. ยิ้มหรือปรบมือ แสดงความชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น			
2. หุดการกระทำเมื่อเห็นสีหน้าไม่พอใจของผู้อื่น			
3. เข้าไปช่วยเหลือหรือพุดปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อนเสียใจหรือทุกข์ร้อน			
4. ไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเองเมื่อมีโอกาส			
5. เข้าไปร่วมเล่นด้วยเมื่อเห็นเพื่อนเล่นสนุก			
<b>ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น</b>			
1. แบ่งปันสิ่งของหรืออุปกรณ์ให้ผู้อื่น			
2. พุดหรือแสดงท่าทางชักชวนผู้อื่นมาร่วมเล่นหรือทำกิจกรรมด้วยกัน			
3. พุดหรือแสดงท่าทางขอโทษผู้อื่นเมื่อตนเองทำผิด			
4. พุดหรือแสดงท่าทางขอบคุณเมื่อผู้อื่นให้ของหรือทำอะไรให้ตนเอง			
5. ปฏิบัติตามกติกาที่ตกลงไว้			
รวม			
รวมทั้งสิ้น			

ระดับคะแนน 2 หมายถึง เด็กแสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ด้วยตนเอง

ระดับคะแนน 1 หมายถึง เด็กแสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์แต่ไม่ได้ด้วยตนเองโดยอาจมีเพื่อนหรือผู้อื่นบอก

ระดับคะแนน 0 หมายถึง เด็กไม่แสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์

**ภาคผนวก ค**

**แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์**

## คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กปฐมวัย

### หลักการและเหตุผล

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกิจกรรมสำคัญที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกในขณะที่เคลื่อนไหว ในรูปแบบการเคลื่อนไหวพื้นฐาน การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย การเคลื่อนไหวเลียนแบบ การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม และการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การช่วยเหลือปลอบโยน และให้กำลังใจ การแสดงความเอื้ออาทร และการชื่นชมยินดีในความสำเร็จของตนเองและผู้อื่น โดยผ่านกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

### จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นผ่านกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

### ขอบข่ายเนื้อหา

การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระ ในรูปแบบการเคลื่อนไหวพื้นฐาน การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย การเคลื่อนไหวเลียนแบบ การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม และการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์  
การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (เวลา 20 นาที)

#### 1. ขั้นนำ

เป็นขั้นที่ใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ให้เด็กได้ปฏิบัติทุกครั้งก่อนดำเนินกิจกรรม โดยปฏิบัติดังนี้

1.1 นึกหมายสัญญาณที่ใช้ในการเคลื่อนไหว

1.2 กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานตามที่กำหนดไว้ในแผน คือ การเคลื่อนไหวร่างกาย โดยการคลาน เดิน วิ่ง กระโดด เข่ง คอหม่า ก้าวกระโดด และสไลด์ ตามสัญญาณที่นึกหมาย

#### 2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

เป็นขั้นที่ใช้กิจกรรมสัมพันธ์เนื้อหา เพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในขณะที่เคลื่อนไหว โดยมีรูปแบบการจัดกิจกรรมดังนี้

2.1. การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย คือ การบรรยายเรื่องราวให้เด็กเกิด

จินตนาการ ถ่ายทอดอารมณ์ และความรู้สึกผ่านคำพูด สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง และเคลื่อนไหวร่างกายที่ตอบสนองคำบรรยาย

2.2 การเคลื่อนไหวเลียนแบบ คือ การให้เด็กแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวเลียนแบบ อารมณ์ ความรู้สึก ท่าทางการเคลื่อนไหวของผู้อื่นและสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว ตามความรู้สึกของเด็ก

2.3 การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม คือ การให้เด็กหมุนเวียนเป็นผู้นำ ผู้ตามแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวตามอารมณ์และความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นทำตาม และแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวตามอารมณ์และความรู้สึกตามผู้อื่น

2.4 การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ คือ การให้เด็กเคลื่อนไหวแสดง อารมณ์ ความรู้สึก ประกอบอุปกรณ์อย่างอิสระ โดยกระตุ้นด้วยคำถามปลายเปิด เพื่อให้เด็กคิดท่าทางการเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์

### 3. ขั้นสรุป

หลังจากจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แล้วก่อนที่จะกิจกรรมจะสิ้นสุดให้เด็กมีกิจกรรมสงบ ดังนี้

3.1 ให้เด็กพักผ่อนนิ่ง ๆ ฟ้อนคล้ายกลิ้งเนื้อ โดยการนั่งหรือนอนในท่าสบาย 2-3 นาที ครูอาจเปิดเพลงจังหวะช้าๆ เบาๆ ประกอบขณะให้เด็กหลับตาฟัง

3.2 ให้เด็กและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ปฏิบัติเพื่อเชื่อมโยงในด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

### 4. การประเมินผล

เป็นขั้นตอนที่ครูประเมินผลการจัดกิจกรรมว่าได้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของกิจกรรมหรือไม่เพียงใด ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล 2 ชนิด คือ

4.1 แบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ขณะจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โดยทำการบันทึกพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยจากการสังเกตขณะที่จัดกิจกรรม โดยการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ที่ปรากฏ และเว้นว่างในกรณีที่ไม่ปรากฏพฤติกรรม โดยสังเกตได้จาก การแสดงออกของเด็ก ดังนี้

4.1.1 สังเกต สีหน้า แววตา ท่าทาง คำพูดและน้ำเสียงของเด็กจากการแสดง ความรู้สึกและอารมณ์ขณะทำกิจกรรม

4.1.2 สังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ของเด็กขณะเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน

4.1.3 สังเกตการสนทนาและตอบคำถามของเด็ก

4.2 บันทึกหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

4.2.1 ด้านตัวเด็ก เป็นการบันทึกพฤติกรรมของเด็กที่เกิดขึ้นขณะที่จัดกิจกรรมว่าเป็นไปตามจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม และเด็กคนใดบ้าง ที่ต้องมีการกระตุ้นหรือส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

4.2.2 ด้านกิจกรรม เป็นการบันทึกผลการจัดกิจกรรม โดยครอบคลุมเรื่องจุดประสงค์ รูปแบบการจัดกิจกรรม สื่อและเทคนิคการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นเด็กได้คิดหรือแสดงความรู้สึก ว่ามีผลเป็นอย่างไรหลังจากการจัดกิจกรรม พร้อมกับบันทึกข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

#### บทบาทของครู

ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ครูควรมีบทบาทดังนี้

1. วางแผนการจัดกิจกรรมและจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ร่วมกับเด็ก
2. อธิบายข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะแนะนำสื่อและวัสดุ อุปกรณ์ที่เด็กและครูเตรียมไว้
3. กระตุ้นให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างทั่วถึง
4. สร้างบรรยากาศที่ช่วยให้เด็กมีความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรม กล่าวแสดงออกและมีความสนุกสนาน
5. ใช้คำพูดหรือคำถามโน้มน้าวให้เด็กช่วยกันคิดทำทาง ให้คำชมเชยและกำลังใจเมื่อเด็กทำกิจกรรม
6. ใช้คำพูดหรือคำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมสนทนาในขั้นสรุป
7. เปิดโอกาสให้เด็กพูด แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน

#### บทบาทของเด็ก

ในการดำเนินกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยให้ประสบความสำเร็จ เด็กควรมีบทบาทดังนี้

1. ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน
3. บอกความรู้สึกของตนเองในขณะที่ทำกิจกรรมและหลังจากการทำกิจกรรม



## แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 1

- |                            |   |
|----------------------------|---|
| <b>ประเภทการเคลื่อนไหว</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การคลาน”</li> <li>2. การเคลื่อนไหวเลียนแบบ</li> </ol>   |
| <b>จุดประสงค์</b>          | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เรียนรู้การร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและสนุกสนาน</li> <li>2. ปฏิบัติตามข้อตกลงได้</li> <li>3. แสดงท่าทางเลียนแบบสัตว์ที่ชอบได้</li> </ol>  |
| <b>กิจกรรม</b>             |   |
| <b>ขั้นนำ</b>              | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ให้เด็กเลือกที่นั่งตามอิสระและนั่งห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน</li> <li>2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะ จังหวะช้า “คลานช้า” เคาะจังหวะเร็ว “คลานเร็ว” เคาะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด”</li> <li>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการคลานไปทั่วบริเวณต่างๆ ในทิศทางและระดับต่างๆ ตามจังหวะสัญญาณที่ครูเคาะ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว</li> </ol> |
| <b>ขั้นกิจกรรม</b>         | <ol style="list-style-type: none"> <li>4. ให้เด็กทุกคนยืนเป็นรูปตัว U แล้วให้อาสาสมัครออกมาด้านหน้าและแสดงท่าทางเลียนแบบสัตว์ที่ชอบ 1 ชนิด และพูดชักชวนให้เพื่อนๆ ทำตามพร้อมกับทายว่าเป็นสัตว์อะไร จากนั้นให้เลือกเพื่อน 1 คน ออกมาทำท่าทางเลียนแบบสัตว์ ทำเช่นนี้จนครบทุกคน</li> </ol>   |
| <b>ขั้นสรุป</b>            | <ol style="list-style-type: none"> <li>5. ให้เด็กนั่งพ่นลมคล้ายกล่อมเนื้อหลังเสร็จกิจกรรม พร้อมทั้งร่วมกันสนทนา เช่น             <ul style="list-style-type: none"> <li>- ถ้าสัตว์ที่เด็กๆ ชอบหายไปจะอย่างไร และมีความรู้สึกอย่างไร</li> </ul> </li> </ol>  |
| <b>สื่อ</b>                | เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ ฆ้องวง   |
| <b>การประเมินผล</b>        | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. สังเกตความร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ขณะเล่นกับเพื่อน</li> <li>2. สังเกตการปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนด</li> <li>3. สังเกตการแสดงท่าทางเลียนแบบสัตว์</li> </ol>   |

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 2

- ประเภทการเคลื่อนไหว**
1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การเดิน”
  2. การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย
- จุดประสงค์**
1. บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้ได้
  2. รู้จักมารยาททางสังคม
  3. แสดงท่าทางความรู้สึกที่เกิดจากคำบรรยายได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ**
1. ให้เด็กเลือกที่ยืนตามอิสระโดยไม่ชนกับเพื่อน
  2. ครูนำหมายสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะเร็ว “เดินเร็ว” เคาะจังหวะช้า “เดินช้า” เคาะ 2 ครั้งติดกัน “หยุด”
  3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการเดินไปทั่วบริเวณห้องตามจังหวะที่ครูเคาะในทิศทางและระดับต่างๆ เช่น เดินถอยหลัง เดินไปข้างๆ เดินต่ำๆ เดินก้มตัว เดินย่อเข่าเป็นต้น เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่ายืนทันที ทำซ้ำ 2-3 เที่ยว
- ขั้นกิจกรรม**
4. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามคำบรรยาย โดยแสดงสีหน้า ท่าทาง ความรู้สึก ที่ตอบสนองต่อคำบรรยายและคำถามของครู ดังนี้  
“ลูกแมวที่เด็กๆ รักมากหายไป เดินหาเท่าไรก็ไม่เจอ มองไปทางซ้าย มองไปทางขวา แหงนมองบนต้นไม้ ก้มมองลงไปใต้โต๊ะ ก็ไม่มี เด็กๆ จะรู้สึกอย่างไร (ให้แสดงท่าทาง ความรู้สึก) มีคนมากครั้งที่ประตูหน้าบ้าน เด็กๆ จะทำอย่างไรดีคะ คุณน้าข้างบ้านอุ้มลูกแมวของเด็กๆ มาแล้วบอกว่าพาลูกแมวมาส่ง เด็กๆ ควรทำอย่างไรคะ”  
ปฏิบัติเช่นเดิมซ้ำอีกครั้ง
- ขั้นสรุป**
5. ให้เด็กนั่งพ่นกลายกลัมนเนื้อ ผลัดกันบีบแขนและขา
  6. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ปฏิบัติ เช่น  
- ถ้าของที่เด็กๆ รักมากหายไปจะรู้สึกอย่างไร  
เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กลอง
- สื่อ**
- การประเมิน**
1. สังเกตการบอกความต้องการและความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นรู้
  2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางขอบคุณเมื่อผู้อื่นให้ของหรือทำอะไรให้
  3. สังเกตการแสดงท่าทางความรู้สึกขณะเคลื่อนไหวร่างกายตามคำบรรยาย

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 3

- |                     |  |
|---------------------|--|
| ประเภทการเคลื่อนไหว | 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การวิ่ง”<br>2. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์  |
| จุดประสงค์          | 1. แสดงความชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่นได้<br>2. เรียนรู้การแบ่งปันให้ผู้อื่นได้<br>3. เคลื่อนไหวร่างกายเชิงสร้างสรรค์พร้อมอุปกรณ์ได้  |
| กิจกรรม             |  |
| ขั้นนำ              | 1. ให้เด็กเลือกยืนตามอิสระภายในบริเวณห้องโดยยืนห่างจากเพื่อน<br>2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “วิ่งช้า” เคาะจังหวะเร็ว “วิ่งเร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด”<br>การเคลื่อนไหว<br>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการวิ่งอย่างอิสระตามจังหวะที่ครูเคาะไปในทิศทางและระดับต่างๆ เช่น ไปด้วยซ้าย ด้านขวา ถอยหลัง เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้ หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว  |
| ขั้นกิจกรรม         | 4. ให้เด็กจับคู่กัน 2 คนออกมาหิบบ้านในตะกร้าแล้วกลับไปหาที่นั่งกระจายไปทั่วบริเวณห้อง<br>5. ให้เด็กออกมาทำกิจกรรมครั้งละ 4 คู่โดยสมมติให้บ้านเป็นสัตว์ที่ชอบ จากนั้นแต่ละคู่เคลื่อนไหวร่างกายไปพร้อมกับบ้านพร้อม กับแสดงท่าทางที่มีต่อสัตว์ที่ชอบกับบ้าน เมื่อได้ยินสัญญาณหยุด ให้ค้างในท่านั้นๆ ขณะทำกิจกรรมครูใช้คำถามสอดแทรก เช่น<br>- เด็กๆ ลองส่งเสียงร้องของสัตว์ที่เด็กๆ ชอบให้เพื่อนๆ ฟังหน่อย ชิคะ<br>- ลองแสดงท่าทางเดินของสัตว์ที่เด็กๆ ชอบให้เพื่อนดูหน่อย จากนั้นคู่ที่เหลือผลัดกันออกมาทำกิจกรรม |
| ขั้นสรุป            | 6. ให้เด็กนั่งหรือนอนในท่าที่สบาย<br>7. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้<br>- เด็กจะบอกเพื่อนที่แสดงได้ประทับใจอย่างไร  |

สื่อ

1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กรับ
2. ผ้ําแพร

การประเมินผล

1. สังเกตท่าทาง สีหน้า แววตา คำพูดและน้ำเสียงที่แสดงความชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น
2. สังเกตการใช้อุปกรณ์ร่วมกับเพื่อนขณะทำกิจกรรม
3. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายเชิงสร้างสรรค์พร้อมอุปกรณ์

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 4

- ประเภทการเคลื่อนไหว** 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การกระโดด”  
2. การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม
- จุดประสงค์** 1. รับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้  
2. รู้จักมารยาททางสังคม  
3. เป็นผู้นำและผู้ตามในการแสดงท่าทางและความรู้สึกได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ** 1. ให้เด็กหาพื้นที่ยืนตามอิสระ โดยไม่ชนกับเพื่อน  
2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เเคะจังหวะช้า ให้ “กระโดดช้า” เเคะจังหวะเร็ว “กระโดดเร็ว” เเคะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว  
3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการกระโดดไปทั่วบริเวณตามจังหวะ สัญญาณไปในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว
- ขั้นกิจกรรม** 4. ให้เด็กยืนเป็นวงกลมอาสาสมัคร 1 คนเป็นผู้นำในการแสดงสีหน้า ตามความรู้สึกของตนเอง เช่น ทำท่าร้องไห้ ตกใจ ขอบคุณ ขอโทษ ทำท่าปวดท้อง แล้วให้ทุกคนทำตาม จากนั้นให้เพื่อนคนที่ยืนถัดไป แสดงท่าทางหรือคำพูดที่ตอบสนองต่อความรู้สึกของเพื่อนที่เป็นผู้นำ เช่น
- เข้าไปกอดแล้วพูดว่า “ไม่ต้องร้องนะเดี๋ยวตอนเย็นแม่ก็มารับแล้ว”
  - “เดี๋ยวเราไปบอกครูให้รู้ว่าเธอปวดท้อง”
- แล้วจึงทำท่าทางใหม่ตามความรู้สึกของตนเองให้เพื่อนคนต่อไป ทำท่าทางและคำพูดที่ตอบสนองต่อความรู้สึกนั้นทำเช่นนี้จนครบทุกคน
- ขั้นสรุป** 5. ให้เด็กนั่งผ່อนคลายกสามเนื้อหลังเสร็จกิจกรรมและร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำ
- เด็กๆ คิดว่าอะไรบ้างที่เด็กๆ ทำแล้วคนอื่นไม่ชอบ
  - ถ้าเราทำให้เพื่อนเสียใจเราควรจะทำอย่างไร
- สื่อ** เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง

**การประเมินผล**

1. สังเกตการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น
2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางขอบคุณและขอโทษผู้อื่น
3. สังเกตการเป็นผู้นำและผู้ตามในการแสดงท่าทาง

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย  
สัปดาห์ที่ 2 วันที่ 1

- ประเภทการเคลื่อนไหว** 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การเขย่ง”  
2. การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย
- จุดประสงค์** 1. ชักชวนผู้อื่นร่วมทำกิจกรรมได้  
2. เรียนรู้การปฏิเสธอย่างเหมาะสม  
3. แสดงท่าทางความรู้สึกจากคำบรรยายได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ** 1. ให้เด็กเลือกที่ยืนภายในบริเวณที่กำหนด ยืนห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน  
2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า  
“เดินเขย่งช้า” เคาะจังหวะเร็ว “เดินเขย่งเร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้ง  
ติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว  
3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการเขย่งไปทั่วบริเวณต่างๆ ตาม  
จังหวะสัญญาณ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหว  
ใน ท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว
- ขั้นกิจกรรม** 4. ให้เด็กแสดงท่าทาง ความรู้สึก ที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ จาก  
คำบรรยายที่ฟัง “เด็กๆ กำลังนั่งเล่นของเล่นอยู่มีเพื่อนเดินร้องไห้มา  
บอกว่าโดนแย่งของเล่นไป เด็กๆ ชวนให้เพื่อน เล่นของเล่นด้วยกัน  
และแบ่งของเล่นให้เพื่อน จากนั้นมีคุณลุงคน หนึ่งใส่แว่นตาดำ มี  
หนวดเดินมาหาเด็กๆ และหยิบลูกกวาดส่งให้และชวนเด็กๆ ไปเที่ยว  
สวนสนุก แต่เด็กๆ ไม่อยากไปจึงแสดงท่าทางปฏิเสธ เด็กรู้สึกกลัว  
คนแปลกหน้าจึงชวนกันเข้าไปเล่นในบ้าน”
- ขั้นสรุป** 5. ให้เด็กนั่งผ่อนคลายกล้ามเนื้อตามอิสระ  
6. ร่วมกันสนทนาถึงกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้  
- ถ้ามีคนแปลกหน้ามาชวนเด็กๆ ไปเที่ยวจะทำอย่างไร
- สื่อ** เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ รำมะนา
- การประเมินผล** 1. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางชักชวนผู้อื่นมาร่วมเล่นหรือทำ  
กิจกรรมด้วยกัน  
2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางปฏิเสธเมื่อผู้อื่นชวนเล่นในสิ่งที่ไม่ชอบ  
3. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 2 วันที่ 2

- ประเภทการเคลื่อนไหว**
1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การควมม้”
  2. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์
- จุดประสงค์**
1. แสดงออกอย่างเหมาะสมเมื่อได้รับคำชมเชย
  2. เรียนรู้การแบ่งปันให้ผู้อื่นได้
  3. เคลื่อนไหวร่างกายเชิงสร้างสรรค์พร้อมอุปกรณ์ได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ**
1. ให้เด็กเลือกยืนตามอิสระและยืนห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน
  2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า ให้ทำท่า “ควมม้ช้า” เคาะจังหวะเร็ว “ควมม้เร็ว” และเคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว
  3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการควมม้ไปทั่วบริเวณต่างๆ ตามจังหวะสัญญาณ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่ายืนทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว
- ขั้นกิจกรรม**
4. ให้เด็กอาสาสมัครออกมาหยิบผ้าแพรในตะกร้าแจกให้เพื่อน โดยให้ผ้ามีจำนวนน้อยกว่าจำนวนเด็ก 2 ผืน เมื่อได้รับผ้าแล้วกลับไปหาที่นั่งตามอิสระกระจายไปทั่วห้อง
  5. ครูชมเชยอาสาสมัครที่แจกผ้าให้เพื่อนๆ และให้เด็กๆ ชูผ้าแพรของตนเองขึ้น “เด็กๆ ลองดูซิคะว่าเพื่อนมีผ้าแพรสีอะไรบ้าง มีเพื่อนของเรา 2 คนไม่มีผ้าแพรจะทำอย่างไรดีคะเพื่อนถึงจะได้ทำกิจกรรมร่วมกับเรา” พร้อมกับกล่าวชมเชยคำตอบของเด็กๆ และสังเกตปฏิกิริยาตอบสนองของเด็กที่ได้รับผ้าแพร
  6. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมกับแสดงท่าทางความรู้สึกโดยสมมติให้ผ้าแพร เป็น น้ำแข็ง ไอศกรีม พัดลม และฝน
- ขั้นสรุป**
7. ให้เด็กนั่งหรือนอนในท่าสบายเพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อหลังเสร็จกิจกรรม
  8. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้
    - เด็กๆ รู้สึกอย่างไรตอนที่จับผ้าแพร
    - มีอะไรบ้างคะที่เด็กๆ สัมผัสแล้วรู้สึกเย็น



สื่อ

1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กลอง
2. ฟ้าแพร

การประเมินผล

1. สังเกตการยิ้มหรือปรบมือดีใจเมื่อได้รับคำชมเชย
2. สังเกตพฤติกรรมการแบ่งปันสิ่งของหรืออุปกรณ์ให้เพื่อน
3. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมอุปกรณ์

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 2 วันที่ 3

- ประเภทการเคลื่อนไหว** 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การก้าวกระโดด”  
2. การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม
- จุดประสงค์** 1. แสดงท่าทางความรู้สึกได้เหมาะสมเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ  
2. ชักชวนให้ผู้อื่นร่วมทำกิจกรรมได้  
3. เป็นผู้นำและผู้ตามในการแสดงท่าทางและความรู้สึกได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ** 1. ให้เด็กเลือกยืนในบริเวณที่กำหนด ยืนห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน  
2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “ก้าวกระโดดช้า” เคาะจังหวะเร็ว “ก้าวกระโดดเร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว  
3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการก้าวกระโดดอย่างอิสระตามจังหวะที่ครูเคาะ ไปในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที่ยว
- ขั้นกิจกรรม** 4. ให้เด็กจับคู่ แล้วออกมาแสดงท่าทาง คำพูดและความรู้สึกให้คู่อื่นๆ ทายว่ากำลังทำอะไร จากนั้นให้คู่อื่นๆ ทำท่าทางตาม เช่น
- ปลอบเพื่อนที่กำลังร้องไห้
  - ชวนเพื่อนมาเล่นด้วยกัน
  - แบ่งขนมให้เพื่อนกิน
- ขั้นสรุป** 5. ให้เด็กนั่งพ่นกลายกลัมนื้อและผลัดกันนวดหลังเสร็จกิจกรรม  
6. ร่วมกันสนทนาถึงกิจกรรมที่ทำโดยใช้คำถาม ดังนี้
- ถ้าเพื่อนรู้สึกปวดท้อง เด็กๆ จะทำอย่างไร
- สื่อ** เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กรับ
- การประเมินผล** 1. สังเกตการแสดงสีหน้า แววตา ท่าทาง คำพูดและความรู้สึกในขณะที่ทำกิจกรรม  
2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางชักชวนผู้อื่นมาร่วมเล่นหรือทำกิจกรรมด้วยกัน  
4. สังเกตการเป็นผู้นำผู้ตามในการทำกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 2 วันที่ 4

- |                     |  |
|---------------------|--|
| ประเภทการเคลื่อนไหว | 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การสไลด์”<br>2. การเคลื่อนไหวเลียนแบบ   |
| จุดประสงค์          | 1. เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม<br>2. รู้จักมารยาททางสังคม<br>3. แสดงท่าทางเลียนแบบได้  |
| กิจกรรม             |  |
| ขั้นนำ              | 1. ให้เด็กหาพื้นที่ยืนตามอิสระ โดยไม่ชนกับเพื่อน<br>2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “สไลด์ช้า”<br>เคาะจังหวะเร็ว “สไลด์เร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด”<br>การเคลื่อนไหว<br>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการสไลด์ ไปทั่วบริเวณต่างๆ ตาม<br>จังหวะสัญญาณที่ครูเคาะ เคาะช้า “เคลื่อนไหวช้า” เคาะเร็ว<br>“เคลื่อนไหวเร็ว” ถ้าเคาะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” เคลื่อนไหวและให้<br>เคลื่อนไหวร่างกายไปในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ<br>“หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที่ยว  |
| ขั้นกิจกรรม         | 4. ครูอธิบายข้อตกลงในการทำกิจกรรมกับเด็ก ถ้าภาพที่เห็นเป็นสิ่งที่<br>เด็กๆ ควรทำตามก็ให้แสดงท่าทางเลียนแบบ เช่น ภาพสัตว์สี่ขาคู<br>ภาพแข่งของเล่นให้เพื่อน แต่ถ้าเป็นภาพที่ไม่ควรทำตาม ก็ให้เด็กๆ<br>อยู่เฉยๆ เช่น ภาพหีบของในกระเป๋าเพื่อน ภาพแอบหีบขนมของ<br>เพื่อนกิน ภาพแข่งของเล่นเพื่อน<br>5. ให้เด็กยืนเป็นรูปตัว U แล้วออกมาดูภาพทีละคนแล้วแสดงท่าทางที่<br>ตามข้อตกลงในข้อ 4 และให้เพื่อนที่เหลือทำตาม ขณะทำกิจกรรมครู<br>ใช้คำถามสอดแทรกให้เด็กได้แสดงออกถึงมารยาททางสังคม เช่น<br>- เด็กๆ ดูซิจะเป็นภาพอะไร เพื่อนๆ แสดงท่าได้ถูกต้องตาม<br>ข้อตกลงไหมคะ<br>- เพื่อนแสดงได้ถูกต้องเราควรทำอย่างไรคะ<br>- เวลาที่เพื่อนแสดงความชื่นชมว่าเราเก่งเราควรทำอย่างไรคะ |

- |              |  |
|--------------|--|
| ขั้นสรุป     | 6. ให้เด็กนั่งหรือนอนในท่าสบายๆ หลังเสร็จกิจกรรม   |
| สื่อ         | 7. ร่วมกันสนทนาถึงกิจกรรมที่ทำโดยใช้คำถาม ดังนี้<br>- ทำไมเด็กๆ ไม่ควรหยิบของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต   |
| การประเมินผล | 1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง<br>2. ภาพเด็กเปิดกระเป๋าเพื่อน ภาพเด็กเก็บของได้ส่งคืนครู<br>ภาพสวัสดิศุณฺครุ ภาพแบ่งของเล่นให้เพื่อน ภาพกอดเพื่อน<br>ภาพเด็กแย่งของเล่นเพื่อน<br>1. สังเกตการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น<br>2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางขอบคุณและขอโทษผู้อื่น<br>3. สังเกตการแสดงท่าทางเลียนแบบอารมณ์และความรู้สึกของเพื่อน |

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 3 วันที่ 1

- ประเภทการเคลื่อนไหว 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การคลาน”  
2. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์
- จุดประสงค์ 1. เรียนรู้การรอกคอย  
2. รู้จักมารยาททางสังคม  
3. เคลื่อนไหวร่างกายเชิงสร้างสรรค์พร้อมอุปกรณ์ได้
- กิจกรรม
- ชั้นนำ 1. ให้เด็กเลือกที่นั่งตามอิสระ โดยกระจายไปทั่วบริเวณห้อง  
2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะ จังหวะช้า “คลานช้า”  
    เคาะจังหวะเร็ว “คลานเร็ว” เคาะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด”  
3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการคลานไปทั่วบริเวณในทิศทางต่างๆ  
    เดินหน้า ถอยหลัง ไปทางซ้าย กลานต่ำๆ ตามจังหวะสัญญาณ  
    ที่ครูเคาะ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที  
    ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว
- ชั้นกิจกรรม 4. ให้เด็กเข้าแถวแล้วคลานมาหีบถุงถั่วที่ครู คนละ 1 ถุง พร้อมกับใช้  
    คำถามกระตุ้น “เด็กๆ เวลาที่ผู้ใหญ่ให้ถุงถั่วเด็กๆ ควรทำอะไรคะ”  
    และให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมกับถุงถั่ว โดยจินตนาการว่าถุงถั่ว  
    เป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่ง ส่วนใดของยานพาหนะก็ได้ โดยดูภาพ  
    ยานพาหนะที่ครูชูให้ดู เช่น รถยนต์ ถุงถั่วอาจจะ เป็น พวงมาลัย เกียร์  
    กระจก ล้อรถ เป็นต้น ภาพรถจักรยานยนต์ เป็น เบาะที่นั่ง คันบังคับ  
    ล้อ เป็นต้นภาพเรือ เป็น ไม้พาย ที่วิดน้ำเมื่อทำท่าเสร็จ ครูถามว่าถุงถั่ว  
    ของหนูเป็นอะไร และให้จับกลุ่มกันรวมเป็นยานพาหนะชนิดนั้นๆ  
    และเคลื่อนที่ไปด้วยกัน ในขณะที่เคลื่อนไหวครูกำพูดสอดแทรก เช่น  
    - รถคันนี้ทำไมล้อหลังวิ่งช้าจังเลย  
    - ทำยังไงนะส่วนประกอบของรถเราถึงจะเคลื่อนที่ไปได้พร้อมๆ กัน  
    โดยไม่หลุดออกจากกัน

ขั้นสรุป

5. ให้เด็กนั่งพ่อนกลายกล่อมเนื้อหลังเสร็จกิจกรรม
6. ร่วมกันสนทนาถึงกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้
  - เวลาที่เราเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมเพื่อนแล้วเพื่อนเดินช้า เด็กๆ จะทำอย่างไร

สื่อ

1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ รำมะนา
2. ลูกตุ้ม
3. ตะกร้า
4. ภาพรถยนต์ ภาพรถจักรยานยนต์ ภาพเรือ

การประเมินผล

1. สังเกตการรอยคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นที่ตนเองต้องการจะเล่น
2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางขอบคุณเมื่อผู้อื่นให้ของหรือทำอะไรให้ตนเอง
3. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายเชิงสร้างสรรค์พร้อมอุปกรณ์

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 3 วันที่ 2

ประเภทการเคลื่อนไหว	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การเดิน”</li> <li>2. การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม</li> </ol>
จุดประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. เรียนรู้การร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและสนุกสนาน</li> <li>2. ปฏิบัติตนตามข้อตกลงได้</li> <li>3. เป็นผู้นำผู้ตามในการแสดงท่าทางเป็นยานพาหนะได้</li> </ol>
กิจกรรม	
ขั้นนำ	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ให้เด็กเลือกยืนตามอิสระและยืนห่างจากเพื่อน</li> <li>2. ครูนัดหมายสัญญาณที่ใช้ในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะเร็ว “เดินเร็ว” เคาะจังหวะช้า “เดินช้า” เคาะ 2 ครั้งติดกัน “หยุด”</li> <li>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการเดินไปทั่วบริเวณห้องตามจังหวะที่ครูเคาะในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที่ยว</li> </ol>
ขั้นกิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> <li>4. ให้เด็กแบ่งออกเป็น 4 แถว โดยให้คนหัวแถวเป็นคนคิดทำในการเคลื่อนไหวโดยสมมุติว่าตัวเองเป็นยานพาหนะชนิดใดก็ได้ และให้เพื่อนในแถวทำตามถ้าเสียงเพลงหยุดก็ให้หยุดเคลื่อนไหวและค้างในท่านั้นพร้อมพูดชื่อยานพาหนะ จากนั้นไปต่อท้ายแถวให้เพื่อนคนต่อไปเป็นผู้นำทำเช่นนี้ไปจนครบทุกคน</li> </ol>
ขั้นสรุป	<ol style="list-style-type: none"> <li>5. ให้เด็กนั่งหรือนอนผ่อนคลายกล้ามเนื้อหลังเสร็จกิจกรรม</li> <li>6. ร่วมกันสนทนาถึงกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้             <ul style="list-style-type: none"> <li>- ถ้าเห็นเพื่อนๆ กำลังเล่นสนุกสนานกันอยู่ เด็กๆ จะทำอย่างไร</li> </ul> </li> </ol>
สื่อ	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กลอง</li> <li>2. เครื่องเล่นแถบบันทึกเสียง</li> <li>3. แถบบันทึกเสียง</li> </ol>
การประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สังเกตความร่าเริง แจ่มใส ขณะเล่นกับเพื่อน</li> <li>2. สังเกตการปฏิบัติตามข้อตกลง</li> <li>3. สังเกตการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำกิจกรรม</li> </ol>

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 3 วันที่ 3

- |                     |  |
|---------------------|--|
| ประเภทการเคลื่อนไหว | 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การวิ่ง”<br>2. การเคลื่อนไหวเลียนแบบ  |
| จุดประสงค์          | 1. เรียนรู้การร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้<br>2. ชักชวนผู้อื่นร่วมทำกิจกรรมได้<br>3. แสดงท่าทางเลียนแบบยานพาหนะได้   |
| กิจกรรม             |  |
| ขั้นนำ              | 1. ให้เด็กเลือกยืนในบริเวณที่กำหนด ยืนห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน<br>2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “วิ่งช้า” เคาะจังหวะเร็ว “วิ่งเร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว<br>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการวิ่งอย่างอิสระตามจังหวะที่ครูเคาะไปในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้ หยุด การเคลื่อนไหวในทำนองนั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที่ยว  |
| ขั้นกิจกรรม         | 4. ให้เด็กแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่มตามความสมัครใจ โดยให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาหีบภาพ 1 ภาพแล้วช่วยกัน คิดท่าทางที่จะแสดงเป็นยานพาหนะชนิดต่างๆ ที่สัมพันธ์กับภาพที่ได้รับ เช่น ภาพน้ำ แสดงท่าทางเป็นเรือ ภาพก้อนเมฆ เป็นเครื่องบิน ภาพถนนเป็นรถยนต์ จักรยาน ภาพรางรถไฟ แสดงท่าทางเป็นรถไฟ เป็นต้น และให้ออกมาแสดงท่าทางทีละกลุ่มให้เพื่อนกลุ่มอื่นทาย และทำตาม ขณะที่เด็กทำกิจกรรมครูสังเกตพฤติกรรมในการชักชวนเพื่อนเข้าร่วมกลุ่มของเด็ก |
| ขั้นสรุป            | 5. ให้เด็คนั่งหรือนอนผ่อนคลายกล้ามเนื้อตามอิสระ<br>6. ร่วมกันสนทนาถึงกิจกรรมที่ทำโดยใช้คำถาม ดังนี้<br>- ถ้าเด็กๆ จะชวนให้เพื่อนอยู่กลุ่มเดียวกัน จะพูดกับเพื่อนว่าอย่างไร   |
| สื่อ                | 1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กรับ<br>2. ภาพน้ำ ภาพก้อนเมฆ ภาพถนนและภาพรางรถไฟ   |



**การประเมินผล**

1. สังเกตการเข้าไปร่วมเล่นกับเพื่อนเมื่อเห็นเพื่อนเล่นสนุก
2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางชักชวนผู้อื่นมาร่วมเล่นหรือทำกิจกรรมด้วยกัน
3. สังเกตการแสดงท่าทางเลียนแบบยานพาหนะชนิดต่างๆ

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 3 วันที่ 4

- ประเภทการเคลื่อนไหว 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การกระโดด”  
2. การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย
- จุดประสงค์ 1. แสดงความชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่นได้  
2. รู้จักมารยาททางสังคม  
3. แสดงท่าทาง ความรู้สึกจากคำบรรยายได้
- กิจกรรม
- ขั้นนำ 1. ให้เด็กหาพื้นที่ยืนตามอิสระ โดยไม่ชนกับเพื่อน  
2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า ให้ “กระโดดช้า” เคาะจังหวะเร็ว “กระโดดเร็ว” เคาะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว
- ขั้นกิจกรรม 3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการกระโดดไปทั่วบริเวณตามจังหวะสัญญาณไปในทิศทางต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดในทำนองทันที ทำซ้ำ 2-3 เที่ยว
- ขั้นกิจกรรม 4. ให้เด็กแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ผลัดกันออกมาทำท่าทางตามคำบรรยายทีละกลุ่มและช่วยกันคิดท่าทางในการเคลื่อนไหวร่างกายที่ตอบสนองต่อคำบรรยายที่ได้ฟัง โดยแสดงท่าทางเป็นยานพาหนะชนิดต่างๆ เช่น
- น้ำไหลไหลไปเรื่อยๆ มีปลาว่ายเต็มไปหมด มีเสื้อกำลังดูดน้ำหวานจากคอกบัว (เรือ)
  - ตำรวจจราจรกำลังเป่านกหวีด นั่นเด็กชายพวงมาลัยยืนอยู่ที่เกาะกลางถนน (รถยนต์หรือยานพาหนะทางบก)
  - ก้อนเมฆสีขาวเหมือนปุยพ่นลอยไปตามลม มองลงมาเห็นต้นไม้สีเขียวขจีเต็มไปหมดเลย (เครื่องบิน)
- ใช้คำถามสอดแทรกขณะทำกิจกรรม
- เด็กๆ คิดว่าเพื่อนๆ กำลังทำท่าเป็นอะไรคะ
  - เพื่อนๆ แสดงเป็นอย่างไรบ้างคะ
  - เวลาที่เราเคลื่อนไหวถ้าชนเพื่อนควรทำอย่างไร

- ขั้นสรุป
5. ให้เด็กนั่งพักก่อนตามอิสระ
  6. ร่วมกันสนทนาถึงกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้
    - ถ้าให้พุดชมเพื่อนจะพุดว่าอะไร
- สื่อ
- การประเมินผล
- เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง
1. สังเกตท่าทาง สีหน้า แววตา คำพุดและน้ำเสียงที่แสดงความชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น
  2. สังเกตการแสดงสีหน้า แววตา ท่าทางหรือการพุดกล่าวคำขอบคุณและขอโทษผู้อื่น
  3. สังเกตการแสดงท่าทาง ความรู้สึกละเอียดตามคำบรรยาย

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 4 วันที่ 1

- |                     |   |
|---------------------|---|
| ประเภทการเคลื่อนไหว | 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การเขย่ง”<br>2. การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม   |
| จุดประสงค์          | 1. บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้ได้<br>2. รู้จักมารยาททางสังคม<br>3. แสดงท่าทางเป็นผู้นำผู้ตามในการแสดงความรู้สึกได้  |
| กิจกรรม             |   |
| ขั้นนำ              | 1. ให้เด็กเลือกที่ยืนภายในบริเวณที่กำหนด ยืนห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน<br>2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า<br>“เดินเขย่งช้า” เคาะจังหวะเร็ว “เดินเขย่งเร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกัน<br>ให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว<br>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการเขย่งไปทั่วบริเวณต่างๆ ตามจังหวะ<br>สัญญาณ เมื่อได้ยืนสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในทันที<br>ทันที ทำซ้ำ 2-3 เทียบ |
| ขั้นกิจกรรม         | 4. ให้เด็กอาสาสมัครออกมาเป็นผู้นำในการแสดงท่าทางตามความรู้สึก<br>ของตนเองและให้เพื่อนทำตาม เช่น กำลึงกินข้าว กำลึงคิมน้ำ<br>ปวดท้อง แปร่งฟัน ทำท่าไหว้ขอบคุณ ทำท่าขอโทษ ร้องให้<br>ทำท่าสวัสดิคุณครู เป็นต้น  |
| ขั้นสรุป            | 5. ให้เด็กนั่งจับคู่ผลัดกันบิบบั้น ขา ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ<br>6. ใช้คำถามสอดแทรกขณะเด็กนั่งพักผ่อน<br>- เพื่อนบิบบั้นให้รู้สึกเป็นอย่างไรบ้างคะ<br>- เวลาที่มีใครทำอะไรให้ เราควรทำอย่างไรคะ  |
| สื่อ                | เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ รำมะนา   |
| การประเมินผล        | 1. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางที่บอกความต้องการของตนเองให้<br>ผู้อื่นรับรู้<br>2. สังเกตการแสดงท่าทาง สีหน้าและคำพูดในการกล่าวคำขอบคุณและขอ<br>โทษผู้อื่น ขณะทำกิจกรรม<br>3. สังเกตการเป็นผู้นำและผู้ตามในการแสดงท่าทางตามความรู้สึก   |

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 4 วันที่ 2

- ประเภทการเคลื่อนไหว 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การควมม้า”  
2. การเคลื่อนไหวเลียนแบบ
- จุดประสงค์ 1. เรียนรู้การปฏิเสธอย่างเหมาะสม  
2. ปฏิบัติตนตามข้อตกลงได้  
3. แสดงท่าทาง ความรู้สึกเลียนแบบคนในชุมชนได้
- กิจกรรม
- ขั้นนำ 1. ให้เด็กเลือกขึ้นตามอิสระและขึ้นห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน  
2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า ให้ทำท่า “ควมม้าช้า” เคาะจังหวะเร็ว “ควมม้าเร็ว” และเคาะจังหวะ 2 ครั้ง ติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว  
3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการควมม้าไปทั่วบริเวณต่างๆ ตาม จังหวะสัญญาณ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหว ในท่ายืนทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว
- ขั้นกิจกรรม 4. ให้เด็กจับคู่ และช่วยกันคิดท่าทางเลียนแบบคนในชุมชน โดยแต่ละคู่ ตกลงกันว่าจะแสดงท่าทางเป็นใคร เช่น คุณครู คนแก่ แม่ค้าขายของ หมอ ตำรวจ ทหาร ชาวนา เป็นต้น โดยผลัดกันออกมาแสดง ท่าทางทีละคู่แล้วให้เพื่อนๆ ช่วยกันทาย  
5. ให้เด็กคู่ที่ออกมาแสดงท่าทางเลียนแบบ ชักชวนเพื่อนๆ ร่วมแสดง ท่าทางเลียนแบบเหมือนคู่ของตนเอง จากนั้นให้คู่อื่นๆ ออกมา แสดงท่าทางเลียนแบบต่อ ปฏิบัติเช่นนี้จนครบทุกคู่
- ขั้นสรุป 6. ให้เด็กลงพักผ่อนหลังเสร็จกิจกรรม  
7. ร่วมกันสนทนาถึงกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้  
- ถ้าเพื่อนชวนให้แสดงท่าทางเลียนแบบทหาร แต่เด็กๆ อยาก แสดงท่าทางเลียนแบบตำรวจ เด็กๆ จะพูดกับเพื่อนว่าอย่างไรคะ  
เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กลอง
- สื่อ

**การประเมินผล**

1. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางปฏิเสธเมื่อเพื่อนชวนเล่นหรือทำในสิ่งที่  
ไม่ชอบ
2. สังเกตการปฏิบัติตามข้อตกลง
3. สังเกตการแสดงท่าทางเลียนแบบ

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย  
สัปดาห์ที่ 4 วันที่ 3

- ประเภทการเคลื่อนไหว** 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “ก้าวกระโดด”  
2. การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย
- จุดประสงค์** 1. รับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้  
2. รู้จักมารยาททางสังคม  
3. แสดงท่าทาง ความรู้สึกจากคำบรรยายได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ** 1. ให้เด็กเลือกยืนในบริเวณที่กำหนด ยืนห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน  
2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “ก้าวกระโดดช้า” เคาะจังหวะเร็ว “ก้าวกระโดดเร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว  
3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการก้าวกระโดดอย่างอิสระตามจังหวะที่ครูเคาะไปในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว
- ขั้นกิจกรรม** 4. ให้เด็กเคลื่อนไหวตามคำบรรยายโดยมีข้อตกลงว่าขณะที่ฟังคำบรรยายแล้วเห็นแผ่นป้ายที่มีรูปภาพใบหน้าในอารมณ์ต่างๆ ก็ให้แสดงท่าทางหรือคำพูดที่ตอบสนองต่อภาพนั้นๆ “เด็กกำลังเดินเล่นกับเพื่อนๆ เห็นเศษกระดาษจึงเก็บใส่ถังขยะ เด็กๆ หันไปเห็นคุณยาย (ภาพยิ้ม) และชมว่าเก่งจังเลย เด็กๆ จึงแสดงท่าทาง ... (ดีใจ) เดินต่อไปมองเห็นดอกไม้สีสวยเต็มไปหมดเลย เด็กๆ จึงเอื้อมมือจะไปเด็ดดอกไม้ ก็มองเห็น คุณลุงคนสวน (ภาพโกรธ) กำลังมองมาที่เด็กๆ จึง ... (แสดงท่าทางขอโทษ)” ขณะทำกิจกรรมครูใช้คำพูดกระตุ้นให้เด็กแสดงท่าทางความรู้สึกที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์
- ขั้นสรุป** 5. ให้เด็กนั่งหรือนอนในท่าสบาย  
6. ร่วมสนทนาถึงกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้  
- เด็กๆ จะสังเกตว่าคนอื่นไม่ชอบในสิ่งที่เด็กๆ กำลังทำได้อย่างไร

สื่อ

1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กรับ

2. ภาพใบหน้ายิ้ม และภาพใบหน้าโกรธ

การประเมินผล

1. สังเกตการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น จากการแสดงท่าทาง สีหน้า ความรู้สึกที่ตอบสนองต่อภาพที่เห็น

2. สังเกตการแสดงท่าทาง สีหน้า แววตาและคำพูดในการขอบคุณ และขอโทษผู้อื่น

3. สังเกตแสดงท่าทาง ความรู้สึกจากคำบรรยายที่ได้ฟัง



แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 4 วันที่ 4

- |                     |  |
|---------------------|--|
| ประเภทการเคลื่อนไหว | 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การสไลด์”<br>2. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์   |
| จุดประสงค์          | 1. แสดงท่าทางความรู้สึกได้เหมาะสมเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ<br>2. เรียนรู้การแบ่งปันให้ผู้อื่นได้<br>3. เคลื่อนไหวร่างกายเชิงสร้างสรรค์พร้อมอุปกรณ์ได้  |
| กิจกรรม             |  |
| ขั้นนำ              | 1. ให้เด็กหาพื้นที่ยืนตามอิสระ โดยไม่ชนกับเพื่อน<br>2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “สไลด์ช้า”<br>เคาะจังหวะเร็ว “สไลด์เร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด”<br>การเคลื่อนไหว<br>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการสไลด์ ไปทั่วบริเวณต่างๆ ตาม<br>จังหวะสัญญาณที่ครูเคาะ และเคลื่อนไหวร่างกายไปในทิศทางและ<br>ระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวใน<br>ท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว   |
| ขั้นกิจกรรม         | 4. ให้เด็กจับคู่ 2 คน ต่อตุ้มถั่ว 1 ตุ้ม โดยผลัดกันใช้ตุ้มถั่วในการ<br>เคลื่อนไหวร่างกาย โดยให้เด็กตกลงกันว่าใครจะใช้ตุ้มถั่วก่อน<br>จากนั้นให้คนที่มิ้ตุ้มถั่วเคลื่อนไหวร่างกาย ตามจินตนาการ เมื่อได้ยิน<br>สัญญาณ “หยุด” แต่ละครั้ง สมมติให้ตุ้มถั่วเป็นเพื่อนที่กำลังเสียใจ<br>เพื่อนกำลังปวดท้อง เพื่อนถูกมีคบาดนิ้ว เพื่อนกำลังยกเก้าอี้<br>เป็นต้น โดยแสดงท่าทางความรู้สึกที่ตนเองมีต่อสิ่งที่สมมติกับตุ้มถั่ว<br>เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” อีกครั้งก็ให้หยุดแสดงความรู้สึก และ<br>ส่งตุ้มถั่วให้คู่ของตนใช้ในการเคลื่อนไหวบ้าง ปฏิบัติเช่นเดิมอีกครั้ง |
| ขั้นสรุป            | 5. ให้เด็คนั่งหรือนอนในท่าที่สบายและฟังเพลงบรรเลง เบาๆ<br>6. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้<br>- ถ้าเด็กๆ ไปเจอเพื่อนอยู่บนต้นไม้แล้วลงไม่ได้เด็กๆ จะทำอย่างไร   |

สื่อ

1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง
2. ฉาบ
3. เครื่องคอมพิวเตอร์
4. แผ่นซีดีเพลงบรรเลง

การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงท่าทาง สีหน้า อารมณ์และความรู้สึกตามสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่สมมติ
2. สังเกตการแบ่งปันสิ่งของหรืออุปกรณ์ให้ผู้อื่น
3. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมกับอุปกรณ์

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 5 วันที่ 1

- |                     |   |
|---------------------|---|
| ประเภทการเคลื่อนไหว | 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การคลาน”<br>2. การเคลื่อนไหวเลียนแบบ   |
| จุดประสงค์          | 1. แสดงออกอย่างเหมาะสมเมื่อได้รับคำชมเชย<br>2. รู้จักมารยาททางสังคม<br>3. แสดงท่าทางเลียนแบบ ความรู้สึกในฤดูต่างๆ ได้   |
| กิจกรรม             |   |
| ขั้นนำ              | 1. ให้เด็กเลือกที่นั่งตามอิสระ นั่งห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน<br>2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะ จังหวะช้า “คลานช้า”<br>เคาะจังหวะเร็ว “คลานเร็ว” เคาะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด”<br>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการคลานไปทั่วบริเวณต่างๆ ตามจังหวะ<br>สัญญาณที่ครูเคาะ เมื่อได้ขึ้นสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดเคลื่อนไหวใน<br>ท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว   |
| ขั้นกิจกรรม         | 4. ให้เด็กแสดงท่าทางเลียนแบบความรู้สึกในฤดูต่างๆ โดยกำหนด<br>พื้นที่ในห้องเป็น ฤดูร้อน โดยใช้สัญลักษณ์ ภาพดวงอาทิตย์ ฤดูฝน<br>ใช้สัญลักษณ์ ภาพร่ม ฤดูหนาว ใช้สัญลักษณ์ ภาพเสื้อกันหนาว<br>จากนั้นให้เคลื่อนไหวร่างกายตามอิสระ เมื่อได้ขึ้นสัญญาณ “หยุด”<br>ให้แสดงท่าทางให้ตรงกับภาพสัญลักษณ์ของบริเวณที่ยืนอยู่ และ<br>ให้อาสาสมัครกล่าวชมเชย การแสดงท่าทางของเพื่อน โดยขณะที่<br>ทำกิจกรรมครูใช้พูดสอดแทรก เช่น<br>- ตอนนี้เด็กๆ รู้สึกร้อนมากๆ ร้อนขึ้นอีกคะ<br>- เด็กๆ ลองแสดงท่าทางตอนที่รู้สึกหนาวมากๆ ซิคะ |
| ขั้นสรุป            | 5. ให้เด็กล้มพ่นคลายกล้ามเนื้อตามอิสระ<br>6. ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้<br>- เวลาที่มีคนมาพูดชม เด็กๆ จะรู้สึกอย่างไรและจะพูดตอบว่าอะไร  |
| สื่อ                | 1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ รำมะนา<br>2. ภาพดวงอาทิตย์ ภาพร่ม ภาพเสื้อกันหนาว   |

**การประเมินผล**

1. สังเกตการยิ้มรับหรือปรบมือดีใจเมื่อได้รับคำชมเชย
2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางขอบคุณและขอโทษขณะทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน
3. สังเกตการเลียนแบบความรู้สึกลงในฤดูต่างๆ

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 5 วันที่ 2

- |                     |   |
|---------------------|---|
| ประเภทการเคลื่อนไหว | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การเดิน”</li> <li>2. การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย</li> </ol>  |
| จุดประสงค์          | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เรียนรู้การรอกอย</li> <li>2. ชักชวนผู้อื่นร่วมทำกิจกรรมได้</li> <li>3. แสดงท่าทาง ความรู้สึกจากคำบรรยายได้</li> </ol>   |
| กิจกรรม             |   |
| ขั้นนำ              | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ให้เด็กเลือกขึ้นตามอิสระและขึ้นห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน</li> <li>2. ครูนัดหมายสัญญาณที่ใช้ในการเคลื่อนไหว เเคะจังหวะรัว “เดินเร็ว” เคาะจังหวะช้า “เดินช้า” เคาะ 2 ครั้งติดกัน “หยุด”</li> <li>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการเดินไปทั่วบริเวณห้องตามจังหวะที่ครูเคาะในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที่ยว</li> </ol>   |
| ขั้นกิจกรรม         | <ol style="list-style-type: none"> <li>4. ให้เด็กเข้าแถวเลือกหยิบอุปกรณ์ที่ละคน คนละ 1 อย่าง คือ ตะเกียบ ผ้าแพร ลูกแก้ว ท่อนไม้ โดยจัดให้อุปกรณ์มีจำนวนน้อยกว่าเด็ก และใช้คำถามสอดแทรก “อุปกรณ์มีไม้พอจะทำอะไรดีคะเพื่อนๆ ถึงจะได้อุปกรณ์” พร้อมกับกล่าวชมเชยในคำตอบของเด็กๆ และสังเกตปฏิบัติการท่าทางและคำพูดของเด็กที่มีอุปกรณ์ ที่แสดงต่อเพื่อนที่ไม่มีอุปกรณ์</li> <li>5. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามคำบรรยายโดยใช้อุปกรณ์ประกอบในการเคลื่อนไหว “วันหยุดคุณพ่อกำลังซ่อมประตูรั้ว และเด็กๆ ก็ช่วยใช้กระดาษทรายขัดสีเก่า ขัดไปทางซ้าย ขัดไปทางขวา ขัดขึ้น ขัดลง จากนั้นนำแปรงทาสีจุ่มลงในกระป๋องสีแล้วทาที่ประตูรั้ว ทาขึ้น ทาลง ไปตลอดแนวจนเสร็จ จึงเก็บแปรงทาสี ไปล้างมือฟอกสบู่และอาบน้ำ ทำความสะอาดร่างกาย” จากนั้นให้เด็กแลกอุปกรณ์กันและทำกิจกรรมซ้ำอีกครั้ง</li> </ol> |

## ขั้นสรุป

5. ให้เด็กนั่งหรือนอนพักผ่อนตามอิสระ
6. ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้
  - ถ้าเด็กๆ อยากรู้อุปกรณ์ในการเคลื่อนไหวแต่เพื่อนกำลังใช้อยู่  
เด็กๆ จะทำอย่างไรคะ

## สื่อ

1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กลอง
2. ตะเกียบ
3. ผ้าแพร
4. ถุงถั่ว
5. ท่อนไม้

## การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการรอคอยอุปกรณ์ในขณะที่ทำกิจกรรม
2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางชักชวนผู้อื่นมาร่วมเล่นหรือทำ  
กิจกรรมด้วยกัน
3. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายตามคำบรรยาย

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 5 วันที่ 3

ประเภทการเคลื่อนไหว	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การวิ่ง”</li> <li>2. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์</li> </ol>
จุดประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม</li> <li>2. เรียนรู้การแบ่งปันให้ผู้อื่นได้</li> <li>3. เคลื่อนไหวร่างกายเชิงสร้างสรรค์พร้อมอุปกรณ์ได้</li> </ol>
กิจกรรม	
ขั้นนำ	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ให้เด็กเลือกขึ้นในบริเวณที่กำหนด ขึ้นห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน</li> <li>2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “วิ่งช้า” เคาะจังหวะเร็ว “วิ่งเร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว</li> <li>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการวิ่งอย่างอิสระตามจังหวะที่ครูเคาะไปในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้ หยุด การเคลื่อนไหวในท่ายืนทันที ทำซ้ำ 2-3 เที่ยว</li> </ol>
ขั้นกิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> <li>4. ให้เด็กทุกคนนำของใช้ส่วนตัวคนละ 1 อย่าง (ขนาดไม่ใหญ่เกินไป) ใสลงในกล่องที่มีผ้าคลุมและนำมาวางไว้ที่กลางห้อง</li> <li>5. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระพร้อมส่งต่อลูกบอลให้เพื่อนไปเรื่อยๆ ขณะที่เคลื่อนไหวร่างกายไปด้วย เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้ ค้างในท่ายืน ลูกบอลอยู่กับใครก็ให้ออกมาหยิบของในกล่อง 1 ชิ้น ถ้า เป็นของตนเองก็หยิบกลับไปแต่ถ้าไม่ใช่ก็ให้ใส่ไว้ในกล่องเหมือนเดิม</li> </ol>
ขั้นสรุป	<ol style="list-style-type: none"> <li>6. ให้เด็กร้องพ็องตามอิสระ และร่วมกันแสดงความคิดเห็น เช่น             <ul style="list-style-type: none"> <li>- สมมติเด็กๆ เก็บกระเป๋าสาตงก็ได้จะทำอย่างไร</li> <li>- เด็กๆ ไปซื้อขนมที่ร้านค้าแล้วคนขายกำลังหลับ เด็กๆ จะทำอย่างไร</li> </ul> </li> </ol>
สื่อ	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กรับ</li> <li>2. ลูกบอล</li> </ol>
การประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สังเกตการไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง</li> <li>2. สังเกตการแบ่งปันและการใช้อุปกรณ์ร่วมกับเพื่อนขณะทำกิจกรรม</li> <li>3. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายเชิงสร้างสรรค์พร้อมอุปกรณ์</li> <li>4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม</li> </ol>

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 5 วันที่ 4

- ประเภทการเคลื่อนไหว** 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การกระโดด”  
2. การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม
- จุดประสงค์** 1. ร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้  
2. ปฏิบัติตนตามข้อตกลงได้  
3. เป็นผู้นำและผู้ตามในการทำกิจกรรมได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ** 1. ให้เด็กหาพื้นที่ยืนตามอิสระ โดยไม่ชนกับเพื่อน  
2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคะะจังหวะช้า ให้ “กระโดดช้า”  
เคาะจังหวะเร็ว “กระโดดเร็ว” เคะะ 2 ครั้งติดกัน ให้ “หยุด”  
การเคลื่อนไหว  
3. เคลื่อนไหวร่างกายโดยการกระโดดไปทั่วบริเวณตามจังหวะสัญญาณ  
ไปในทิศทางต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดในทำนองทันที  
ท่าช้า 2-3 เที้ยว
- ขั้นกิจกรรม** 4. ให้เด็กจับคู่แล้วยืนเป็นวงกลมและออกมาแสดงท่าทางที่มีความรู้สึก  
กับคู่ของตนเองแล้วให้เพื่อนๆ ทำตาม เช่น จับมือ กอด ยิ้ม  
หอมแก้ม ผลัดกันทำเช่นนี้จนครบทุกคู่
- ขั้นสรุป** 5. ให้เด็กจับคู่ผลัดกันนวดผ่อนคลายกล้ามเนื้อ  
6. ร่วมกันแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ใช้คำถาม  
- ชอบให้เพื่อนแสดงความรู้สึกและท่าทางแบบไหนกับเรา  
และเด็กๆ รู้สึกอย่างไร  
- เด็กๆ จะทำแสดงท่าทางอย่างไรเพื่อให้เพื่อนรู้ว่าเด็กๆ รัก
- สื่อ** เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง
- การประเมินผล** 1. สังเกตสีหน้า แววตา ท่าทางและน้ำเสียงของเด็กขณะทำกิจกรรม  
ร่วมกับเพื่อน  
2. สังเกตการปฏิบัติตามข้อตกลง  
3. สังเกตการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำกิจกรรม  
4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม



แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 6 วันที่ 1

- ประเภทการเคลื่อนไหว** 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การเข่ง”  
2. การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย
- จุดประสงค์** 1. เรียนรู้การร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและสนุกสนาน  
2. ชักชวนผู้อื่นร่วมทำกิจกรรมได้  
3. แสดงท่าทาง ความรู้สึกจากคำบรรยายได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ** 1. ให้เด็กเลือกที่ยืนตามอิสระ โดยไม่ชนกับเพื่อน  
2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “เดินเข่งช้า” เคาะจังหวะเร็ว “เดินเข่งเร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้ง ติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว  
3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการเข่งไปทั่วบริเวณต่างๆ ตามจังหวะสัญญาณ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว
- ขั้นกิจกรรม** 4. ให้เด็กแสดงท่าทางที่มีความรู้สึกตามคำบรรยาย “เด็กๆ กำลังจะไปพายเรือเล่น จึงชวนเพื่อน 1 คนไปพายเรือด้วยกัน เด็กๆ ก้าวลงเรืออย่างระมัดระวัง นั่งตัวตรงแล้วจึงช่วยกันพายเรือไปช้าๆ เรือลอยไปเรื่อยๆ จนถึงสะพานที่เตี้ยมาก จึงต้องทำตัวให้เล็กที่สุดและก้มต่ำเพื่อจะได้ลอดสะพานไปได้ คลื่นลูกใหญ่พัดมาทำให้เรือโคลงเคลง เมื่อคลื่นค่อยๆ จางหายไป เรือจึงหยุดนิ่ง มองเห็นเรือของเพื่อนกำลังจะจมน้ำ จึงชวนเพื่อนมาขึ้นเรือลำเดียวกัน แล้วช่วยกันพายกลับบ้าน” ปฏิบัติซ้ำอีกครั้ง
- ขั้นสรุป** 5. ให้เด็กนอนพักอ่อนหลังเสร็จกิจกรรมและร่วมกันสนทนา เช่น  
- ถ้าเด็กๆ อยากชวนให้เพื่อนมาเล่นของเล่นด้วย เด็กๆ จะพูดกับเพื่อนว่าอย่างไร
- สื่อ** เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ รำมะนา

**การประเมินผล**

1. สังเกตการแสดงท่าทางร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ขณะทำกิจกรรมกับเพื่อน
2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางชักชวนผู้อื่นมาร่วมเล่นหรือทำกิจกรรมด้วยกัน
3. สังเกตการแสดงท่าทาง ความรู้สึกตามคำบรรยาย

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 6 วันที่ 2

- ประเภทการเคลื่อนไหว**
1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การควมมา”
  2. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์
- จุดประสงค์**
1. บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้ได้
  2. เรียนรู้การแบ่งปันให้ผู้อื่นได้
  3. เคลื่อนไหวร่างกายเชิงสร้างสรรค์พร้อมอุปกรณ์ได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ**
1. ให้เด็กเลือกยืนตามอิสระและยืนห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน
  2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า ให้ทำท่า “ควมมาช้า” เคาะจังหวะเร็ว “ควมมาเร็ว” และเคาะจังหวะ 2 ครั้ง ติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว
  3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการควมมาไปทั่วบริเวณต่างๆ ตามจังหวะสัญญาณ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่ายืนทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว
- ขั้นกิจกรรม**
4. ให้เด็กอาสาสมัครออกมาหยิบลูกบอลจำนวน 1 ลูก จากนั้นเคลื่อนไหวร่างกายตามจินตนาการพร้อมกับลูกบอล ส่วนเด็กคนอื่น ๆ ที่ไม่มีลูกบอลก็เคลื่อนไหวร่างกายตามจินตนาการด้วยเช่นกัน เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้ส่งลูกบอลให้เพื่อนคนใดก็ได้ จากนั้นให้แสดงท่าทางเป็นอะไรก็ได้ที่อยากจะเป็น เช่น แมว ปลา นก ครู หมอ คนแก่ เป็นต้น ขณะทำกิจกรรมครูใช้คำพูดสอดแทรก
    - นอกจากมือแล้ว เด็กๆ ลองใช้ร่างกายส่วนอื่นๆ ทำให้ลูกบอลเคลื่อนที่ไปพร้อมกับเด็กๆ ซิคะ
    - เด็กๆ ใช้ลูกบอลแล้ว ส่งให้เพื่อนคนที่ยังไม่ได้ใช้ลูกบอลด้วยนะ คะ
- ขั้นสรุป**
5. นั่งพักอ่อนหลังเสร็จกิจกรรม และร่วมกันแสดงความคิดเห็น เช่น
    - ถ้ามีพรวิเศษอยู่ 1 ข้อที่สามารถขออะไรก็ได้ เด็กๆ จะขออะไรคะ
    - ถ้าเด็กๆ ชื่อของเล่นมาใหม่แล้วเพื่อนขอขยืมเล่น เด็กๆ จะทำอย่างไร

สื่อ

1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กลอง
2. ลูกบอล

การประเมินผล

1. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางในการบอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้
2. สังเกตการแบ่งปันและการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน
3. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายเชิงสร้างสรรค์พร้อมอุปกรณ์
4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 6 วันที่ 3

- |                     |  |
|---------------------|--|
| ประเภทการเคลื่อนไหว | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “ก้าวกระโดด”</li> <li>2. การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม</li> </ol>  |
| จุดประสงค์          | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. แสดงความชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่นได้</li> <li>2. รู้จักมารยาททางสังคม</li> <li>3. เป็นผู้นำผู้ตามในการทำกิจกรรมได้</li> </ol>   |
| กิจกรรม             |  |
| ขั้นนำ              | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ให้เด็กเลือกยืนในบริเวณที่กำหนด ยืนห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน</li> <li>2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “ก้าวกระโดดช้า” เคาะจังหวะเร็ว “ก้าวกระโดดเร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว</li> <li>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการก้าวกระโดดอย่างอิสระตามจังหวะที่ครูเคาะไปในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที่ยว</li> </ol>                      |
| ขั้นกิจกรรม         | <ol style="list-style-type: none"> <li>4. ให้เด็กเลือกที่นั่งตามอิสระ อาสาสมัครออกมาดูภาพปริศนาในกล่อง แล้วแสดงท่าทางให้เพื่อนทำตามพร้อมกับทายว่าเป็นอะไร เช่น ภาพแมว ภาพนก ภาพเต่า ภาพกบ ภาพเสือ และให้คนที่นั่งถัดไปกล่าวชมเชยเพื่อนที่แสดงท่าทาง จากนั้นก็ให้ไปดูภาพปริศนาและออกมาแสดงท่าทางให้เพื่อนทายอีก ปฏิบัติเช่นนี้จนครบทุกคน ขณะทำกิจกรรมใช้คำถามสอดแทรก             <ul style="list-style-type: none"> <li>- เวลาที่เพื่อนกล่าวชม เราควรทำอย่างไรคะ</li> </ul> </li> </ol> |
| ขั้นสรุป            | <ol style="list-style-type: none"> <li>5. ให้เด็กนั่งหรือนอนในท่าสบายเสร็จกิจกรรม</li> <li>6. ร่วมกันสนทนาถึงกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้             <ul style="list-style-type: none"> <li>- เพื่อนๆ เคยทำอะไรให้เด็กๆ ชมเชยบ้างและชมเชยว่าอย่างไร</li> </ul> </li> </ol>  |
| สื่อ                | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กรับ</li> <li>2. ภาพแมว ภาพนก ภาพเต่า ภาพกบ ภาพเสือ</li> </ol>  |

**การประเมินผล**

1. สังเกตสีหน้า ท่าทาง การพูดหรือปรับมือแสดงความชื่นชมในความสำเร็จของเพื่อน
2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางขอบคุณและขอโทษขณะทำกิจกรรม
3. สังเกตการเป็นผู้นำผู้ตามในการเคลื่อนไหวร่างกาย
4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 6 วันที่ 4

- |                     |   |
|---------------------|---|
| ประเภทการเคลื่อนไหว | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การสไลด์”</li> <li>2. การเคลื่อนไหวเลียนแบบ</li> </ol>  |
| จุดประสงค์          | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ได้รับความรู้สึกของผู้อื่นได้</li> <li>2. รู้จักมารยาททางสังคม</li> <li>3. แสดงท่าทางเลียนแบบได้</li> </ol>   |
| กิจกรรม             |   |
| ขั้นนำ              | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ให้เด็กหาพื้นที่ยืนตามอิสระ ภายในบริเวณห้อง</li> <li>2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “สไลด์ช้า” เคาะจังหวะเร็ว “สไลด์เร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว</li> <li>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการสไลด์ ไปทั่วบริเวณต่างๆ ตามจังหวะสัญญาณที่ครูเคาะ และเคลื่อนไหวร่างกายไปในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่ายืนทันที ทำซ้ำ 2-3 เที่ยว</li> </ol>   |
| ขั้นกิจกรรม         | <ol style="list-style-type: none"> <li>4. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามอิสระเมื่อผ่านกล้องภาพที่ครูถืออยู่ให้หยิบภาพคนละ 1 ภาพ แล้วใส่ในกระเป๋าผ้ากันเปื้อน<br/>ครูใช้คำถามในการกระตุ้นพฤติกรรมของเด็ก “เวลาที่รับของจากผู้ใหญ่ควรทำอะไรคะ” จากนั้นให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยิบภาพออกมาดูและแสดงท่าทางเลียนแบบความรู้สึกนั้น และจับกลุ่มตามการแสดง ท่าทางและความรู้สึกที่เหมือนกัน แล้วให้แต่ละกลุ่มแสดงท่าทางความรู้สึกให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆ ดูและช่วยกันทายว่ากำลังมีความรู้สึกอย่างไร ปฏิบัติซ้ำอีกครั้ง</li> </ol> |
| ขั้นสรุป            | <ol style="list-style-type: none"> <li>5. ให้เด็คนั่งพักผ่อนหลังเสร็จกิจกรรม</li> <li>6. ร่วมกันแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำโดยใช้คำถาม ดังนี้             <ul style="list-style-type: none"> <li>- ขณะที่ทำกิจกรรมถ้าเด็กๆ วิ่งไปชนเพื่อนล้มจะทำอย่างไรคะ</li> </ul> </li> </ol>  |

สื่อ

1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง
2. ภาพเขียน ภาพจิตรกรรม ภาพร่างให้ ภาพปูนปั้น

การประเมินผล

1. สังเกตการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น
2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางขอบคุณและขอโทษขณะทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน
3. สังเกตการแสดงท่าทางเลียนแบบ
4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม



แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 7 วันที่ 1

- |                                    |  |                                    |            |             |               |            |               |
|------------------------------------|--|------------------------------------|------------|-------------|---------------|------------|---------------|
| ประเภทการเคลื่อนไหว                | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การคลาน”</li> <li>2. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์</li> </ol>  |                                    |            |             |               |            |               |
| จุดประสงค์                         | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เรียนรู้การปฏิเสธอย่างเหมาะสม</li> <li>2. ปฏิบัติตนตามข้อตกลงได้</li> <li>3. เคลื่อนไหวร่างกายเชิงสร้างสรรค์พร้อมอุปกรณ์ได้</li> </ol>   |                                    |            |             |               |            |               |
| กิจกรรม                            |  |                                    |            |             |               |            |               |
| ขั้นนำ                             | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ให้เด็กเลือกที่นั่งตามอิสระ โดยไม่ชนกับเพื่อน</li> <li>2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะ จังหวะช้า “คลานช้า” เคาะจังหวะเร็ว “คลานเร็ว” เคาะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด”</li> <li>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการคลานไปทั่วบริเวณต่างๆ ตามจังหวะสัญญาณที่ครูเคาะ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว</li> </ol> |                                    |            |             |               |            |               |
| ขั้นกิจกรรม                        | <ol style="list-style-type: none"> <li>4. ให้เด็กเลือกหยิบอุปกรณ์คนละ 1 อย่าง และเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมกับอุปกรณ์ตามสัญญาณและจังหวะที่เคาะ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้จับกลุ่มตามจำนวนที่ครูกำหนด เช่น 3 คน จากนั้นก็ให้แลกเปลี่ยนในการเคลื่อนไหวโดยไม่ซ้ำกับอุปกรณ์เดิมก่อนที่จะจับกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมเช่นเดิมซ้ำอีก 2 รอบ</li> </ol>   |                                    |            |             |               |            |               |
| ขั้นสรุป                           | <ol style="list-style-type: none"> <li>5. ให้เด็กนั่งพักอ่อนเสียบๆ หลังเสร็จกิจกรรม และร่วมกันแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้             <ul style="list-style-type: none"> <li>- ถ้าสมมติว่าเด็กๆ จับกลุ่มอยู่กับน้องตองแล้ว แต่น้องแมงปอชวนไปอยู่กลุ่มน้องแมงปอ เด็กๆ จะทำอย่างไร</li> </ul> </li> </ol>  |                                    |            |             |               |            |               |
| สื่อ                               | <table border="0"> <tr> <td>1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ รำมะนา</td> <td>4. ตะเกียบ</td> </tr> <tr> <td>2. ห่วงหวาย</td> <td>5. ไม้หนีบผ้า</td> </tr> <tr> <td>3. ลูกโป่ง</td> <td>6. ฝาน้ำอัดลม</td> </tr> </table>  | 1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ รำมะนา | 4. ตะเกียบ | 2. ห่วงหวาย | 5. ไม้หนีบผ้า | 3. ลูกโป่ง | 6. ฝาน้ำอัดลม |
| 1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ รำมะนา | 4. ตะเกียบ   |                                    |            |             |               |            |               |
| 2. ห่วงหวาย                        | 5. ไม้หนีบผ้า  |                                    |            |             |               |            |               |
| 3. ลูกโป่ง                         | 6. ฝาน้ำอัดลม  |                                    |            |             |               |            |               |

**การประเมินผล**

1. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางปฏิเสธเมื่อผู้อื่นชวนจับกลุ่ม หรือ แลกอุปกรณ์ในสิ่งที่ชอบ
2. สังเกตการปฏิบัติตามข้อตกลง
3. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมอุปกรณ์
4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย  
สัปดาห์ที่ 7 วันที่ 2

ประเภทการเคลื่อนไหว	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การเดิน”</li> <li>2. การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม</li> </ol>
จุดประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. แสดงออกอย่างเหมาะสมเมื่อได้รับคำชมเชย</li> <li>2. รู้จักมารยาททางสังคม</li> <li>3. เป็นผู้นำผู้ตามในการทำกิจกรรมได้</li> </ol>
กิจกรรม	
ขั้นนำ	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ให้เด็กเลือกยืนตามอิสระและยืนห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน</li> <li>2. ครูนัดหมายสัญญาณที่ใช้ในการเคลื่อนไหว เเคะจังหวะเร็ว “เดินเร็ว” เเคะจังหวะช้า “เดินช้า” เเคะ 2 ครั้งติดกัน “หยุด”</li> <li>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการเดินไปทั่วบริเวณห้องตามจังหวะที่ครูเเคะในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่ายืนทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว</li> </ol>
ขั้นกิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> <li>4. ให้เด็กยืนเป็นวงกลมผลัดกันออกมาแสดงสีหน้าและอารมณ์ต่างๆ เช่น หน้ายิ้ม หน้าโกรธ หน้าตกใจ หน้าเศร้า ให้เพื่อนทำตาม เมื่อทำเสร็จให้คนที่ยืนถัดไปกล่าวคำชมเชยเพื่อน และออกมาเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่อ ครูใช้คำถามสอดแทรกขณะทำกิจกรรม เช่น <ul style="list-style-type: none"> <li>- เวลาที่มีคนชมเราจะแสดงท่าทางอย่างไร</li> <li>- เด็กๆ จะแสดงท่าทางอย่างไรเวลาที่รู้สึกดีใจ</li> </ul> </li> </ol>
ขั้นสรุป	<ol style="list-style-type: none"> <li>5. ให้เด็กนั่งพักผ่อนคลายหลังเสร็จกิจกรรม</li> <li>6. ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> <li>- เด็กๆ จะแสดงสีหน้าอย่างไร เวลาที่รู้สึกมีความสุข</li> </ul> </li> </ol>
สื่อ	เครื่องเเคะจังหวะ ได้แก่ กลอง
การประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สังเกตสีหน้า แววตา ท่าทาง การยิ้มรับหรือปรบมือดีใจเมื่อได้รับคำชมเชย</li> <li>2. สังเกตการพูด แสดงท่าทางขอบคุณและขอโทษขณะทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน</li> <li>3. สังเกตการเป็นผู้นำผู้ตามในการทำกิจกรรม</li> <li>4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม</li> </ol>

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 7 วันที่ 3

- ประเภทการเคลื่อนไหว** 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การวิ่ง”  
2. การเคลื่อนไหวเลียนแบบ
- จุดประสงค์** 1. แสดงท่าทางความรู้สึกได้เหมาะสมเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ  
2. ชักชวนผู้อื่นร่วมทำกิจกรรมได้  
3. แสดงท่าทางเลียนแบบได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ** 1. ให้เด็กเลือกขึ้นในบริเวณที่กำหนด โดยไม่ชนกับเพื่อน  
2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “วิ่งช้า” เคาะจังหวะเร็ว “วิ่งเร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว  
3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการวิ่งอย่างอิสระตามจังหวะที่ครูเคาะไปในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้ หยุด การเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที่ยว
- ขั้นกิจกรรม** 4. ให้เด็กเลือกจับคู่ตามความสมัครใจ โดยแบ่งบทบาทกัน ให้ 1 คน แสดงท่าทางเลียนแบบคนพิการเป็นอะไรก็ได้ เช่น ตาบอด เป็นใบ้ ขาเป๋ ขาขาด ส่วนอีก 1 คนแสดงเป็นคนปกติ จากนั้นให้ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะโดยให้คนที่เป็นปกติคอยช่วยเหลือ เพื่อนที่เลียนแบบคนพิการขณะเคลื่อนไหว เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้เปลี่ยนบทบาทกัน ปฏิบัติเช่นเดิมซ้ำอีกรอบ
- ขั้นสรุป** 5. ให้เด็กค่อยๆ นั่งลงและเอนตัวนอนลงบนพื้นนอนหลับตา 1 นาที  
6. ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำโดยใช้คำถาม ดังนี้  
- สมมติว่าในห้องของเรามีเพื่อนคนหนึ่งพิการแขนขาด 1 ข้าง เด็กๆ สามารถจะช่วยเหลือเพื่อนคนนี้ได้อย่างไรบ้าง
- สื่อ** เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กรับ

**การประเมินผล**

1. สังเกตการแสดงท่าทาง ความรู้สึกละณะทำกิจกรรม
2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางชักชวนผู้อื่นมาร่วมเล่นหรือทำกิจกรรมด้วยกัน
3. สังเกตการแสดงท่าทางเลียนแบบคนพิการ
4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 7 วันที่ 4

- ประเภทการเคลื่อนไหว** 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การกระโดด”  
2. การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย
- จุดประสงค์** 1. เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม  
2. ปฏิบัติตนตามข้อตกลงได้  
3. แสดงท่าทาง ความรู้สึกจากคำบรรยายได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ** 1. ให้เด็กหาพื้นที่ยืนตามอิสระ โดยไม่ชนกับเพื่อน  
2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า ให้ “กระโดดช้า” เคาะจังหวะเร็ว “กระโดดเร็ว” เคาะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว  
3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการกระโดดไปทั่วบริเวณตามจังหวะ สัญญาณไปในทิศทางต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดในทำนองทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว
- ขั้นกิจกรรม** 4. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระ ตามจินตนาการโดยฟังคำบรรยาย “เด็กๆ เดินมาโรงเรียน พบกระเป๋าใส่ดวงค์หล่นอยู่เปิดดู มีเงินจึงนำไปส่งคุณครู คุณครูพูดชมว่าเป็นเด็กดี จากนั้นจึงเดินไปซื้อน้ำ แต่คนขายกำลังนอนหลับ เด็กๆ รู้สึกกระหายน้ำมากเลยจะทำอย่างไรดี จะหยิบขวดน้ำมาเลยดีไหมนะ เด็กๆ จึงตัดสินใจเดินไปปลุกคนขายและขอซื้อน้ำเปล่า 1 ขวด พร้อมกับส่งเงินให้คนขาย จากนั้นก็เปิดขวดน้ำหยิบหลอดใส่และดื่มน้ำให้หายกระหายแล้วเดินไปนั่งพักใต้ต้นไม้และหลับไปด้วยความเหนื่อย”
- ขั้นสรุป** 5. ให้เด็กนั่งหรือนอนพักผ่อนตามอิสระ และร่วมกันแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำ เช่น  
- ถ้าเด็กๆ เก็บของได้นอกจากจะนำไปส่งครูจะทำอย่างไรได้อีก
- สื่อ** เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง

**การประเมินผล**

1. สังเกตการแสดงท่าทาง ความรู้สึกในการที่ไม่หยิบของผู้อื่นมาเป็นของตนเองขณะที่ทำกิจกรรม
2. สังเกตการปฏิบัติตามข้อตกลง
3. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายตามคำบรรยาย
4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 8 วันที่ 1

- |                     |  |
|---------------------|--|
| ประเภทการเคลื่อนไหว | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การเขย่ง”</li> <li>2. การเคลื่อนไหวผู้นำผู้ตาม</li> </ol>  |
| จุดประสงค์          | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เรียนรู้การรอคอย</li> <li>2. เรียนรู้การแบ่งปันให้ผู้อื่นได้</li> <li>3. เป็นผู้นำและผู้ตามในการทำกิจกรรมได้</li> </ol>  |
| กิจกรรม             |  |
| ขั้นนำ              | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ให้เด็กเลือกที่ยืนภายในบริเวณที่กำหนด ขึ้นห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน</li> <li>2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคะะจังหวะช้า “เดินเขย่งช้า” เคะะจังหวะเร็ว “เดินเขย่งเร็ว” เคะะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว</li> <li>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการเขย่งไปทั่วบริเวณต่างๆ ตามจังหวะสัญญาณ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว</li> </ol>   |
| ขั้นกิจกรรม         | <ol style="list-style-type: none"> <li>4. ให้เด็กแบ่งออกเป็น 4 แถว แถวละ 4 คน ให้เด็กคนที่อยู่หัวแถวมาหยิบห่วงหวายเป็นห่วงละห่วง จากนั้นคนที่อยู่หัวแถว สมมติตนเองเป็นผู้ขับขี่ยานพาหนะ เช่น รถยนต์ มอเตอร์ไซด์ เรือ เครื่องบิน ทำท่าทางอย่างอิสระ ตามจังหวะที่ครูเคะะให้เพื่อนๆ ที่อยู่แถวปฏิบัติตามเมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้เดินไปต่อท้ายแถวและส่งห่วงหวายเป็นห่วงให้เด็กคนที่ 2 มาอยู่หัวแถวทำท่าทางอย่างอิสระตามจังหวะที่ครูเคะะให้เพื่อนๆ ปฏิบัติตามและเปลี่ยนเป็นยานพาหนะทางน้ำและทางอากาศ ทำเช่นนี้จนครบทุกคน</li> </ol> |
| ขั้นสรุป            | <ol style="list-style-type: none"> <li>5. ให้เด็คนั่งพักผ่อนเสียบๆ หลังเสร็จกิจกรรม</li> <li>6. ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้             <ul style="list-style-type: none"> <li>- เด็กๆ รู้สึกอย่างไรที่ต้องแบ่งห่วงหวายเป็นห่วงให้เพื่อนใช้ด้วย</li> </ul> </li> </ol>   |
| สื่อ                | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เครื่องเคะะจังหวะ ได้แก่ รำมะนา</li> <li>2. ห่วงหวายเป็นห่วง</li> </ol>  |



**การประเมินผล**

1. สังเกตท่าทางและการแสดงความรู้สึกขณะรอยคอบุปกรณ์
2. สังเกตการแบ่งปันสิ่งของหรืออุปกรณ์ให้เพื่อน
3. สังเกตการเป็นผู้นำผู้ตามในการเคลื่อนไหว

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 8 วันที่ 2

- ประเภทการเคลื่อนไหว** 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การควมม้า”  
2. การเคลื่อนไหวเลียนแบบ
- จุดประสงค์** 1. เรียนรู้การร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและสนุกสนาน  
2. รู้จักมารยาททางสังคม  
3. แสดงท่าทางเลียนแบบได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ** 1. ให้เด็กเลือกยืนตามอิสระและยืนห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน  
2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคะะจังหวะช้า ให้ทำท่า “ควมม้าช้า” เคะะจังหวะเร็ว “ควมม้าเร็ว” และเคะะจังหวะ 2 ครั้ง ติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว  
3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการควมม้าไปทั่วบริเวณต่างๆ ตาม จังหวะสัญญาณ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหว ในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว
- ขั้นกิจกรรม** 4. ให้เด็กจับกลุ่มๆ ละ 3 คน ให้คนที่ยืนตรงกลางทำท่าเลียนแบบ ตีกลด้ามลูก ส่วนอีก 2 คนเป็นคนเล่นโดยการผลัดกันผลัดตีกลด จากนั้นเปลี่ยนให้คนผลัดมาเป็นตีกลดบ้าง ทำเช่นนี้อีกครั้ง ขณะทำ กิจกรรมครูพูดสอดแทรก “เด็กๆ ค่อยๆ ผลัดเพื่อนนะคะ อย่าผลัด แรงเคี้ยวเพื่อนจะเจ็บ”
- ขั้นสรุป** 5. ให้เด็กนั่งหรือนอนผ่อนคลายกล้ามเนื้อโดยการผลัดกันนวด  
6. ร่วมกันแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำ โดยใช้คำถาม ดังนี้
- รู้สึกอย่างไรตอนที่เป้นตีกลด้ามลูกแล้วโดนเพื่อนผลัด
  - ถ้าเลือกได้อยากเป้นคนผลัดหรือเป้นตีกลด
- สื่อ** เครื่องเคะะจังหวะ ได้แก่ กลอง

**การประเมินผล**

1. สัมผัสจากการแสดงท่าทาง ความรู้สึกลักษณะทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน
2. สัมผัสการพูดหรือการแสดงท่าทาง ที่เป็นมารยาททางสังคมในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน
3. สัมผัสการแสดงท่าทางเลียนแบบตุ๊กตาส้มลูก
4. สัมผัสการสนทนาและตอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 8 วันที่ 3

- |                     |   |
|---------------------|---|
| ประเภทการเคลื่อนไหว | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “ก้าวกระโดด”</li> <li>2. การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย</li> </ol>   |
| จุดประสงค์          | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เรียนรู้การร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้</li> <li>2. ชักชวนผู้อื่นร่วมทำกิจกรรมได้</li> <li>3. แสดงท่าทางตามคำบรรยายได้</li> </ol>   |
| กิจกรรม             |   |
| ขั้นนำ              | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ให้เด็กเลือกยืนในบริเวณที่กำหนด ยืนห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน</li> <li>2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “ก้าวกระโดดช้า” เคาะจังหวะเร็ว “ก้าวกระโดดเร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว</li> <li>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการก้าวกระโดดอย่างอิสระตามจังหวะที่ครูเคาะ ไปในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่ายืนที่ ทำช้า 2-3 เที้ยว</li> </ol>   |
| ขั้นกิจกรรม         | <ol style="list-style-type: none"> <li>4. ให้เด็กสมมติว่าตัวเองเป็นใบไม้ จากนั้นจับกลุ่มกับเพื่อนเพื่อรวมกันเป็นต้นไม้ตามความสมัครใจ ประมาณ 3 ต้น และเคลื่อนไหวร่างกายตามคำบรรยาย ดังนี้ “ใบไม้อยู่รวมกันบนต้นไม้ใหญ่อย่างมีความสุข ไม่นานนักใบไม้ก็ถูกแสงแดดที่ค่อยๆ ส่องแสงมาจนรู้สึกร้อนและร้อนมากขึ้นเรื่อยๆ จากนั้นก็มีลมพายุพัดมาด้วยความแรง ลมค่อยพัดแรงขึ้น แรงขึ้นเรื่อยๆ ใบไม้โคนลมพายุพัดหลุดออกจากต้น ปลิวกระจายไปทั่วบริเวณเป็นคู่ๆ แล้วลมก็ค่อยๆ สงบลง ใบไม้ค่อยๆ ลอยต่ำลง ต่ำลงและหล่นกระจายไปทั่วพื้น”</li> </ol> |
| ขั้นสรุป            | <ol style="list-style-type: none"> <li>5. ให้เด็กนอนพักผ่อนตามอิสระ</li> <li>6. ร่วมกันแสดงความรู้สึกของตนเอง เกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำโดยใช้คำถาม ดังนี้             <ul style="list-style-type: none"> <li>- เด็กรู้สึกอย่างไรตอนที่ใบไม้</li> <li>- เด็กๆ คิดว่ามีอะไรบ้างที่สามารถโคนลมพัดปลิวได้</li> </ul> </li> </ol>  |
| สื่อ                | เครื่องเคาะจังหวะ เช่น กรับ   |

**การประเมินผล**

1. สังเกตการร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน
2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางชักชวนผู้อื่นมาร่วมเล่นหรือทำกิจกรรมด้วยกัน
3. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายตามคำบรรยาย
4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 8 วันที่ 4

- ประเภทการเคลื่อนไหว**
1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การสไลด์”
  2. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์
- จุดประสงค์**
1. แสดงความชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่นได้
  2. เรียนรู้การแบ่งปันให้ผู้อื่นได้
  3. เคลื่อนไหวร่างกายเชิงสร้างสรรค์พร้อมอุปกรณ์ได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ**
1. ให้เด็กหาพื้นที่ยืนตามอิสระ โดยไม่ชนกับเพื่อน
  2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “สไลด์ช้า” เคาะจังหวะเร็ว “สไลด์เร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว
  3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการสไลด์ ไปทั่วบริเวณต่างๆ ตามจังหวะสัญญาณที่ครูเคาะ และเคลื่อนไหวร่างกายไปในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที่ยว
- ขั้นกิจกรรม**
4. ให้เด็กหีบห่อห่วยซึ่งมีจำนวนครึ่งหนึ่งของจำนวนเด็ก ครูใช้คำถามกระตุ้น “ห่วยห่วยมีไม่พอกับจำนวนของเด็กๆ จะทำอย่างไรดีคะ” พร้อมกับกล่าวชมเชยในคำตอบของเด็กๆ จากนั้นให้เด็กจับคู่ช่วยกันคิดสร้างสรรค์ทำทางในการเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมห่วยตามจังหวะที่เคาะ โดยคิดว่าห่วยห่วยเป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของยานพาหนะชนิดนั้น ของรถยนต์ เช่น พวงมาลัย กระจก ล้อรถ หรือของเครื่องบิน เช่น ปีก ใบพัด ที่นั่ง เป็นต้น
  5. ให้เด็กเคลื่อนไหวตามสัญญาณและข้อตกลงโดยพยายามไม่ให้ชนกับผู้อื่นๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ก็ให้ค้างในท่านั้น
- ขั้นสรุป**
6. นั่งพักก่อนหลังเสร็จกิจกรรม
  7. ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำโดยใช้คำถาม ดังนี้
    - ถ้าให้พุดชมเพื่อน เด็กๆ จะชมเพื่อนว่าอะไรคะ
- สื่อ**
1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง
  2. ห่วยห่วย

**การประเมินผล**

1. สังเกตท่าทาง สีหน้า แววตา คำพูดและน้ำเสียงที่แสดงความชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น
2. สังเกตการแบ่งปันอุปกรณ์ให้เพื่อนขณะทำกิจกรรมร่วมกัน
3. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมกับเพื่อน
4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 9 วันที่ 1

- |                      |   |            |                    |                      |                      |
|----------------------|---|------------|--------------------|----------------------|----------------------|
| ประเภทการเคลื่อนไหว  | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การคลาน”</li> <li>2. การเคลื่อนไหวเลียนแบบ</li> </ol>   |            |                    |                      |                      |
| จุดประสงค์           | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้ได้</li> <li>2. รู้จักมารยาททางสังคม</li> <li>3. แสดงท่าทางเลียนแบบได้</li> </ol>  |            |                    |                      |                      |
| กิจกรรม              |   |            |                    |                      |                      |
| ขั้นนำ               | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ให้เด็กเลือกที่นั่งตามอิสระ โดยไม่ชนกับเพื่อน</li> <li>2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะ จังหวะช้า “คลานช้า” เคาะจังหวะเร็ว “คลานเร็ว” เคาะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด”</li> <li>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการคลานไปทั่วบริเวณต่างๆ ตามจังหวะสัญญาณที่ครูเคาะ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที่ยว</li> </ol>  |            |                    |                      |                      |
| ขั้นกิจกรรม          | <ol style="list-style-type: none"> <li>4. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง “ลมพัดพัด” เมื่อถึงวรรคสุดท้ายใส่ชื่อเด็กคนใดคนหนึ่ง แล้วให้คนที่ถูกเอ่ยชื่อบอกความต้องการของตนเองให้เพื่อนรู้ เช่น             <ul style="list-style-type: none"> <li>- น้องแบมบอกให้..... ทุกคนเป็นผีเสื้อ</li> <li>- น้องโจนัทบอกให้ .....น้องกระดกเป็นลิง</li> <li>- น้องแมงปอบบอกให้..... น้องใหม่เป็นตุ๊กตา</li> <li>- น้องตองบอกให้.....ทุกคนเป็นใบไม้</li> </ul> </li> </ol> |            |                    |                      |                      |
| ขั้นสรุป             | <ol style="list-style-type: none"> <li>5. ให้เด็กนั่งพักอ่อนเจิบๆ หลังเสร็จกิจกรรม</li> <li>6. ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำด้วยคำถาม ดังนี้             <ul style="list-style-type: none"> <li>- เวลาที่มีใครทำอะไรให้กับเรา เราควรทำอย่างไรล่ะ</li> <li>- ถ้าเด็กเดินชนเพื่อนหรือทำให้เพื่อนเจ็บโดยไม่ได้ตั้งใจ ควรทำอย่างไรล่ะ</li> </ul> </li> </ol>  |            |                    |                      |                      |
| สื่อ                 | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ รำมะนา</li> <li>2. เพลงลมพัดพัด             <table border="0" style="margin-left: 20px; width: 100%;"> <tr> <td>ลมเพ ลมพัด</td> <td>โบกสะบัด พัดมาไวไว</td> </tr> <tr> <td>ลมเพ ลมพัดอะไร (ช้า)</td> <td>น้อง.....บอกให้.....</td> </tr> </table> </li> </ol>  | ลมเพ ลมพัด | โบกสะบัด พัดมาไวไว | ลมเพ ลมพัดอะไร (ช้า) | น้อง.....บอกให้..... |
| ลมเพ ลมพัด           | โบกสะบัด พัดมาไวไว  |            |                    |                      |                      |
| ลมเพ ลมพัดอะไร (ช้า) | น้อง.....บอกให้.....  |            |                    |                      |                      |



**การประเมินผล**

1. สังเกตการพูดแสดงความรู้สึกและความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้
2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางขอบคุณและขอโทษผู้อื่น
3. สังเกตการแสดงท่าทางเลียนแบบ
4. สังเกตจากการสนทนาและตอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 9 วันที่ 2

- ประเภทการเคลื่อนไหว**
1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การเดิน”
  2. การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย
- จุดประสงค์**
1. เรียนรู้การปฏิเสธอย่างเหมาะสม
  2. ปฏิบัติตามข้อตกลงได้
  3. แสดงท่าทางความรู้สึกจากคำบรรยายได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ**
1. ให้เด็กเลือกยืนตามอิสระและยืนห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน
  2. ครูนัดหมายสัญญาณที่ใช้ในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะเร็ว “เดินเร็ว” เคาะจังหวะช้า “เดินช้า” เคาะ 2 ครั้งติดกัน “หยุด”
  3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการเดินไปทั่วบริเวณห้องตามจังหวะที่ครูเคาะในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที่ยว
- ขั้นกิจกรรม**
4. ให้เด็กแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม จากนั้นเลือกบริเวณพื้นที่สำหรับเคลื่อนไหวทีละกลุ่ม
  5. ให้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายตามคำบรรยาย โดยมีข้อตกลงว่า เด็กๆ ทุกคนเป็นใบไม้ไม่สามารถพูดได้แต่ให้แสดงท่าทางสีหน้า ตอบสนองต่อคำบรรยายที่ฟัง ถ้ามีชื่อใครก็ให้แสดงท่าทางตามสิ่งที่ได้ยินกับเพื่อนคนใดคนหนึ่ง เช่น “เด็กๆ กำลังวิ่งเล่นอยู่ที่สนามเด็กเล่น น້องม่อนมาชวนไปเก็บผักตบชวาที่ริมคลอง เด็กๆ จึงหันไปที่น້องม่อน ..... (ให้แสดงท่าทางตามความรู้สึก) ส่วนน້องฟิล์มก็มาชวนไปเตะฟุตบอล น້องแมงปอมาชวนไปอ่านหนังสือนิทานที่ห้องสมุด น້องเกมก็ชวนไปยิงนก” ผลัดเปลี่ยนกันออกมาเคลื่อนไหวจนครบทั้ง 2 กลุ่ม
- ขั้นสรุป**
6. ให้เด็คนั่งพ่นคลายกล้ามเนื้อหลังเสร็จกิจกรรม
  7. ร่วมกันแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำ โดยใช้คำถาม ดังนี้
    - เด็กๆ จะพูดปฏิเสธกับเพื่อนอย่างไร ถ้าเพื่อนมาชวนให้เล่นหรือทำในสิ่งที่ไม่ชอบ

สื่อ

การประเมินผล

เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กลอง

1. สังเกตการแสดงท่าทาง สีหน้า ในการปฏิเสธเมื่อผู้อื่นให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบ
2. สังเกตการเล่นและการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน
3. สังเกตการแสดงท่าทาง อารมณ์และความรู้สึกตามคำบรรยาย
4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 9 วันที่ 3

- ประเภทการเคลื่อนไหว**
1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การวิ่ง”
  2. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์
- จุดประสงค์**
1. ได้รับความรู้สึกของผู้อื่นได้
  2. รู้จักมารยาททางสังคม
  3. เคลื่อนไหวร่างกายเชิงสร้างสรรค์พร้อมอุปกรณ์ได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ**
1. ให้เด็กเลือกยืนในบริเวณที่กำหนด ยืนห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน
  2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “วิ่งช้า” เคาะจังหวะเร็ว “วิ่งเร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว
  3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการวิ่งไปทั่วบริเวณห้องตามจังหวะที่ครูเคาะในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที่ยว
- ขั้นกิจกรรม**
4. ให้เด็กแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 4 คน ตามความสมัครใจ
  5. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมารับท่อนไม้จากคุณครูกลุ่มละ 1 อัน พร้อมใช้คำถามสอดแทรก “เด็กๆ ค่ะเวลาที่รับของจากผู้ใหญ่เด็กๆ ต้องทำอะไรคะ” จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมกับท่อนไม้โดยการถือหรือวางบนศีรษะ บ่า หนีบรักแร้ วางบนหลังมือ ฯลฯ แต่แต่ละกลุ่มคิดสร้างสรรค์ท่าที่ไม่ซ้ำกัน โดยกำหนดให้สมาชิกภายในกลุ่มทุกคนต้องมีส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายสัมผัสกับท่อนไม้ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้ค้างอยู่ในท่านั้น ขณะทำกิจกรรมครูใช้คำถามสอดแทรก เช่น
    - เด็กๆ ลองมองดูหน้าเพื่อนๆ ในกลุ่มของเราคิดว่าตอนนี้เพื่อนๆ กำลังมีความรู้สึกอย่างไร
    - ค่อยๆ เคลื่อนไหวร่างกายนะคะ คอยสังเกตเพื่อนคิดว่าเพื่อนได้สัมผัสท่อนไม้หรือเปล่า

- ขั้นสรุป
6. ให้เด็กนั่งพักผ่อนคลายๆ หลังเสร็จกิจกรรม
  7. ร่วมกันแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำโดยคำถาม ดังนี้
    - รู้สึกอย่างไรตอนที่ต้องเคลื่อนไหวไปพร้อมๆ กันทั้ง 4 คน
- สื่อ
1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กรับ
  2. ท่อนไม้
- การประเมินผล
1. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางตอบสนองต่ออารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น
  2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางขอโทษและขอบคุณผู้อื่นขณะทำกิจกรรม
  3. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมอุปกรณ์
  4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 9 วันที่ 4

- ประเภทการเคลื่อนไหว** 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การกระโดด”  
2. การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม
- จุดประสงค์** 1. แสดงท่าทางความรู้สึกได้เหมาะสมเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ  
2. ชักชวนผู้อื่นร่วมทำกิจกรรมได้  
3. เป็นผู้นำและผู้ตามในการทำกิจกรรมได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ** 1. ให้เด็กหาพื้นที่ยืนตามอิสระ โดยไม่ชนกับเพื่อน  
2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า ให้ “กระโดดช้า” เคาะจังหวะเร็ว “กระโดดเร็ว” เคาะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว  
3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการกระโดดไปทั่วบริเวณตามจังหวะ สัญญาณไปในทิศทางต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดในทำนองทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว
- ขั้นกิจกรรม** 4. ให้เด็กแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยให้กลุ่มที่ 1 แสดงท่าทางเป็นคนปกติ กลุ่มที่ 2 แสดงท่าทางเป็นคนพิการ เช่น ตาบอด แขนขาด ขาขาด 1 ข้าง ขาเป๋ เป็นต้น โดยให้สมาชิกในกลุ่มที่ 2 ผลัดกันเป็นผู้นำในการแสดงท่าทางเป็นคนพิการและให้เพื่อนๆ ทำตาม ส่วนคนที่แสดงเป็นคนปกติให้ไปจับคู่กับเพื่อนที่แสดงเป็นคนพิการ ตามความสมัครใจ และคอยช่วยเหลือเพื่อนขณะเคลื่อนไหวร่างกาย เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้เปลี่ยนคู่ใหม่  
5. ปฏิบัติเช่นเดิมซ้ำอีกรอบ โดยเปลี่ยนบทบาทกัน ให้กลุ่มที่ 1 แสดงท่าทางเป็นคนพิการบ้าง แล้วให้กลุ่มที่ 2 แสดงท่าทางเป็นคนปกติ
- ขั้นสรุป** 6. ให้เด็กรับฟังเพื่อนหลังเสร็จกิจกรรม  
7. ร่วมกันแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำโดยใช้คำถาม ดังนี้  
- ถ้าในห้องเรียนของเด็กๆ มีเพื่อนคนหนึ่งพิการแขนขาขาด เด็กๆ จะช่วยเหลือเพื่อนอย่างไรบ้าง
- สื่อ** เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง

**การประเมินผล**

1. สังเกตการแสดงท่าทาง การกระทำที่แสดงต่อเพื่อนที่แสดงเป็น  
คนพิการ
2. สังเกตการพูดและแสดงท่าทางชักชวนผู้อื่นมาร่วมเล่นหรือทำ  
กิจกรรมด้วยกัน
3. สังเกตการเป็นผู้นำผู้ตามในการทำกิจกรรม
4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 10 วันที่ 1

- ประเภทการเคลื่อนไหว**
1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การเขย่ง”
  2. การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย
- จุดประสงค์**
1. แสดงออกอย่างเหมาะสมเมื่อได้รับคำชมเชย
  2. รู้จักมารยาททางสังคม
  3. แสดงท่าทาง ความรู้สึกจากคำบรรยายได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ**
1. ให้เด็กเลือกที่ขึ้นตามอิสระโดยไม่ชนกับเพื่อน
  2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “เดินเขย่งช้า” เคาะจังหวะเร็ว “เดินเขย่งเร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้ง ติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว
  3. เคลื่อนไหวร่างกายโดยการเขย่งไปทั่วบริเวณต่างๆ ตามจังหวะสัญญาณ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหว ในทำนองนั้นทำซ้ำ 2-3 เที้ยว
- ขั้นกิจกรรม**
4. ให้เด็กฟังคำบรรยายและแสดงท่าทางตามจินตนาการ “เด็กๆ เดินมาโรงเรียนแต่เข้ามาองเห็นกำแพงโรงเรียนมีรอยขีดขีด เด็กๆ จึงไปหิ้วกระป๋องน้ำพร้อมผ้าชุบน้ำมาเช็ดทำความสะอาด คุณครูเดินผ่านมาและชมว่าเป็นเด็กดี เด็กๆ ก็ยิ้มและกล่าวขอบคุณ เสร็จแล้วชักผ้าไปตาก เดินมาในบริเวณโรงเรียนพบขยะตกอยู่จึงเก็บใส่ถัง คุณครูถามว่าทำไมเด็กๆ ว่าน่ารักจัง เด็กๆ รู้สึกดีใจมาก ครูใช้คำถามกระตุ้น เช่น
    - ไหนลองแสดงท่าทางเวลาที่เด็กๆ รู้สึกดีใจมากๆ ซิคะ
 เย็นนั้นพอกลับไปบ้านเด็กๆ กินข้าวได้หมดจานและนอนหลับฝันดีตลอดคืน”
- ขั้นสรุป**
5. ให้เด็กนอนพักอ่อนๆ หลังเสร็จกิจกรรม
  6. ร่วมกันแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำโดยใช้คำถามดังนี้
    - เวลาที่มีคนชม เราจะรู้สึกอย่างไร ลองแสดงท่าทางให้เพื่อนๆ ดูซิคะ



สื่อ  
การประเมินผล

เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ รำมะนา

1. สังเกตท่าทาง สีหน้า แววตา คำพูดและน้ำเสียงที่แสดงความชื่นชม  
ในความสำเร็จของตนเอง
2. สังเกตการพูดและแสดงท่าทางขอบคุณผู้อื่นขณะทำกิจกรรม
3. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายตามคำบรรยาย
4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย  
สัปดาห์ที่ 10 วันที่ 2

- ประเภทการเคลื่อนไหว** 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การควมม้า”  
2. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์
- จุดประสงค์** 1. เรียนรู้การรอกคอย  
2. เรียนรู้การแบ่งปันให้ผู้อื่นได้  
3. เคลื่อนไหวร่างกายเชิงสร้างสรรค์พร้อมอุปกรณ์ได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ** 1. ให้เด็กเลือกยืนตามอิสระและยืนห่างจากเพื่อน โดยไม่ชนกัน  
2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า ให้ทำท่า “ควมม้าช้า” เคาะจังหวะเร็ว “ควมม้าเร็ว” และเคาะจังหวะ 2 ครั้ง ติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว  
3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการควมม้าไปทั่วบริเวณต่างๆ ตามจังหวะสัญญาณ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่ายืนทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว
- ขั้นกิจกรรม** 4. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามอิสระ เมื่อผ่านตะกร้าท่อนไม้ก็ให้หยิบท่อนไม้คนละ 1 อัน โดยท่อนไม้มีจำนวนครึ่งหนึ่งของจำนวนเด็กที่ทำกิจกรรม จากนั้นให้สมมติว่าท่อนไม้เป็นอะไรก็ได้ที่เราต้องใช้ในเวลาที่ผ่านมา ส่วนคนที่ไม่มีท่อนไม้ก็ให้เคลื่อนไหวไปตามปกติ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้ส่งท่อนไม้ให้กับเพื่อนที่ไม่มีท่อนไม้ พร้อมกับบอกว่าท่อนไม้นั้นเป็นอะไร เช่น
- เราให้ร่มเธอนะ
  - เสื่อกันฝนใส่ไว้ นะเธอจะได้ไม่เป็นหวัด
- จากนั้นก็เคลื่อนไหวร่างกายพร้อมท่อนไม้โดยสมมติให้เป็นสิ่งอื่นไม่ซ้ำกับที่เพื่อนให้ ปฏิบัติเช่นเดิมซ้ำอีกรอบ
- ขั้นสรุป** 5. ให้เด็คนั่งพักผ่อนคลาย หลังเสร็จกิจกรรม และร่วมกันแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำโดยใช้คำถาม ดังนี้
- ถ้าในห้องมีตุ๊กตาอยู่ตัวเดียวแล้วเด็กๆ ทุกคนอยากเล่นเหมือนกัน จะทำอย่างไรคะ

สื่อ

1. เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กลอง

2. ท่อนไม้

การประเมินผล

1. สังเกตการรอยคอบขณะที่เพื่อนกำลังใช้อุปกรณ์

2. สังเกตการแบ่งปันอุปกรณ์ให้กับเพื่อน

3. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมอุปกรณ์

4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 10 วันที่ 3

ประเภทการเคลื่อนไหว	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การก้าวกระโดด”</li> <li>2. การเคลื่อนไหวเป็นผู้นำผู้ตาม</li> </ol>
จุดประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม</li> <li>2. ปฏิบัติตนตามข้อตกลงได้</li> <li>3. เป็นผู้นำและผู้ตามในการทำกิจกรรมได้</li> </ol>
กิจกรรม	
ขั้นนำ	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ให้เด็กเลือกขึ้นในบริเวณที่กำหนด ยืนห่างจากเพื่อนโดยไม่ชนกัน</li> <li>2. ครูนำหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “ก้าวกระโดดช้า” เคาะจังหวะเร็ว “ก้าวกระโดดเร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว</li> <li>3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการก้าวกระโดดอย่างอิสระตามจังหวะที่ครูเคาะ ไปในทิศทางและระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่ายืนที่ ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว</li> </ol>
ขั้นกิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> <li>4. ให้เด็กนำของใช้ส่วนตัวคนละ 2 ชิ้นมาวางบนพื้นห้องให้ทั่วบริเวณห้อง จากนั้นให้อาสาสมัครออกมาเป็นผู้นำในการเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบสัตว์ พร้อมกับเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะที่เคาะ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ถ้าอยู่ใกล้ของตนเองให้หยิบขึ้นมาและหาที่วางใหม่ แต่ถ้าไม่ใช่ของตัวเองให้ยื่นเฉยๆ ปฏิบัติเช่นเดิมซ้ำอีก 2 รอบ</li> </ol>
ขั้นสรุป	<ol style="list-style-type: none"> <li>5. ให้เด็กรับพัสดุหลังเสร็จกิจกรรม</li> <li>6. ร่วมกันแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำโดยใช้คำถาม ดังนี้             <ul style="list-style-type: none"> <li>- ถ้าเพื่อนมาหยิบของเราไป จะรู้สึกอย่างไร</li> </ul> </li> </ol>
สื่อ	เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ กรับ
การประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สังเกตการไม่หยิบสิ่งของที่เป็นของผู้อื่นขณะทำกิจกรรม</li> <li>2. สังเกตการปฏิบัติตามข้อตกลง</li> <li>3. สังเกตการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำกิจกรรม</li> <li>4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม</li> </ol>

แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 10 วันที่ 4

- ประเภทการเคลื่อนไหว** 1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน “การสไลด์”  
2. การเคลื่อนไหวเลียนแบบ
- จุดประสงค์** 1. ร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้  
2. รู้จักมารยาททางสังคม  
3. แสดงท่าทางเลียนแบบได้
- กิจกรรม**
- ขั้นนำ** 1. ให้เด็กหาพื้นที่ขึ้นตามอิสระ โดยไม่ชนกับเพื่อน  
2. ครูนัดหมายสัญญาณในการเคลื่อนไหว เคาะจังหวะช้า “สไลด์ช้า” เคาะจังหวะเร็ว “สไลด์เร็ว” เคาะจังหวะ 2 ครั้งติดกันให้ “หยุด” การเคลื่อนไหว  
3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยการสไลด์ ไปทั่วบริเวณต่างๆ ตาม จังหวะสัญญาณที่ครูเคาะ และเคลื่อนไหวร่างกายไปในทิศทางและ ระดับต่างๆ เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวใน ท่านั้นทันที ทำซ้ำ 2-3 เที้ยว
- ขั้นกิจกรรม** 4. จับคู่กัน 2 คน แล้วขึ้นเป็นวงกลมซ้อนกัน 2 วง เด็กที่อยู่ด้านใน เป็นกระจก เด็กที่อยู่ด้านนอกเป็นคนส่งกระจก ถ้าคนส่งกระจก ทำท่าอะไรเด็กที่เป็นกระจกต้องทำตาม เช่น ร้องให้ หัวเราะ ยิ้ม ประบมือ โกรธ ขอบคุณ ขอโทษ เป็นต้น จากนั้นให้เด็กที่เป็น กระจกเดินไปทางขวามือให้ตรงกับเพื่อนที่ส่งกระจกคนต่อไป และปฏิบัติกิจกรรมเช่นเดิมซ้ำอีก 2 รอบ จากนั้นเปลี่ยนให้คนส่ง กระจกมาเป็นกระจกบ้าง ขณะทำกิจกรรมครูใช้คำพูดกระตุ้นให้ เด็กแสดงท่าทางในการขอบคุณ ขอโทษหรือปฏิเสธ
- ขั้นสรุป** 5. ให้เด็คนั่งพักผ่อนหลังเสร็จกิจกรรม  
6. ร่วมกันแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำโดยใช้คำถาม ดังนี้  
- ถ้าเห็นเพื่อนกำลังเล่นกันอย่างสนุกสนาน เด็กๆ จะทำอะไร เครื่องเคาะจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง

สื่อ

**การประเมินผล**

1. สังเกตการเข้าไปร่วมเล่นด้วยเมื่อเห็นเพื่อนเล่นสนุก
2. สังเกตการพูดหรือแสดงท่าทางขอบคุณและขอโทษผู้อื่น
3. สังเกตการแสดงท่าทางเลียนแบบ
4. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม

**ภาคผนวก ง**

**ภาพประกอบการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์**



แสดงท่าทางเป็นตุ๊กตาล้มลุก



แสดงเป็นกระจกเลียนแบบท่าทางของเพื่อน



แสดงท่าทางความรู้สึกตอบสนองต่อภาพที่เห็น





แสดงท่าทางเลียนแบบสัตว์ให้เพื่อนท่าย



เคลื่อนไหวร่างกายพร้อมอุปกรณ์



แสดงท่าทางเลียนแบบยานพาหนะ

**ประวัติผู้วิจัย**

<b>ชื่อ</b>	นางสาวอัมพวัน ศรีหรั่งไพโรจน์
<b>วัน เดือน ปีเกิด</b>	17 พฤษภาคม 2518
<b>สถานที่เกิด</b>	อำเภอบางเขน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
<b>ประวัติการศึกษา</b>	ครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
<b>สถานที่ทำงาน</b>	โรงเรียนวัดเกษตราราม จังหวัดนครปฐม
<b>ตำแหน่ง</b>	ครู คศ.1 โรงเรียนวัดเกษตราราม